

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **onsdagen den 27 augusti 2025 kl. 08:00**
på/i Stora Le, kommunhuset för att behandla följande ärenden:

Ärende	Föredragande/Besök
1. Servicebyggnad le-området
Dnr KS-2025-000240 280

<i>Kompletterande handlingar skickas ut vid senare tillfälle.</i> | 08:00-08:45, Christer Veglo,
Fastighetsförvaltare, Eva Sjöton,
Samhällsbyggnadschef,
Ärende 1 & 2. |
| 2. Försäljning fastighet Ullerön 1:49
Dnr KS-2025-000185 253

<i>Kompletterande handlingar skickas ut vid senare tillfälle.</i> | |
| 3. Medborgarförslag - Anlägga en ny lekpark i ett skogsområde mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen
Dnr KS-2024-000295 330 | 08:45-09:15, Eva Sjöton,
Samhällsbyggnadschef,
Ärende 3 & 4. |
| 4. Samråd - Förslag till budget och verksamhetsplan 2026-2028 för Tolkförmedling Väst
Dnr KS-2025-000179 615 | |
| 5. Taxor för Dalslands miljö- och energinämnd år 2026
Dnr KS-2025-000180 043 | 09:15-09:30, Jessica Olsson, Kanslichef,
Ärende 5 & 6 |
| 6. Remiss - Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Dnr KS-2025-000130 000 | |
| 7. KDG:s utredning av för- och nackdelar med att gå från förbundslösning till avtalslösning avseende Dalslands miljö- och energiförbund.
Dnr KS-2025-000193 000 | 09:45-10:30, Jonas Olsson,
Kommundirektör, Ärende 7-9. |

Ärende	Föredragande/Besök
8. Revisionsrapport - "Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning" Dnr KS-2025-000198 007	
9. Arrendeavtal - Hagtjärn - 2025 Dnr KS-2025-000226 261	
10. Hyresavtal särskilt boende (SÄBO) Dnr KS-2025-000200 298	
11. Information till Kommunstyrelsen 2025 Dnr KS-2025-000017 101	
12. Rapport från Kommunalförbunden 2025 Dnr KS-2025-000018 101	
13. Anmälan av delegationsbeslut Kommunstyrelsen 2025 Dnr KS-2025-000019 101	
14. Meddelande Kommunstyrelsen 2025 Dnr KS-2025-000020 101	

Andreas Nilsson
Ordförande

Johannes Sandström
Nämndsekreterare

Servicebyggnad le-området

Sammanfattning av ärendet

Kommunen har sedan saneringen av det gamla sågverksområdet gjort vissa insatser för att snygga upp Le-området som helhet. Behovet av offentliga toaletter samt servicelokal på området har gjort att ett förslag har ställts till Dals-Ed & Company om att etablera en servicebyggnad med toaletter och ytterligare ytor för olika ändamål.

Förslaget innebär att man använder de skolmoduler som kommunen redan äger och iordningställer dem på platsen.

Beskrivning av ärendet

Kommunen har sedan saneringen av det gamla sågverksområdet gjort vissa insatser för att snygga upp Le-området som helhet. Det har arrangerats några stora evenemang på området, såsom Monsterracefest, Burning Van och Countryfestival. Vid vissa tillfällen har Ladan använts och ibland bara det yttre naturområdet. Sedan några år har området delvis fungerat som husbilsparkering samt parkering vid det årliga Monsterrace-evenemanget.

Dals-Eds kommun har endast en offentlig toalett i samhället och den är placerad vid resecentrum. När evenemang genomförts har en toalettagn genom kommunförrådets försorg kunnat användas. Den behöver dock tömmas frekvent vid dessa tillfällen. Det är en brist att kommunen inte har ytterligare offentliga toaletter för kommunens medborgare och tillresta besökare.

Kanotister som lägger i och tar upp sina privata kanoter har idag inte heller tillgång till toalett och vatten i anslutning till iläggningsplats vid Stora Le. Eds båtklubb har tidigare efterfrågat ytterligare toaletter vid hamnen. Man har sedan något år tillbaka installerat kodlås på sin toalett, och den kan då endast användas av medlemmar och de som hyr ställplats för husbil hos dem.

Behovet av offentliga toaletter samt servicelokal har gjort att ett förslag har ställts till Dals-Ed & Company om att etablera en servicebyggnad med toaletter och ytterligare ytor för olika ändamål. Förslaget innebär att man använder de skolmoduler som kommunen redan äger och som i princip är avskrivna.

Dals-Ed & Companys styrgrupp har ställt sig positiv till förslaget och ansåg att man skulle kunna använda cirka 500 tkr av Tillväxtverkets medel för ändamålet.

I tidigare diskussioner har antalet moduler varierat. Beroende på vad man vill få ut av lokaliteterna, om det bara handlar om toaletter och ev. duschar eller om man också ser en fördel med att ha ytterligare yta för tex. försäljning, omklädningsrum mm.

Ett annat alternativ som lyfts av politiken har varit att köpa in ett färdigt servicehus till platsen. Kommunens fastighetsförvaltare har fått prisindikationer på cirka en miljon kronor för en sådan lösning enbart för byggnaden.

Det har emellanåt lyfts tankar om utveckling av det gamla magasinet där båtklubben idag har café och klubbrum. Om det sker en utveckling i framtiden kan klubbrummet eventuellt flyttas till nyetableringen.

Kommunen har i nuläget kvar sju moduler, en av modulerna önskas disponeras i Nössemark, de andra sex kan disponeras för kommunala behov eller säljas.

Vid senaste KSAU fanns ett intresse från politikens sida att använda alla sex modulerna vid Le-området. Merkostnaden om man använder fyra eller sex moduler är försumbar i sammanhanget.

Invändigt är modulerna i hyfsat gott skick. De innehåller 2 vanliga toaletter, två Hpk-toaletter, två mindre utrymmen för vattenpåfyllning/städskrubb. Dessutom innehåller de två stora rum om ca:60 kvadratmeter vardera. Värmekällor, el, belysning och ventilation finns i modulerna. Delar av ytskikt utvändigt är det visst renoveringsbehov av, framför allt byte av panel, målning och visst takarbete.

Det hör också till saken att Dals-Eds Båtklubb i tidigare dialoger med kommunen har önskat möjligheter för latrin och grävattentömning för husbilar vid hamnen. Detta skulle kunna genomföras samtidigt som man drar fram avloppet till servicebyggnaden. Det följer såklart en kostnad för detta.

Bedömning

Då antalet husbilar som rullar på de svenska vägarna hela tiden ökar, kan det vara en god idé att utveckla Le-området ytterligare för att anlägga husbilsparkeringar. I samband med detta är en servicebyggnad med toaletter ett lyft för området oavsett om du har husbil, kanot eller bara är en kommuninvånare på promenad. Dessutom underlättar det vid olika framtida evenemang.

Det kan locka fler besökare att stanna till i kommunen i en eller flera dagar vilket kan gynna kommunen på kort men även lång sikt. På området finns både vatten och en pumpstation för spillvatten vilket gör att det är möjligt att etablera en byggnad med toaletter samt eventuellt servicelokal utan alltför stora kostnader. Även latrin och grävatten tömning kan då göras på platsen vilket skulle göra platsen attraktiv med möjlighet att eventuellt ta ut en högre avgift vid övernattnings.

Kommunen har fått medel av Tillväxtverket som kan användas för ändamålet. Samtidigt har vi moduler som behöver flyttas från Hagaskolan och kan fylla ett reellt behov. Genom att använda modulerna bidrar vi till en cirkulär ekonomi och en kostnadseffektiv lösning.

Det har gjorts en bedömning av mest lämplig plats för byggnaden. Det är på en redan hårdgjord yta där omgivningen inte påverkas negativt genom att någon sikt begränsas.

Placering samt ritningar finns i bilaga.

Finansiering

Enligt senaste mötet i styrgruppen för Dals-Ed & Company ansåg man att det finns utrymme att satsa cirka 500 tkr av Tillväxtverkets tilldelade medel för att iordningställa servicelokalen. Utifrån ovan förda resonemang skulle man också kunna tillgodose behovet av latrintömning och grävatten på ett kostnadseffektivt sätt om man samordnar grävning och framdragning av vatten/ledning men då är bedömningen att det tillkommer viss kostnad för iordningställande för tömningen, dvs någon form av tömningsvask eller liknande på motsvarande ca 100 000 kr.

Kostnad för modulernas montering, upprustning, mtrl/arbete:	200 000 kr
Flyttning och etablering av modulerna:	25 000 kr
Framdragning av el till fastigheten:	70 000 kr
Bygglovshandlingar:	25 000 kr
Kostnad för bygglov:	20 000 kr
Anläggande av ledningar gällande spillvatten och dricksvatten:	160 000 kr
Anläggning för latrin och grävattentömning:	100 000 kr
Summa:	600 000 kr

Det finns inget i nuvarande detaljplan som förhindrar etablering av servicelokal på platsen.

Merkostnaden för att upphandla nytt färdigbyggt servicehus är inte försvarbar då det är stor skillnad i kostnader jmf. med modulalternativet.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att:

- Etablera en ny servicebyggnad vid Le-området genom att använda sex av de kvarvarande modulerna vid Hagaskolan.
- Uppdra åt Fastighetsförvaltaren att söka bygglov för byggnaden samt beställa anläggandet av vatten och avlopp samt anslutning av elektricitet.
- Upphandla lämplig lösning för grävatten och latrintömning.
- Avsätta 600 tkr av de medel man erhållit av Tillväxtverket för 2025 i syfte att anlägga servicehus och möjliggöra latrin- och grävattentömning enligt presenterat förslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse KS 2025-08-27 Servicebyggnad Le-området

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Planritning modul uppdaterad version
Moduler Stora Le (ritning avseende placering)

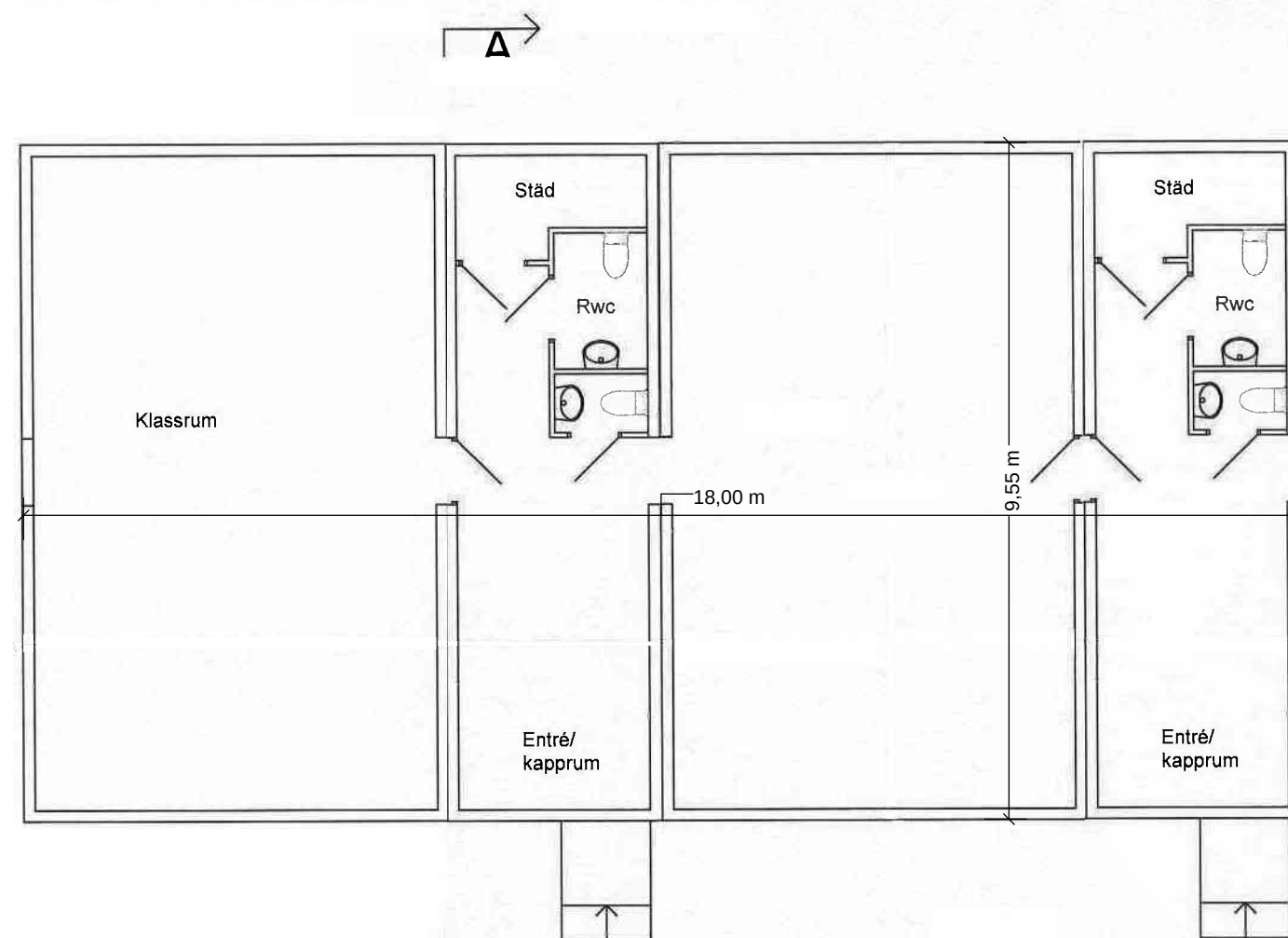
Beslutet skickas till:

Klicka eller tryck här för att ange text.

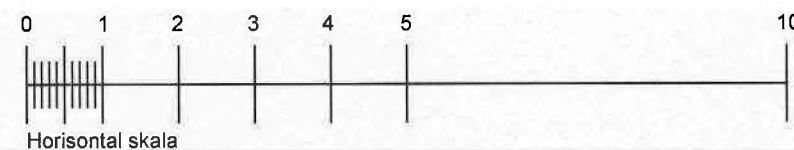
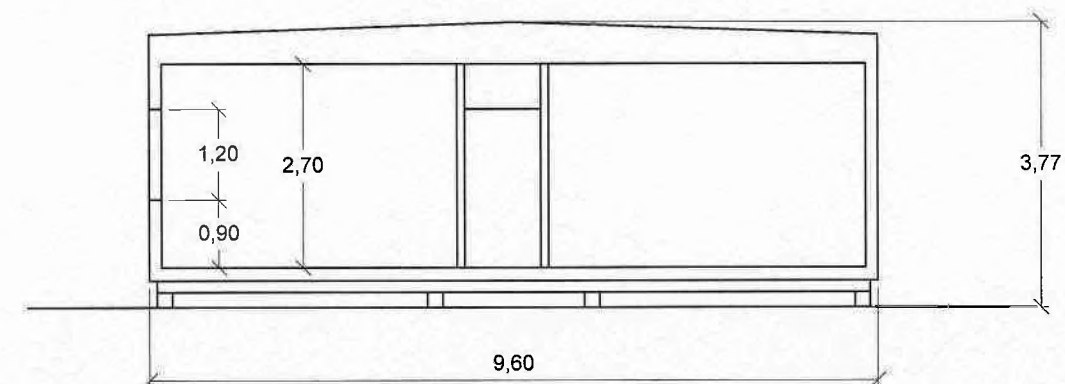
I tjänsten

Eva Sjötn

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Sektion A-A

RELATIONSRITNING				FASTIGHET		
ARBETSRITNING				BÄLNÄS 1:31>1		
FÖRFRÅGNINGSUNDERLAG				KUND		
BYGGLOVSRITNING	RITAD KONSTR AV JS	PROJEKTNR:		DAL-EDS KOMMUN		
FÖRHANDSKOPIA	DATUM 2025-03-18	SKALA 1:100 (A3)	KOD. TYP. POS. - -		RITNINGNUMMER	
					REG. -	
					Servicehus Leområdet	
					PLAN- SEKTIONS-RITNING	

BÄLNÄS 1:31>1

EDS-STRAND 3:1>2

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 105

Dnr KS-2025-000185253

Försäljning fastighet Ullerön 1:49

Sammanfattning av ärendet

Dals-Eds kommun har fått in en förfrågan avseende köp av fastigheten Ullerön 1:49 från två olika intressenter.

Området är i detaljplan avsett för handel/småindustri och i nuläget finns två intressenter, med delvis liknande plan för fastigheten. Deras respektive planer för fastigheten bedöms rymmas inom ramen för detaljplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse samhällsbyggnadschef

Karta Ullerön 1:49

Bilaga intressent 1 Ullerön 1:49

Bilaga intressent 2 Ullerön 1:49

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att öppna upp för budgivning för att säkerställa försäljning till ett marknadsmässigt pris.

Expedieras till

KS

Försäljning fastighet Ullerön 1:49***Sammanfattning av ärendet***

Dals-Eds kommun har fått in en förfrågan avseende köp av fastigheten Ullerön 1:49 från två olika intressenter.

Området är i detaljplan avsett för handel/småindustri och i nuläget finns två intressenter, med delvis liknande plan för fastigheten. Deras respektive planer för fastigheten bedöms rymmas inom ramen för detaljplanen.

Beskrivning av ärendet

Dals-Eds kommun har fått in förfrågningar avseende köp av fastigheten Ullerön 1:49 från två olika intressenter.

Fastigheten är på 3925 kvadratmeter och tänkt pris för tomten är satt till 160 tkr utifrån att den ligger i anslutning till vägen, är iordningställd, uppgrusad och redan avstyckad. Kostnader för vatten och avlopp tillkommer.

Enligt detaljplan för området där fastigheten ligger är det planerat för verksamheter inom handel/småindustri varpå vi efterfrågade underlag där syftet med förvärvet skulle beskrivas utifrån följande punkter.

- vad/vilken typ av byggnation planeras
- vilken typ av verksamhet planeras bedrivas i fastigheten
- kommer det vara aktuellt med inkoppling av vatten och avlopp

Båda intressenterna inkom med svar, se bilagor.

Bedömning

Området är i detaljplan avsett för handel/småindustri och i nuläget finns två intressenter, med delvis liknande plan för fastigheten. Deras respektive planer för fastigheten bedöms rymmas inom ramen för detaljplanen.

Utifrån att planerna för fastigheteten inte skiljer sig stort åt skulle ett alternativ för fortsatt process kunna vara att öppna för en budgivning för att på så vis säkerställa en försäljning till ett marknadsmässigt pris.

Beslutsförslag

Öppna upp för budgivning för att säkerställa försäljning till ett marknadsmässigt pris.

Beslutsunderlag

Karta Ullerön 1:49

Bilaga intressent 1 Ullerön 1:49

Bilaga intressent 2 Ullerön 1:49

Beslutet skickas till:

Klicka eller tryck här för att ange text.

I tjänsten

Eva Sjötn
Samhällsbyggnadschef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 109

Dnr KS-2024-000295330

Medborgarförslag - Anlägga en ny lekpark i ett skogsområde mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag inkom 2024-09-25 om att anlägga en ny lekpark i ett skogsområde mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-03-26 § 42 att uppdra åt Tekniska kontoret att ta fram ett förslag med innehåll om utrustning och placering för en ny lekplats på föreslagen plats. Förslaget skulle också kostnadsberäknas för vidare beslut om eventuellt genomförande. Boende i området skulle involveras i processen om utformning av lekplatsen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Uppdra åt kommunledningsförvaltningen att iordningställa lekplatsen i enlighet med förslag.

Expedieras till

Samhällsbyggnadschef

Medborgarförslag - Anlägga en ny lekpark i ett skogsområde mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen***Sammanfattning av ärendet***

Medborgarförslag inkom 2024-09-25 om att anlägga en ny lekpark i ett skogsområde mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-03-26 § 42 att uppdra åt Tekniska kontoret att ta fram ett förslag med innehåll om utrustning och placering för en ny lekplats på föreslagen plats. Förslaget skulle också kostnadsberäknas för vidare beslut om eventuellt genomförande. Boende i området skulle involveras i processen om utformning av lekplatsen.

Beskrivning av ärendet

Medborgarförslag har inkommit 2024-09-25 om att anlägga en ny lekpark i ett skogsområde mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen. Kommunfullmäktige beslutar 2024-10-09 § 90 att remittera rubricerat medborgarförslag till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2024-11-07 § 193 att remittera medborgarförslaget till samhällsbyggnadsförvaltningen för beredning.

Förslagsställarna hänvisar till SCBs medborgarundersökning från 2022 där invånarna ger ett lägre betyg till kommunens lekplatser. Man anser att det är för få lekplatser i samhället och vill att en ny lekplats skall upprättas i området mellan Södra Moränvägen och Djupadalsvägen. På den aktuella platsen har det tidigare varit en lekplats som tagits bort för cirka 35 år sedan. Som exempel på lekutrustning nämns gungor, klätterställning, rutschkana, liten cykel terrängbana samt grillplats och bänkar med tak. I den senaste utredningen föreslogs vilka lekplatser som kommunen skulle bevara/utveckla och det beslutas om att utveckla två lekplatser i Äng. Dels den vid Smedvallen som färdigställts under våren 2025 samt den vid Fornstigen där det idag finns en bollplan samt grillplats.

Förslaget att anlägga en lekplats på föreslagen plats är en god tanke framför allt på grund av att den ligger på andra sidan av Södra Moränvägen. De barn som bor på den östra sidan om Södra Moränvägen måste korsa vägen om de ska ta sig till några av lekplatserna i Äng eller till Snörrumsskolan. Det innebär en risk då vägen tidvis är ganska trafikerad samtidigt som det går fort på vissa sträckor.

Kommunstyrelsen beslutar 2025-03-26 § 42 att uppdra åt Tekniska kontoret att ta fram ett förslag med innehåll om utrustning och placering för en ny lekplats på

föreslagen plats. Förslaget skall även kostnadsberäknas och de boende i området skall involveras i processen om utformning av lekplatsen.

Utifrån detta uppdrag genomfördes det en medborgardialog med boende i området 2025-04-29. Den genomfördes på plats och utifrån frågeställningar kring vilken typ av lekutrustning man önskade, målgrupp, åldersfördelning och övriga önskemål eller synpunkter. Materialet har därefter bearbetats och ett förslag tagits fram, vilket kommunicerats med förslagsskrivaren.

Det förslag som tagits fram innebär att en linbana, gungställning, klätterhus samt en mindre lekpanel monteras på plats, utöver detta iordningställs en grillplats.

Utgiftspost	Beräknad kostnad
Lekutrustning	145 000
Markarbete och fallmaterial	60 000
Grillplats	15 000
Total kostnad	220 000

Bedömning

Inom ramen för Dals-Ed & Co alternativt inom Samhällsbyggnadschefs objektsreserv finns medel som skulle kunna användas för att realisera förslaget, det kommer också finns vissa medel som sedan tidigare avsattes för lekplatserna kvar efter att lekplatsen vid Smedvallen färdigställts.

Beslutsförslag

Uppdra åt kommunledningsförvaltningen att iordningställa lekplatsen i enlighet med förslag.

Beslutsunderlag

Klicka eller tryck här för att ange text.

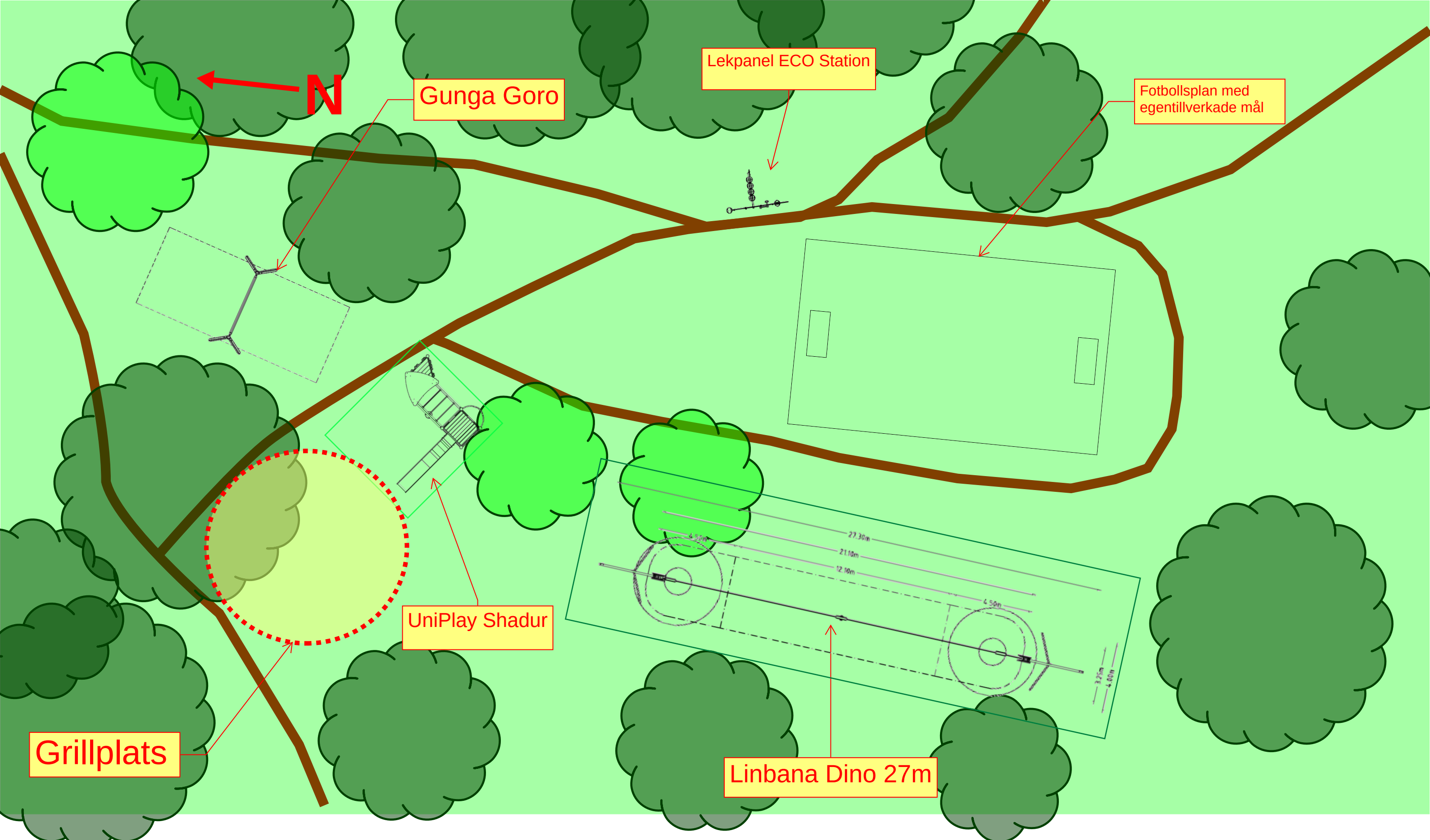
Beslutet skickas till:

Klicka eller tryck här för att ange text.

I tjänsten

Eva Sjötun
Samhällsbyggnadschef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Gunga Goro

Lekpanel ECO Station

Fotbollsplan med egentillverkade mål

UniPlay Shadur

Grillplats

Linbana Dino 27m

Lekpark Djupadalsvägen

10,00 m

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 106

Dnr KS-2025-000179615

**Samråd - Förslag till budget och verksamhetsplan 2026-2028
för Tolkförmedling Väst**

Sammanfattning av ärendet

Förslag till budget och verksamhetsplan 2026–2028 skickas ut på samråd till alla medlemmar i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst. Detta sker i enlighet med bifogad förbundsordning. Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är därmed huvudman för verksamheten. Verksamhetsplan, mål och budget för kommande år tar sin utgångspunkt i tidigare utfall och prognosen för kommande period och har utgått från aspekterna kvalitet, arbetsmiljö och miljö.

Budget och verksamhetsplan 2026–2028 beskriver vad som planeras i verksamheten under 2026–2028 samt budget för 2026.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse samhällsbyggnadschef

Förslag till budget och verksamhetsplan Tolkförmedling Väst 2026–2028

Protokollsutdrag Tolkförmedling Väst § 592 – Förslag till budget och verksamhetsplan 2026–2028

Beslutsförslag

Inga samrådssynpunkter på innehållet behöver lyftas till förbundet.

Expedieras till

KS

Samråd - Förslag till budget och verksamhetsplan 2026–2028 för Tolkförmedling Väst***Sammanfattning av ärendet***

Förslag till budget och verksamhetsplan 2026–2028 skickas ut på samråd till alla medlemmar i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst. Detta sker i enlighet med bifogad förbundsordning. Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är därmed huvudman för verksamheten. Verksamhetsplan, mål och budget för kommande år tar sin utgångspunkt i tidigare utfall och prognosen för kommande period och har utgått från aspekterna kvalitet, arbetsmiljö och miljö.

Budget och verksamhetsplan 2026–2028 beskriver vad som planeras i verksamheten under 2026–2028 samt budget för 2026.

Beskrivning av ärendet

Förslag till budget och verksamhetsplan 2026–2028 skickas ut på samråd till alla medlemmar i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst. Detta sker i enlighet med bifogad förbundsordning.

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är därmed huvudman för verksamheten. Verksamhetsplan, mål och budget för kommande år tar sin utgångspunkt i tidigare utfall och prognosen för kommande period och har utgått från aspekterna kvalitet, arbetsmiljö och miljö. Behovet av förbundets tjänster har en direkt koppling till den rådande flyktingsituationen och migrationspolitiken. Antalet flyktingar som söker sig till Sverige påverkar direkt efterfrågan på förbundets tjänster. Med anledning av detta har man inom förbundet sett en minskad efterfrågan, och prognosen är att det även fortsatt kommer ske en minskning i efterfrågan.

Förbundets intäkter fås genom förmedling av tolktjänster och verksamhetens största kostnader är arvoden till tolkar kopplat till tolkuppdrag. Den totala kostnaden för arvoden och de totala intäkterna är beroende av hur många tolktjänster som utförs. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Som utgångsläge för planeringen av 2026–2028 finns gällande plan för 2025–2027 samt utfallet av de senaste åren och prognoser för de kommande åren. Flyktingsituationen och migrationspolitiken i omvärlden samt Migrationsverkets prognos tas även i beaktan i planeringen av budget 2026.

I enlighet med självkostnadsprincipen har förbundets tjänster inför 2025 prisjusterats och kommer resultera i en snitthöjning om ca 3,5 %. För en budget i balans bedöms prisjusteringen för 2026 resultera i en snitthöjning om cirka 3,0%.

Bedömning

Budget och verksamhetsplan 2026–2028 beskriver vad som planeras i verksamheten under 2026–2028 samt budget för 2026. Undertecknad gör bedömningen att verksamhetsplan och budget väl överensstämmer med uppdraget som Tolkförmedling Väst har och ser inga samrådssynpunkter på innehållet som behöver lyftas till förbundet

Beslutsförslag

Inga samrådssynpunkter på innehållet behöver lyftas till förbundet.

Beslutsunderlag

Förslag till budget och verksamhetsplan Tolkförmedling Väst 2026–2028
Protokollsutdrag Tolkförmedling Väst § 592 – Förslag till budget och verksamhetsplan 2026–2028

Beslutet skickas till:

Klicka eller tryck här för att ange text.

I tjänsten

Eva Sjötn

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

§ 592 Förslag till Budget och verksamhetsplan 2026–2028

Beslut

Direktionen beslutar att godkänna FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2026–2028.

Vidare beslutar direktionen att förslaget översänds till förbundsmedlemmarna för samråd inför beslut om budget och verksamhetsplan 2026–2028 på direktionsmöte den 26 september 2025.

Sammanfattning av ärendet

Budget och verksamhetsplan 2026–2028 innehåller budget för 2026 samt beskriver vad som planeras i verksamheten för åren 2026–2028.

Budget 2026 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar inklusive indexuppräknningar. Medlemmarnas behov beräknas till ca 300 000 uppdrag. För en budget i balans bedöms en snitthöjning av priset om ca 3,0 % nödvändig.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2026–2028, dnr 25/0039-2

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2026-2028

Tolkförmedling Väst
Organisationsnummer 222000–2972

Innehåll

Ordförande har ordet	3
Inledning.....	4
Vision	4
Övergripande strategi.....	4
Övergripande mål.....	5
Verksamhetsmål 2026	5
Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans	6
Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar	6
Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas	6
Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare	6
Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet	6
Organisation.....	7
Förväntad utveckling avseende verksamhet.....	7
Uppdragstagare.....	7
Kund.....	8
Framtida tjänster.....	8
Ekonomiska förutsättningar	8
Bakgrund.....	8
God ekonomisk hushållning	9
Utgångsläge inför planering av budget 2026.....	9
Årsprognos 2025 i jämförelse med budget	10
Arvodesutveckling	10
Personalbemanning och löneutveckling.....	10
Pension.....	10
Prisutveckling	10
Finansiella mål 2026	10
Budget 2026	11
Budget 2026, specifikation.....	11
Investeringsbudget 2026	11
Ekonomisk plan 2026–2028	11

Ordförande har ordet

Tolkförmedling Väst är en verksamhet vars kvalitet är avgörande för att flera viktiga samhällsfunktioner ska kunna möta alla individer på ett likvärdigt, rättssäkert och professionellt sätt. Förbundet har en ständig utmaning i att förutse efterfrågan på tolk för att på bästa sätt kunna tillgodose medlemmarnas behov. Som ordförande för Tolkförmedling Väst är min känsla att organisationen hela tiden strävar efter att upprätthålla hög professionalitet och kvalitet.

Verksamheten påverkas direkt av omvärlden och kräver en flexibel organisation med fokus på kundens behov. Tolkförmedling Väst är en nyfiken organisation som vågar pröva nytt och som omsätter dagens tekniska möjligheter till verklig skillnad för kunden. Kvalitetsarbete, arbetsmiljö och värdegrund genomsyrar hela verksamheten, vilket syns i kund- och medarbetarenkäter. Engagemanget och ambitionen i förbundet är hög. Den ständiga förbättringsprocessen och högt medarbetarengagemang (HME) ger goda möjligheter att möta kundernas föränderliga behov.

De minskade inflödet av nya tolkbehövande till Sverige märks nu i en lägre efterfrågan på tolkuppdrag. Distanstolkning dominerar över platstolkning, vilket innebär att kundernas efterfrågan kan tillgodoses med färre tolkar och att allt fler uppdrag utförs av tolkar med hög kompetens. Förbundet erbjuder löpande kompetensutveckling för sina tolkar och kortare utbildningar för tolkanvändarna. Tack vare distansaktiviteter kan alla tolkar och kunder nås, men insatser kundanpassas även på plats.

Med den snabba tekniska utvecklingen kommer tolkbranschen med stor sannolikhet över tid att förändras. I december 2024 lanserades TFV AI-Tolk, ett AI-baserat tolkverktyg för enklare kommunikation. Verksamheten behöver vara lyhörd och anpassningsbar för att kunna navigera mellan de möjligheter och utmaningar som växer fram i branschen. Den transparens som råder i förbundet gör det dock lätt för mig som ordförande att följa verksamheten och jag känner mig trygg med att förbundet alltid, med medlemmarnas bästa i fokus, gör sitt yttersta för att anpassa verksamheten efter omvärldens föränderlighet. Ett kvitto på att verksamheten gör rätt är den höga kundnöjdhet som NKI-mätningarna visar.

I samband med årets första direktionmöte 2025 genomfördes än en gång en framtidsworkshop med direktionen. Syftet var, en för direktionen, gemensam dialog för att tydliggöra riktningen för förbundets kommande verksamhetsår. Även årets framtidsworkshop föll mycket väl ut och uppskattades av de förtroendevalda. Hur förbundets framtida verksamhet kommer att utvecklas är som alltid svårt att förutse men med en stabil ekonomi och en professionell och utvecklingsinriktad organisation har jag en stark tro att förbundet och dess medarbetare möter upp kommande utmaningar på bästa sätt. Jag ser fram emot förbundets fortsatta utveckling och kommande spännande år, där även 2026 bjuder på en ny medlemskommun.

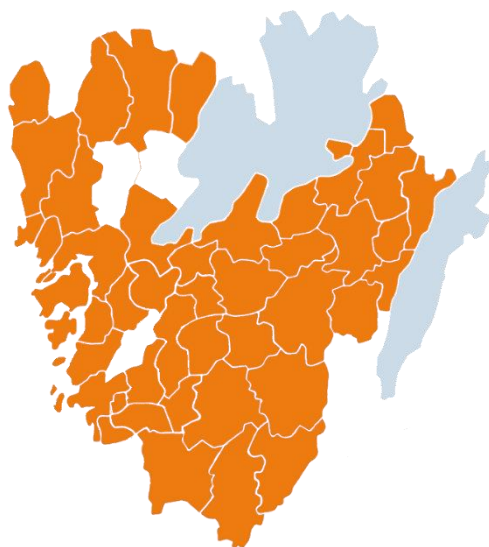
Göteborg 2026-04-29

Claudia Nistor Pedrini
Ordförande

Inledning

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är därmed huvudman för verksamheten. Medlemsorganisationernas verksamheter köper samtliga språktolktjänster av Tolkförmedling Väst. Förbundet bedriver även översättningsverksamhet.

Tolkförmedling Väst har varit i drift sedan 2013 och har i dag 47 medlemmar; Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Borås, Bollebygd, Dals-Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mariestad, Mark, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vargårda, Vänersborg, Åmål och Öckerö.

Figur 1 Karta över förbundets medlemmar

Förbundet är en egen offentligrättslig juridisk person, fristående i förhållande till sina medlemmar. Medlemmarna har kvar ett yttersta ekonomiskt ansvar för verksamheten. Varje medlem har tillskjutit en krona per kommuninvånare som andelskapital. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

Förbundet styrs av en direktion bestående av ledamöter från respektive medlemsorganisation. Särskilt utsedda revisorer granskar förbundets verksamhet. Förbundet har sitt säte i Göteborg.

Vision

Genom att erbjuda kvalitativa språktolktjänster bidrar Tolkförmedling Väst till ökad integration i samhället.

Övergripande strategi

Vårt uppdrag är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Detta gör vi genom att vara lyhörda för medlemmarnas behov.

Vi ska kartlägga, utreda och analysera vår verksamhet samt kundernas och uppdragstagarnas synpunkter för att utveckla och kvalitetssäkra verksamheten.

Vi ska vara det självklara valet för professionella uppdragstagare och en förmedling där uppdragstagare ges förutsättningar att utföra kvalitativa uppdrag.

Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna kan påverka, tar ansvar och är engagerade.

Tillsammans med medarbetarna, utifrån förbundets värdegrund, skapar vi förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Vi ska ha en budget i balans. Ingen beslutad aktivitet ska sakna finansiering och varje aktivitet ska vara värdeskapande för verksamheten. Varje möjlighet till effektivisering som inte går ut över kvaliteten ska tillvaratas.

Övergripande mål

Tolkförmedling Väst ska tillgodose medlemmarnas behov av språktolk och ska vara det självklara valet av förmedling för professionella uppdragstagare. Förbundet ska vara en attraktiv arbetsgivare där alla medarbetare vet sitt uppdrag och vem vi är till för. Tolkförmedling Väst ska vara i framkant och en förebild för andra. Förbundets värdegrund ska vara ett gemensamt förhållningssätt och verksamheten ska genomsyras av professionalitet, tillgänglighet och trygghet i alla led.

Tolkförmedling Väst ska

- ha god tillgänglighet och likvärdig service till förbundets kunder
- hantera och tillvarata såväl kundernas som uppdragstagarnas synpunkter för verksamhetens kvalitetssäkring och utveckling
- bedriva en hållbar verksamhet och arbeta kostnadseffektivt
- verka för ökad kunskap om tolkanvändande och vikten av professionella språktolkar i samhället.

Verksamhetsmål 2026

Förbundets uppdrag är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Att mäta leveransens pålitlighet är därmed grundläggande för att säkerställa att förbundet klarar sitt uppdrag. Att följa upp tillsättningsgraden samt huruvida tolkarna kommer sent eller uteblir till tolkuppdrag är viktiga parametrar för att kontrollera pålitligheten i leveransen.

Förbundet ska bedriva en hållbar och kvalitativ verksamhet, därmed blir målet avseende utbildade och kvalificerade tolkar viktigt. Likaså uppföljningen av distansuppdrag då dessa påverkar nyttjandegraden av tolkarnas tid samt indirekt även andelen uppdrag utförda av tolkar med hög kompetens.

Medarbetare som är engagerade och trivs gör ett bra arbete. Genom att följa upp såväl sjukfrånvaro som medarbetarengagemang (HME) får arbetsgivaren ett bra underlag för arbetsmiljö- och värdegrundsarbetet vilket i sin tur är grunden för att nå målet att vara en attraktiv arbetsgivare.

Att förbundet ska ligga i framkant och att verksamheten utvecklas är idag en självklarhet i hela organisationen. Att kunderna är nöjda med förbundets tjänster, och att de använder de digitala kanalerna i så hög utsträckning som möjligt är viktigt för såväl förbundets utveckling som hållbarhet och verksamhetens effektivitet, därför följs bland annat nöjd kundindex (NKI) upp.

Målen för 2026 har justerats i relation till tidigare utfall och prognosen för kommande period. Direktionen har fastslagit följande verksamhetsmål:

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Indikator	Utfall 2023	Utfall 2024	Målvärde 2025	Målvärde 2026
Andel tillsatta beställningar ska överstiga 99%.	99,1%	99,4%	>99%	>99%
Andel tillfällen tolkar kommer sent eller uteblir från bokade uppdrag ska understiga 1%.	0,8%	1,0%	<1%	<1%

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Indikator	Utfall 2023	Utfall 2024	Målvärde 2025	Målvärde 2026
Andel hälso- och sjukvårdsuppdrag som utförs av auktoriserad sjukvårdstolk ska uppgå till minst 13%.	10,7%	12,5%	≥12%	≥13%
Andel uppdrag som utförs av auktoriserad tolk ska uppgå till minst 35%.	27,5%	33,6%	≥32%	≥35%
Andel uppdrag som utförs av utbildad eller auktoriserad tolk ska uppgå till minst 88%.	84,3%	88,3%	-	≥88%

Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

Indikator	Utfall 2023	Utfall 2024	Målvärde 2025	Målvärde 2026
Andel beställningar som inkommer via digitala tjänster ska uppgå till minst 80%.	75,6%	79,5%	≥83%	≥80%
Nöjd kundindex (NKI) ska uppgå till minst 82.	80	81	≥80	≥82

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Indikator	Utfall 2023	Utfall 2024	Målvärde 2025	Målvärde 2026
Sjukfrånvaron ska understiga 7%.	6,4%	11,2%	<6%	<7%
Hållbart medarbetarengagemang (HME) ska uppgå till minst 92.	89	92	≥90	≥92
Ambassadörskap (eNPS ¹) ska uppgå till minst 68.	48	62	-	≥68

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

Indikator	Utfall 2023	Utfall 2024	Målvärde 2025	Målvärde 2026
Andel uppdrag som utförs på distans ska uppgå till minst 72%.	67,9%	70,1%	≥72%	≥72%

¹ Employee net promotor score

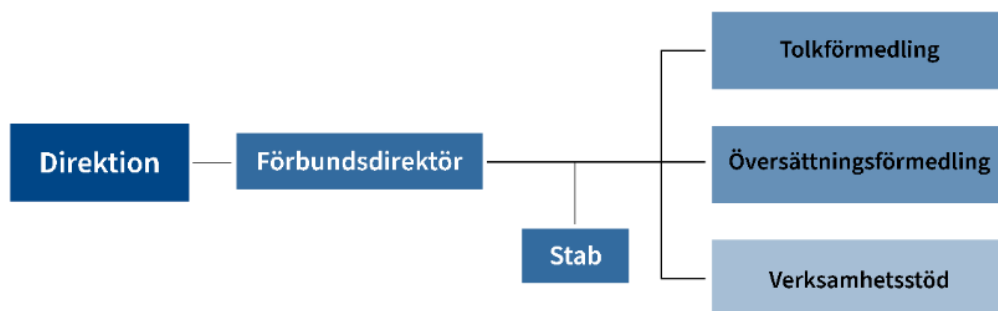
Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med direktion. Direktionens uppdrag regleras i kommunallagen och den förbundsordning som medlemmarna antagit.

På uppdrag av direktionen leds tjänstemannaorganisationen av förbundsdirektören.

Verksamheten är uppdelad i stab, verksamhetsstöd, samt tolk- och översättningsförmedling.

Staben leds av förbundsdirektören, medan verksamhetsstöd och tolk- och översättningsförmedlingen leds av tre verksamhetschefer. Administrativt stöd inom IT, ekonomi, HR och lön köps från Mariestads, Töreboda och Gullspångs kommuner. Specifikt IT-stöd och anpassat telefonisystem köps separat.

Figur 2 Organisationsschema

Förväntad utveckling avseende verksamhet

Den förändrade migrationspolitiken, såväl inom som utanför Sveriges gränser, kommer med sannolikhet bidra till att efterfrågan av språktolk fortsätter minska de närmaste åren. Tidöpartierna har i början av 2025 kommit överens om ett utredningsdirektiv kopplat till tolkfrågan i Tidö-avtalet. Vad denna utredning kommer att resultera i får tiden utvisa men eventuellt kan rätten till fri tolk komma att regleras över tid och därmed påverka förbundets verksamhet. Som direktivet ser ut undantas sjukvård och rättsväsendet från utredningen.

Tolk på distans ligger sedan några år stabilt på en hög nivå vilket optimerar nyttjandet av tolkens tid och kompetens samtidigt som kundens kostnader minskar och hållbarheten ökar. Dessa fördelar gör att förbundet aktivt arbetar för att distanstolkningen ska fortsätta dominera.

Under det senaste året har en tydlig kostnadsmedvetenhet kopplat till tolktjänster uppmärksammats från förbundets kunder. Efterfrågan på mer kostnadseffektiva tolktjänster förväntas öka och därmed kommer troligen distanstolkningen bli än mer dominerande.

Uppdragstagare

Förbundet har en ständig utmaning i att attrahera och rekrytera lämpliga kandidater till tolkyrket. Rekrytering av nya tolkar och vidareutbildning av befintliga tolkar sker löpande för att möta kundernas föränderliga behov. Genom den stora dominansen av distanstolkning möjliggörs sedan några år tillbaka rekrytering av tolkar från hela landet. En förändring som gjort att en mycket hög andel av förbundets tolkuppsdrag i dag genomförs av auktoriserade tolkar. En positiv utveckling som förbundet vill bibehålla och gärna öka över tid. Den stora utmaningen ligger dock idag framför allt i att hitta tolkar i numerärt små språk.

Kund

Förbundets kunder bjuds kontinuerligt in till dialog och informationsmöten i syfte att fånga upp behov och kvalitetssäkra såväl verksamheten som den enskilda tolksituationen. Skräddarsydda informationsinsatser och kulturdialoger erbjuds även på distans alternativt på plats hos kunden. Som ett led i förbundets kundarbete mäts årligen kundnöjdhet (NKI²) vilket är en av indikatorerna i förbundets måluppföljning. Resultatet av mätningen samt dialogen med förbundets kunder är viktiga parametrar för verksamhetens fortsatta utveckling.

Direktionen beslutade under hösten 2024 att åter öppna upp för nya medlemmar i förbundet vilket resulterat i en ny medlemskommun från och med januari 2026.

Framtida tjänster

I december 2024 lanserades TFV AI-Tolk, ett AI-baserat tolkverktyg för enklare kommunikation. I dagsläget ersätter inte TFV AI-Tolk den mänskliga tolken, utan används främst som ett komplement i situationer där tolk tidigare inte har anlåtats. Den framtida användningen är osäker, men den tekniska utvecklingen, särskilt AI, förväntas dock påverka tolkbranschen. För att möta teknikens möjligheter och kundernas föränderliga behov krävs det att organisationen snabbt lär nytt och ställer om.

Ekonomiska förutsättningar

Bakgrund

UNHCR:s årliga rapport visar att 122,6 miljoner människor befann sig på flykt i slutet av 2024 vilket är 14,2 miljoner fler människor jämfört med 2022.³ Cirka 9 600 personer sökte asyl i Sverige under 2024 vilket är minskning med 2 800 jämfört med året innan. Knappt 10 700 ukrainare sökte skydd i Sverige under samma år enligt massflyktsdirektivet vilket är ca 700 personer färre än 2023.⁴

I årets första prognos utgår Migrationsverket från att kriget i Ukraina kommer att fortsätta. Massflyktsdirektivet är förlängt till och med den 4 mars 2026. Efter att massflyktsdirektivet löpt ut kommer de nationella asyl- och migrationslagstiftningarna tillämpas inom EU. De ca 40 000 personerna från Ukraina som befinner sig i Sverige genom massflyktsdirektivet förväntas då att ansöka om uppehållstillstånd på annan grund, främst asyl. Prognosen avseende antal asylsökande i Sverige bedöms till ca 7 000 personer per år under 2025–2026, jämfört med tidigare prognos på ca 12 000 personer. Det prognostiserade antalet asylsökande är exklusive eventuellt tillkommande ukrainska asylsökningar efter att det tillfälliga skyddet löper ut⁵.

Behovet av förbundets tjänster har en direkt koppling till den rådande flyktingsituationen och migrationspolitiken. Antalet flyktingar som söker sig till Sverige påverkar direkt efterfrågan på förbundets tjänster. Även om oroligheter uppstår i världen så är inflödet av nya tolkbehövande numera mer begränsat, då Sverige sedan flera år har mer stängda gränser, men också på grund av den generellt förändrade migrationspolitiken inom EU.

² Nöjd Kund Index

³ UNHCR. <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/figures-glance>. Hämtat 2025-04-23.

⁴ www.migrationsverket.se. Hämtat 2025-03-02.

⁵ Verksamhets- och utgiftsprognos februari 2025. Migrationsverket. <https://www.migrationsverket.se>. Hämtad 2025-04-23

Sedan 2023 har antalet tolkuppdrag tydligt minskat. I dagsläget finns inga indikationer på att efterfrågan kommer att öka utan snarare fortsätta sjunka även under 2025, för att därefter eventuellt stabilisera sig. Hur teknikutvecklingen, och framför allt AI, kommer att påverka efterfrågan av mänsklig tolk över tid återstår dock att se.

År	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Budgeterat antal uppdrag	325 000	320 000	335 000	335 000	315 000	300 000		
Utfall antal uppdrag	341 000	349 000	329 000	313 000	Prognos 308 000		Prognos 300 000	Prognos 300 000
Årets resultat (tkr)	5 442	4 177	-215	-3 950	Prognos 832	0	0	0

Tabell 1 Utfall och prognos för antalet uppdrag och budgetutfall

Förbundets intäkter fås genom förmedling av tolk- och översättningstjänster och verksamhetens största kostnader är arvoden till uppdragstagare. Den totala kostnaden för arvoden och de totala intäkterna är beroende av hur många tolk- och översättningstjänster som utförs. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska förbundet ha god ekonomisk hushållning. Verksamheten ska genomsyras av god ekonomisk hushållning i både ett kort och långt perspektiv. Förbundet anses ha en god ekonomisk hushållning då både verksamhetsmålen och de finansiella målen uppfylls. Verksamheten är mycket styrd av omvärldens föränderlighet vilket innebär att förbundet kan anses ha en god ekonomisk hushållning även om en eller flera indikatorer ej uppfylls. De finansiella målen och indikatorerna för verksamhetsmålen 2026 bedöms realistiska utifrån nuläget.

Underskottet om 215 tkr från 2023 beräknas återställas under 2025, därför bedöms inga åtgärder vara nödvändiga i budget 2026 avseende 2023 års underskott.

Utgångsläge inför planering av budget 2026

Enligt förbundsordningen ska direktionen årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande tvåårsperioden. Förbundets årliga kostnader ska, enligt kommunallag och förbundsordning, normalt minst täckas av årets intäkter och som övergripande verksamhetsmål anges att verksamheten ska bedriva en hållbar verksamhet och arbeta kostnadseffektivt. Budgetförslaget ska samrådas med förbundsmedlemmarna senast en månad före direktionens sammanträde och budgeten ska fastställas senast den 30 september före verksamhetsåret.

Som utgångsläge för planeringen av 2026–2028 finns gällande plan för 2025–2027 samt utfallet av de senaste åren och prognoser för de kommande åren. Flyktingsituationen och migrationspolitiken i omvärlden samt Migrationsverkets prognos tas även i beaktan i planeringen av budget 2026.

Årsprognos 2025 i jämförelse med budget

Under 2024 utförde förbundet drygt 313 000 uppdrag, vilket var 22 000 färre uppdrag än budgeterat. Antal uppdrag de tre första månaderna under 2025 ligger drygt 1% lägre jämfört med föregående år. Prognosen för 2025 är ca 308 000 uppdrag, vilket är 7 000 färre uppdrag än budgeterat, dock bedöms resultatet för året bli positivt.

Arvodesutveckling

Som ett led i att säkerställa försörjningen av uppdragstagare samt kvalitetssäkra förbundets tjänster, bör arvoden för såväl tolkar som översättare årligen ses över. Arvodesutvecklingen bör ha följsamhet med såväl branschen i stort som den generella arbetsmarknadens löneutveckling.

Personalbemanning och löneutveckling

Bemanning och organisation utvärderas kontinuerligt och anpassas efter verksamhetens föränderliga behov. Personalomsättningen har under tidigare år påverkats av avvecklingen av förbundets lokalkontor, och kommer så även i viss grad göra under 2026. Förbundet har en medarbetare som förväntas gå i pension under 2026.

Såväl anställningsform som marknadsmässiga löner bedöms som viktiga parametrar för att förbundet ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare och därmed både kunna rekrytera och behålla rätt medarbetare. Löneavtalet för 2025 blev högre än förväntat och i paritet med industrins så kallade ”märke”. Avtalet är tvåårigt och ger kollektivet en löneökning om 3,4% för 2025, samt 3% för 2026.

Pension

Förbundets pensionsförvaltare är KPA och lagstadgade premier för tillsvidareanställda betalas löpande. Löneskatt på 24,26% ingår i pensionskostnaden. Löneskatten betalas årsvis och regleras genom inbetalning via preliminärskatten varje månad och resterande skuld/fordran regleras vid bokslut varje år. Ingen ansvarsförbindelse finns då intjänandet och kostnaden tas löpande.

Prisutveckling

Det osäkra ekonomiska läget som rått de senaste åren förväntades stabiliseras under 2025, vilket inte har skett. Det tidigare höga indexnivåerna kommer troligen att ligga på en mer normal nivå framöver, dock har de centrala löneavtalen för 2025 och 2026 landat på mycket höga nivåer.

I enlighet med självkostnadsprincipen har förbundets tjänster inför 2025 prisjusterats med 3,5%. För en budget i balans bedöms prisjusteringen för 2026 resultera i en snitthöjning om cirka 3,0%.

Finansiella mål 2026

Enligt kommunallagen ska förbundets ekonomi vara i balans. Intäkterna ska minst täcka kostnaderna vilket innebär att den löpande verksamheten ska ha ett positivt resultat. Att förbundet har ett positivt saldo på banken under året och därmed inte nyttjar checkkrediten bidrar också till en ekonomi under kontroll.

Direktionen har fastslagit följande finansiella mål:

- Den löpande verksamheten ska ha ett positivt resultat.
- Checkkrediten ska ej nyttjas.

Budget 2026

Enligt förbundsordningen ska förbundets årliga kostnader minst täckas av årets intäkter och medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Budget 2026 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar och efter samråd med förbundets medlemmar. Medlemmarnas behov beräknas till ca 300 000 uppdrag för 2026. För en budget i balans bedöms prisjusteringen för 2026 resultera i en snitthöjning om cirka 3,0%.

Budget 2026	(tkr)
Verksamhetens intäkter	230 427
Verksamhetens kostnader	230 427
Årets resultat	0

Budget 2026, specifikation

Intäkter	Belopp (tkr)	Kommentar
Försäljning av förmedlingstjänster	230 427	Tolk-och översättningstjänster
Summa verksamhetens intäkter	230 427	

Kostnader	Belopp (tkr)	Kommentar
Personalkostnad	34 054	Lön* och övriga personalkostnader
Direktionskostnad	900	Arvoden* och övriga möteskostnader
Arvoden uppdragstagare	181 207	Arvoden* och kostnadsersättningar
Rekrytering och utbildning av uppdragstagare	300	Utbildning, material, handledning
Lokalkostnader	3 008	Lokalhyra, lokalvård, larm, el
IT-kostnader	4 919	IT-utrustning, licenser, telefoni & porto
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	246	Förbrukningskostnader
Administrativa tjänster	4 058	Adm. tjänster, konsulttjänster
Finansiella kostnader	1 735	Avskrivning, ränta, övriga bankkostnader
Summa verksamhetens kostnader	230 427	

* inkl. personalomkostnadspålägg

Investeringsbudget 2026

Det finns inga investeringar planerade under budgetåret och planperioden.

Ekonomisk plan 2026–2028

Budget, (tkr)	2026	2027	2028
Intäkter	230 427	236 000	242 000
Kostnader	230 427	236 000	242 000
Budgeterat resultat	0	0	0

Tolkar med kvalitet

@Tolkförmedling Väst
www.tolkformedlingvast.se

Dals-Eds Kommun <kommun@dalsed.se>

Samråd om Förslag till budget och verksamhetsplan 2026-2028

1 meddelande

Kansli Tolkförmedlingväst <kansli@tolkformedlingvast.se>

26 maj 2025 kl. 16:45

Till: "kommunstyrelsen@alingsas.se" <kommunstyrelsen@alingsas.se>, "kommun@bengtsfors.se" <kommun@bengtsfors.se>, "kommunstyrelsen@bollebygd.se" <kommunstyrelsen@bollebygd.se>, "boras.stad@boras.se" <boras.stad@boras.se>, "kommun@dalsed.se" <kommun@dalsed.se>, "kommun@essunga.se" <kommun@essunga.se>, "kommunen@falkoping.se" <kommunen@falkoping.se>, "kommun@grastorp.se" <kommun@grastorp.se>, "info@gullspang.se" <info@gullspang.se>, "stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se" <stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se>, "kommunstyrelsen@gotene.se" <kommunstyrelsen@gotene.se>, "herrljunga.kommun@herrljunga.se" <herrljunga.kommun@herrljunga.se>, "kommunen@hjo.se" <kommunen@hjo.se>, "kommun@harryda.se" <kommun@harryda.se>, "karlsborg.kommun@karlsborg.se" <karlsborg.kommun@karlsborg.se>, "kommun@kungalv.se" <kommun@kungalv.se>, "kommun@lerum.se" <kommun@lerum.se>, "kommun@lidkoping.se" <kommun@lidkoping.se>, "kommunen@lillaedet.se" <kommunen@lillaedet.se>, "registrator@lysekil.se" <registrator@lysekil.se>, "info@mariestad.se" <info@mariestad.se>, "ks@mark.se" <ks@mark.se>, "kommun@munkedal.se" <kommun@munkedal.se>, "kontakt@molndal.se" <kontakt@molndal.se>, "kommun@orust.se" <kommun@orust.se>, "kundcenter@partille.se" <kundcenter@partille.se>, "skara.kommun@skara.se" <skara.kommun@skara.se>, "kommunstyrelsen@skovde.se" <kommunstyrelsen@skovde.se>, "info@sotenas.se" <info@sotenas.se>, "kommun@stenungsund.se" <kommun@stenungsund.se>, "kommun@stromstad.se" <kommun@stromstad.se>, "kansliet@svenljunga.se" <kansliet@svenljunga.se>, "kommun@tanum.se" <kommun@tanum.se>, "kommun@tibro.se" <kommun@tibro.se>, "tidaholms.kommun@tidaholm.se" <tidaholms.kommun@tidaholm.se>, "kommun@tjorn.se" <kommun@tjorn.se>, "kommun@tranemo.se" <kommun@tranemo.se>, "trollhattans.stad@trollhattan.se" <trollhattans.stad@trollhattan.se>, "kommunen@toreboda.se" <kommunen@toreboda.se>, "kommunen@uddevalla.se" <kommunen@uddevalla.se>, "kommun@ulricehamn.se" <kommun@ulricehamn.se>, "vara.kommun@vara.se" <vara.kommun@vara.se>, "kommunen@vargarda.se" <kommunen@vargarda.se>, "kommun@vanersborg.se" <kommun@vanersborg.se>, "region@vgregion.se" <region@vgregion.se>, "kommun@ockero.se" <kommun@ockero.se>

Förslag till budget och verksamhetsplan 2026-2028 skickas ut på samråd till alla medlemmar i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst i enlighet med förbundsordningen. Eventuella samrådssynpunkter önskas senast den 2 september 2025 till: kansli@tolkformedlingvast.se

Utsickat går ut till medlemmarnas informationsbrevlådor. Direktionen och revisorer läggs som kopia i expedieringen för kännedom.

Hör av er om ni har några frågor.

Med vänlig hälsning

Emma Davidsson
Förbundssekreterare
Tolkförmedling Väst

E-post: emma.davidsson@tolkformedlingvast.se

Telefon: 010-211 73 79 | Mobil: 0720-83 05 10

Postadress: Box 113 05, 404 27 Göteborg

Besöksadress: [Johan på Gårdas gata 5A](#), Göteborg

www.tolkformedlingvast.se

Tolkförmedling Väst

2 bilagor

Protokollsutdrag.pdf

839K

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2026-2028.pdf

577K

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 104

Dnr KS-2025-000180043

Taxor för Dalslands miljö- och energinämnd år 2026

Sammanfattning av ärendet

Direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund har 2025-05-22 § 10 rekommenderat kommunfullmäktige att fastställa följande förslag till taxor att gälla från den 1 december 2025 och framåt:

- Taxa inom miljöbalkens område samt angränsande regelverk
- Taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter
- Taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen
- Taxa inom strålskyddslagstiftningens område
- Taxa för provning och tillsyn över avfallshantering i fritidsbåthamnar
- Taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer

Taxorna har sammanställts i ett dokument, Taxor inom miljönämndens ansvarsområde, för att underlätta hantering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse kanslichef

Taxor inom miljönämndens ansvarsområde

Beslut Dalslands miljönämnd 2025-04-24 § 32

Beslut Direktionen Dalslands miljö- och energiförbund 2025-05-22 § 10

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Taxor inom miljönämndens ansvarsområde att gälla från den 1 december 2025 och framåt.

Expedieras till

KS/KF

Taxor för Dalslands miljö- och energinämnd år 2026

Sammanfattning av ärendet

Direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund har 2025-05-22 § 10 rekommenderat kommunfullmäktige att fastställa följande förslag till taxor att gälla från den 1 december 2025 och framåt:

- Taxa inom miljöbalkens område samt angränsande regelverk
- Taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter
- Taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen
- Taxa inom strålskyddslagstiftningens område
- Taxa för provning och tillsyn över avfallshantering i fritidsbåthamnar
- Taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer

Taxorna har sammanställts i ett dokument, *Taxor inom miljönämndens ansvarsområde*, för att underlätta hantering.

Beskrivning av ärendet

Samtliga taxor har kompletterats med en paragraf om årlig höjning enligt SKR:s prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Taxor där restid har debiterats har kompletterats med möjlighet att ta ut fast inställelseavgift på 30 minuter vid planerad tillsyn och 60 minuter vid händelsestyrd provning och tillsyn i syfte att uppnå större likabehandling samt ökad kostnadstäckning.

I miljöbalkstaxan föreslås övergång till uttag av timavgift istället för fast avgift för anmälningsärenden avseende miljöfarliga verksamheter. Bilagorna har kompletterats med uttag av timavgift för ansökan om tillstånd för inrättande av värmepumpsinrättning lokaliserad inom eller i anslutning till område med misstänkt eller konstaterad förorening i mark eller vatten samt med årlig tillsynsavgift för ytterligare tillkommande tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter.

Taxan för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter har skrivits om och anpassats efter EU:s kontrollförfordning och förordningen om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska produkter.

I övrigt innehåller förslaget främst redaktionella justeringar och förtydliganden.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att fastställa Taxor inom miljönämndens ansvarsområde att gälla från den 1 december 2025 och framåt.

Beslutsunderlag

Taxor inom miljönämndens ansvarsområde

Beslut Dalslands miljönämnd 2025-04-24 § 32

Beslut Direktionen Dalslands miljö- och energiförbund 2025-05-22 § 10

Beslutet skickas till:

kansli@dalsland.se

I tjänsten

Jessica Olsson

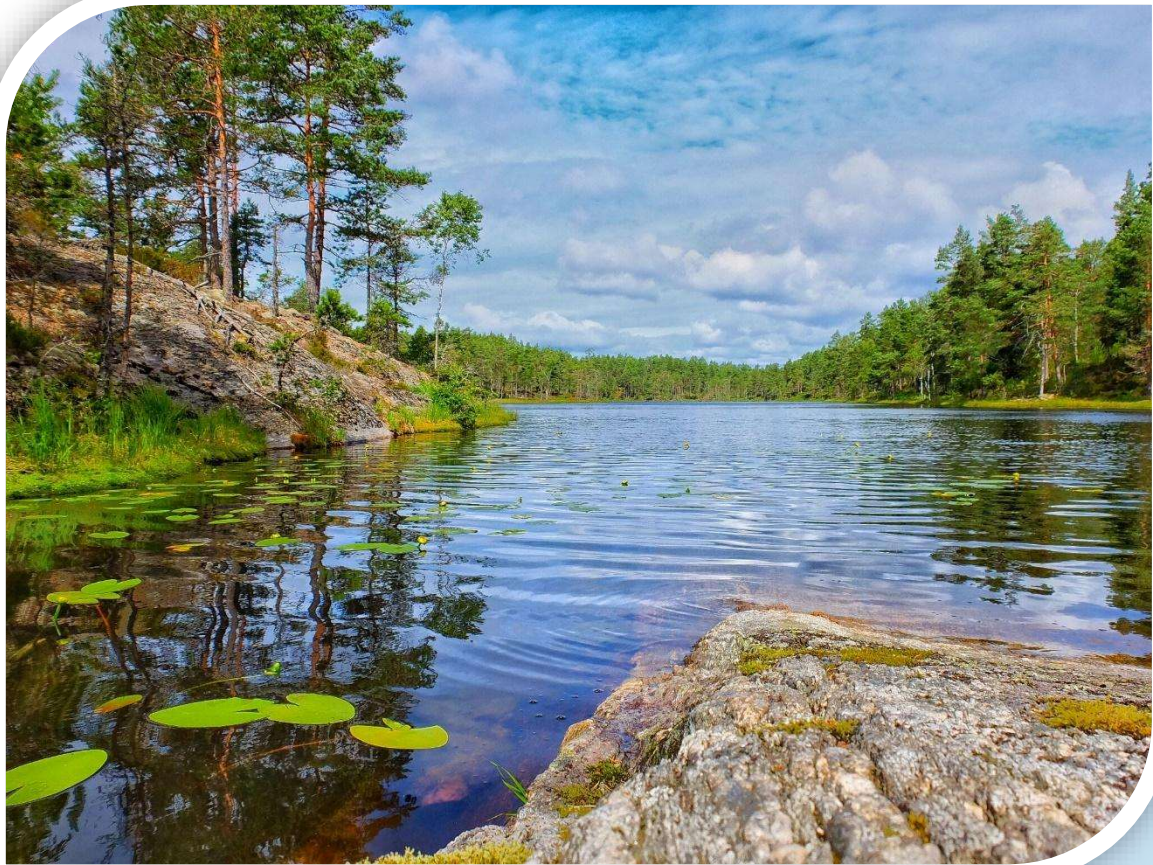
Kanslichef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Dalssands Miljö
& Energiförbund

Taxor inom miljönämndens ansvarsområde

Antogs av Dalssands miljönämnd 2025-04-24, § 32

Antogs av DMEF Direktion 2025-05-22, § 10

Fastställd KF Bengtsfors

Fastställd KF Dals-Ed

Fastställd KF Färgelanda

Fastställd KF Mellerud

Innehåll

TAXA INOM MILJÖBALKENS OMRÅDE OCH ANGRÄNSANDE REGELVERK.....	3
Inledande bestämmelser	3
Allmänna bestämmelser om avgift	3
Timavgift m.m.	4
Avgifter för ansökningar om tillstånd, dispens eller undantag	4
Avgifter för anmälningsärenden	5
Avgifter för återkommande och regelbunden tillsyn.....	5
Avgifter i särskilda fall	7
Allmänna bestämmelser om fasta avgifter och tilläggsavgifter	7
Avgift för tillsyn i övrigt	8
Avgifter för kontroll och annan offentlig verksamhet.....	8
Verkställighet av beslut.....	8
Överklagande.....	8
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	8
BILAGA 1 – Avgifter för prövning och viss tillsyn.....	9
BILAGA 2 – Årlig avgift för tillsyn	23
BILAGA 3 – Timavgift för tillsyn.....	32
TAXA FÖR OFFENTLIG KONTROLL ENLIGT LAGEN OM FODER OCH ANIMALISKA BIPRODUKTER.....	33
Inledande bestämmelser	33
Allmänna bestämmelser om avgift	33
Timavgift	34
Årlig avgift för planerad kontroll.....	34
Efterhandsdebitering av planerad kontroll för vissa kontrollobjekt.....	35
Avgift för uppföljande kontroll	35
Avgift för utredning av klagomål	35
Överklagande.....	35
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	35
TAXA FÖR OFFENTLIG KONTROLL ENLIGT LIVSMEDELSLAGSTIFTNINGEN	35
Inledande bestämmelser	36
Allmänna bestämmelser om avgift	36
Timavgift	37
Avgift för registrering och riskklassning	37
Avgift för planerad kontroll.....	38

Avgift för uppföljande kontroll	38
Avgift för utredning av klagomål	38
Avgift för korrigerande åtgärder	39
Avgift exportkontroll	39
Avgift importkontroll	39
Avgift för inköp under dold identitet	39
Avgift för övrig offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet	39
Överklagande.....	40
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	40
TAXA INOM STRÅLSKYDDSLAGSTIFTNINGENS OMRÅDE	41
Inledande bestämmelser	41
Allmänna bestämmelser om avgift	41
Timavgift	42
Avgifter för anmälningssärenden	42
Avgifter för återkommande tillsyn.....	42
Avgifter för tillsyn i övrigt	43
Verkställighet av beslut.....	43
Överklagande.....	43
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	43
TAXA FÖR PRÖVNING OCH TILLSYN ÖVER AVFALLSHANTERING I FRITIDSBÅTSHAMNAR	44
Inledande bestämmelser	44
Allmänna bestämmelser om avgift	44
Timavgift	44
Överklagande.....	45
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	45
TAXA FÖR TILLSYN ENLIGT LAGEN OM SPRÄNGÄMNESPREKURSORER	46
Inledande bestämmelser	46
Allmänna bestämmelser om avgift	46
Timavgift	47
Avgifter för tillsyn	47
Överklagande.....	47
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	47

TAXA INOM MILJÖBALKENS OMRÅDE OCH ANGRÄNSANDE REGELVERK

Denna taxa meddelas med stöd av 27 kap. 1 § andra stycket miljöbalken (1998:808) och 2 § andra stycket lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Dalslands miljönämnds kostnader för prövning, tillsyn, kontroll och annan offentlig verksamhet enligt miljöbalken, bestämmelser meddelade med stöd av miljöbalken eller EU-förordningar och bestämmelser som genomför EU-direktiv inom miljöbalkens tillämpningsområde eller marknadskontrollagstiftningen inom miljöbalkens tillämpningsområde, bland annat vad gäller naturvård och kulturvård, skydd av områden, miljöfarlig verksamhet, hälsoskydd, verksamheter som orsakar miljöskador, vattenverksamhet, skötsel av jordbruksmark, kemiska produkter, biotekniska organismer och varor, avfall och producentansvar.
- Utöver vad som anges i denna taxa kan ersättning till kommunen utgå bland annat enligt 26 kap. 22 § andra stycket miljöbalken för undersökningskostnader och enligt 25 kap. 2 § miljöbalken för rättegångskostnader.

Allmänna bestämmelser om avgift

- 2 § Avgift enligt denna taxa ska betalas för
1. Handläggning och andra åtgärder med anledning av ansökningar om tillstånd, dispens eller undantag.
 2. Handläggning och andra åtgärder med anledning av anmälan av verksamhet eller åtgärd.
 3. Handläggning och andra åtgärder vid tillsyn, kontroll och annan offentlig verksamhet.
- 3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för
- Tillsyn som föranleds av klagomål som är obefogat, och inte kräver utredning.
 - Handläggning som föranleds av ett beslut fattade av nämnd och enligt miljöbalken, bestämmelser meddelade med stöd av miljöbalken eller EU-bestämmelser inom miljöbalkens tillämpningsområde överklagas,
 - Upprättande av ansökan och utförande av talan om utdömande av vite.
- 4 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift enligt denna taxa i ett enskilt fall sättas ner eller efterskänkas.

- 5 § Beslut om avgift eller om nedsättning eller efterskänkning av avgift enligt denna taxa fattas av Dalslands miljönämnd. Betalning av avgift ska ske till nämnden och ska fullgöras inom tid som anges i beslutet om avgift eller i särskild faktura.
- 6 § Enligt 27 kap. 3 § miljöbalken är alla som är skyldiga att betala en avgift enligt denna taxa, eller ersättning enligt 26 kap. 22 § miljöbalken, skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för att avgiftens eller ersättningens storlek ska kunna bestämmas.
- 7 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsindex är oktober månad året före det år taxan börjar gälla.
- Dalslands miljönämnd ska inför varje kalenderår (avgiftsår) därefter justera de i denna taxa antagna avgifterna (fasta avgifter och timtaxa) med den procentsats för Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) hemsida i oktober månad året före avgiftsåret.
- 8 § Dalslands miljönämnd får besluta om ändringar i taxebilagorna 1–3 med anledning av ändrade regler om prövningsnivåer eller ändrade verksamhetskoder, så länge ändringarna inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Timavgift m.m.

- 9 § Vid tillämpning av denna taxa är timavgiften 1 197 kronor (år 2025) per hel timme handläggningstid. Avgiften i ett ärende beräknas genom att handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan.
- 10 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid miljönämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, besiktningsbesök, restid och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av ärendet.
- 11 § Timavgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halvtimme per år tas ingen timavgift ut.
- För inspektioner, mätningar, och andra kontroller som utförs vardagar mellan 19:00 och 07:00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar tas avgift ut med en 1,5 gånger ordinarie timtaxan.
- 12 § En fast inställelsetid motsvarande 30 minuter tas ut vid planerade tillsynsbesök för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Ordinarie tillsyn av verksamheter med en fast årlig avgift enligt bilaga 2 omfattas ej.
- En fast inställelsetid motsvarande 60 minuter tas ut för platsbesök vid händelsestyrd prövning och tillsyn som inte kan anstå samt för extraordinär tillsyn enligt 29 § för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Prövningsärenden med fast avgift enligt bilaga 1 omfattas ej.

Avgifter för ansökningar om tillstånd, dispens eller undantag

- 13 § Avgift för prövning av ansökningar om tillstånd, dispens eller undantag ska betalas som antingen fast avgift genom tillämpning av den avgiftsnivå som anges i taxebilaga 1 eller i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan eller enligt de grunder i övrigt som anges i taxebilaga 1.

Avgift för prövning ska betalas för varje avgiftsbelagt ärende som ansökningen avser.

- 14 § Om det i ett beslut om tillstånd föreskrivs att en anordning inte får tas i bruk förrän den har besiktigats och godkänts av miljönämnden ingår kostnaden för en sådan besiktning i den fasta avgiften. Kan anordningen inte godkännas vid den besiktningen och ny besiktning måste ske vid ytterligare ett tillfälle, tas timavgift ut för den ytterligare handläggningstiden.
- 15 § Avgift för prövning av ansökan om tillstånd, dispens eller undantag ska erläggas av sökanden.
- 16 § Avgift för prövning ska erläggas även om ansökan avslås. Avgift tas inte ut för en ansökan som återkallas innan handläggning påbörjas.
- 17 § I ärenden om ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som provas av nämnden är sökanden i förekommande fall även skyldig att ersätta nämndens kostnader enligt 19 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken för sakkunniga som har tillkallats av nämnden och för kungörelser i ärendet. Sökanden är även skyldig att ersätta nämndens kostnader för kungörelser i ärendet om tillstånd, dispens eller undantag enligt 7 kap. miljöbalken eller förordningen (1998:1252) om områdesskydd.
- 18 § Utöver avgift för prövning av ansökan om tillstånd, dispens eller undantag, kan avgift komma att tas ut för annan handläggning avseende den verksamhet eller åtgärd som prövningen avser enligt vad som anges i denna taxa.

Avgifter för anmälningssärenden

- 19 § Avgift för handläggning av anmälan av verksamhet eller åtgärd ska betalas som antingen fast avgift genom tillämpning av den avgiftsnivå som anges i taxebilaga 1 eller i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan eller enligt de grunder i övrigt som anges i taxebilaga 1.
- Avgift med anledning av handläggning av anmälan ska betalas för varje avgiftsbelagt ärende som anmälan avser.
- Avgift för handläggning av anmälan av anmälningspliktig ändring av verksamhet (anmälningspliktig ändring av A- eller B verksamhet respektive anmälningspliktig ändring av C-verksamhet eller avloppsanordning) ska betalas i form av timavgift.
- Avgift tas inte ut för en anmälan som återkallas innan handläggningen har påbörjats.
- 20 § Avgift för handläggningen av anmälan ska betalas av den som driver eller avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden.
- I ärenden om anmälan av miljöfarlig verksamhet med beteckningen C i miljöprövningsförordningen är denne i förekommande fall skyldig att ersätta nämndens kostnader för kungörelse i ärendet.
- 21 § Utöver avgift med anledning av handläggning av anmälan, kan avgift för tillsyn komma att tas ut för den verksamhet eller åtgärd som anmälan avser enligt vad som anges i denna taxa.

Avgifter för återkommande och regelbunden tillsyn

- 22 § Med återkommande tillsyn avses planerad tillsyn över sådan miljöfarlig verksamhet eller åtgärder med en fastställd provningsnivå (A eller B) enligt miljöprövningsförordningen samt tillsyn över miljöfarlig verksamhet eller åtgärder med fastställd anmälningsplikt (C) enligt miljöprövningsförordningen, eller hälsoskyddsverksamheter som ska anmälas enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (H).

- 23 § Med regelbunden tillsyn avses planerad tillsyn över sådana verksamheter eller åtgärder som saknar fastställda krav på anmälan ("U" och "UH").
- 24 § För återkommande tillsyn över sådan miljöfarlig verksamhet eller åtgärder med en fastställd prövningsnivå (A eller B) enligt miljöprövningsförordningen ska en fast årlig avgift betalas enligt vad som framgår av taxebilaga 2.
- I taxebilaga 2 är verksamheterna indelade i verksamhetsgrupper där varje verksamhetsgrupp har en rubrik. Endast en avgift inom varje verksamhetsgrupp ska ingå i beräkningen av tillsynsavgiften. Avgiften ska motsvara den högsta avgiften som verksamheten omfattas av inom verksamhetsgruppen.
- Om verksamheten omfattas av avgift i fler än en verksamhetsgrupp, ska den högsta avgiften i varje verksamhetsgrupp läggas samman enligt följande. Den högsta avgiften ska ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Var och en av de övriga delavgifterna ska ingå i beräkningen med en fjärdedel (25 %) av sitt fulla värde. Om summan överstiger 130 procent av det fulla beloppet för den högsta avgiften, ska den del som överstiger 130 procent inte ingå i tillsynsavgiften.
- 25 § För återkommande tillsyn över sådan verksamhet eller åtgärd med fastställd anmälningsplikt (C) enligt miljöprövningsförordningen, eller hälsoskyddsverksamheter som ska anmälas enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (H), ska en fast årlig avgift betalas enligt vad som framgår av taxebilaga 2.
- Den årliga avgiften ska tas ut motsvarande den högsta avgiften som verksamheten omfattas av inom verksamhetsgruppen.
- För verksamheter med två eller flera verksamhetskoder ska avgiften för verksamheterna läggas samman. Avgiften från verksamhetsgruppen med det högst angivna timantalet i taxebilaga 2 ska ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Om summan överstiger 125 procent av det fulla beloppet för den högsta avgiften, ska den del som överstiger 125 procent inte ingå i tillsynsavgiften.
- 26 § För regelbunden tillsyn över sådana verksamheter eller åtgärder som saknar fastställda krav på anmälan ("U" och "UH") och som anges i bilaga 3 ska avgift betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan.
- 27 § För verksamheter som tillståndsprövats ska avgiften bestämmas med utgångspunkt ifrån vad som anges i tillståndsbeslutet i fråga om produktionsvolym eller liknande.

Avgifter i särskilda fall

Industriutsläppsverksamhet

- 28 § För industriutsläppsverksamheter, det vill säga verksamheter som markeras med (-i) i miljöprövningsförfordningen, ska utöver fast årlig avgift enligt taxebilaga 2 betalas ett årligt tillägg till den årliga tillsynsavgiften motsvarande 9 timmars handläggningstid multiplicerat med aktuell timtaxa. Tillägg tas endast ut för de industriutsläppsverksamheter där slutsatser om bästa tillgängliga teknik som anges i 2 kap. industriutsläppsförfordningen (2013:250) för verksamheten har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Avgiften tas ut året efter att slutsatserna offentliggjorts.

När verksamhetens årliga tillsynsavgift enligt bilaga 2 är lägre än tilläggsavgiften, ska tilläggsavgiften endast tas ut med ett belopp som motsvarar den årliga tillsynsavgiften.

I beslut om tilläggsavgift ska prövas om det föreligger skäl för nedsättning av avgiften enligt 4 §.

Extraordinär tillsynsavgift

- 29 § För verksamheter som omfattas av fast årlig tillsynsavgift får nämnden i särskild ordning besluta om extraordinär tillsynsavgift. Sådan avgift tas ut för ett visst år om den faktiskt utförda tillsynen överskrider den tillsynstid som motsvaras av den fasta avgiften och denna tillsyn är föranledd av att verksamhetsutövaren bryter mot villkor, inte följer förelägganden eller förbud eller större driftstörning som kan medföra risk för skada eller olägenhet av större betydelse för människors hälsa, miljön eller andra intressen som skyddas enligt miljöbalken.

Extraordinär tillsynstid beräknas som timavgift enligt 9-12 §§ och ska betalas i efterskott av den som är verksamhetsutövare vid tillsynens utförande.

Tillkommande avgift i särskilda fall

- 30 § Timavgift enligt 9-12 §§ ska även betalas för nämndens arbete med anledning av
1. beslut om sådana villkor av mindre betydelse som prövningsmyndigheten med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåtit till den kommunala tillsynsmyndigheten att besluta om, eller
 2. tillsynsmyndighetens arbete med anledning av omprövning av tillstånd eller villkor enligt 24 kap. 5 § miljöbalken.

Allmänna bestämmelser om fasta avgifter och tilläggsavgifter

- 31 § Fast årlig avgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott. Sådan avgift ska betalas från och med det kalenderår som följer efter att det att beslut om tillstånd till verksamhet meddelats eller anmälan skett eller - i de fall tillstånd eller anmälan inte krävts - verksamheten har påbörjats. För tillsyn som sker dessförinnan tas timavgift ut.

Fast årlig avgift ska betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår som verksamheten bedrivs.

- 32 § Avgift för tillsyn betalas av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärd som föranleder avgiften. Tillsyn över miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken ska betalas av den som enligt det 10 kap. miljöbalken är ansvarig för avhjälpande eller kostnader.

Avgift för tillsyn i övrigt

- 33 § Avgift för tillsyn i övrigt, även för handläggning med anledning av underrättelser eller information, ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.
- 34 § Avgift för tillsyn betalas av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten, vidtar åtgärd eller i annat fall kan anses ha gett upphov till olägenheter som föranleder tillsynsåtgärden. Avgift för tillsyn över miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken ska betalas av den som enligt det 10 kap. miljöbalken är ansvarig för avhjälpande eller kostnader.

Avgifter för kontroll och annan offentlig verksamhet

- 35 § När kontrollförfordningen (EU) 2017/625 är tillämplig ska avgift för offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad, och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen, betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden för kontrollen multipliceras med timtaxan. Sådan avgift tas bara ut om kontrollen blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad upptäckts under en offentlig kontroll och utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.
- 36 § För kommunens handläggning inom miljöbalkens tillämpningsområde som avser marknadskontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 ska avgift betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan enligt de grunder som anges i taxebilaga 1.

Verkställighet av beslut

- 37 § Av 1 kap. 2 § och 9 kap. 4 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken framgår att miljönämndens beslut om avgift får verkställas enligt utsökningsbalken.
- 38 § Av 1 kap. 2 § och 9 kap. 5 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken framgår att miljönämnden får förordna att dess beslut om avgift ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

Överklagande

- 39 § Av 19 kap. 1 § miljöbalken följer att beslut om avgift kan överklagas hos länsstyrelsen. Beslut om avgift för marknadskontroll överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

- 40 § Denna taxa träder i kraft den 1 december 2025 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

BILAGA 1 – Avgifter för prövning och viss tillsyn

Avgiftsnivå	Timmar
Avgiftsnivå 1	2 h
Avgiftsnivå 1b	3 h
Avgiftsnivå 2	4 h
Avgiftsnivå 3	8 h
Timavgift	Timavgift

MILJÖFARLIG VERKSAMHET OCH HÄLSOSKYDD		
Prövning av ansökan		
Beskrivning	Lagrum	Avgift
Ansökan om tillstånd till inrättande av en avloppsanordning med vattentoalett och utsläpp till mark eller vatten för 1-25 personekvivalenter	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Avgiftsnivå 3
Ansökan om tillstånd till inrättande av en avloppsanordning med vattentoalett och utsläpp till mark eller vatten för 26-200 personekvivalenter	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Ansökan om tillstånd för inrättande av annan avloppsanordning än med vattentoalett enligt vad kommunen har föreskrivit för att skydda människors hälsa eller miljön	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Avgiftsnivå 3
Ansökan om tillstånd till anslutande av en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Ansökan om tillstånd till inrättande av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten, eller grundvatten som ej är lokaliserad inom eller i anslutning till område med misstänkt eller konstaterad förorening i mark eller vatten enligt vad kommunen har föreskrivit för att skydda människors hälsa eller miljön	17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Avgiftsnivå 1b

Ansökan om tillstånd till inrättande av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten, eller grundvatten som är lokaliserad inom eller i anslutning till område med misstänkt eller konstaterad förorening i mark eller vatten enligt vad kommunen har föreskrivit för att skydda människors hälsa eller miljön.	17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Timavgift
Ansökan om tillstånd till hållande av vissa djur inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	39 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Timavgift
Ansökan om dispens för spridning av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	40 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Avgiftsnivå 2
Ansökan om tillstånd eller dispens i andra frågor enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Timavgift
Ansökan om tillstånd eller dispens enligt vad som anges i skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde meddelade med stöd av 7 kap 22 § miljöbalken.	7 kap 22 § miljöbalken, Föreskrifter för vattenskyddsområde	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om miljöfarlig verksamhet.	9 kap 6 §, 1 kap 10 § miljöprövningsförordningen (2013:251)	Timavgift
Anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet	1 kap 11 § miljöprövningsförordningen (2013:251)	Timavgift
Anmälan om inrättande av en avloppsanordning utan vattentoalett för 1-25 personekvivalenter	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Avgiftsnivå 2
Anmälan om inrättande av en avloppsanordning utan vattentoalett för 26-200 personekvivalenter.	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Anmälan om inrättande av annat slag av toalett än vattentoalett enligt vad kommunen har föreskrivit för att skydda människors hälsa eller miljön.	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Avgiftsnivå 1

Anmälan om ändring av en avloppsanordning .	14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Anmälan om anläggande av gödselstad eller annan upplagsplats för djurspillning inom ett område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	37 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön	Timavgift
Anmälan i andra frågor enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa .	40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken	Timavgift
Anmälan om att driva eller arrangera anmälningspliktig hälsoskyddsverksamhet där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta eller annan smitta på grund av användningen av skalpeller, akupunktur nålar, piercingsverktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg. Verksamhet som omfattas av lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar är inte anmälningspliktig.	38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Anmälan om att driva eller arrangera anmälningspliktig hälsoskyddsverksamhet med bassängbad för allmänheten, eller som på annat sätt används av många människor.	38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Anmälan om att driva eller arrangera anmälningspliktig hälsoskyddsverksamhet som utgörs av förskola , öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola , grundsärskola, gymnasieskola , gymnasiesärskola, specialskola, sameskola eller internationell skola.	38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Anmälan om att uppföra eller använda ett kyltorn som inte ingår i en verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).	38a § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Anmälan enligt vad som anges i skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde meddelade med stöd av 7 kap 22 § miljöbalken.	7 kap 22 § miljöbalken	Timavgift
Tillsyn		
Annan miljöfarlig verksamhet , som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2 eller timavgift enligt taxebilaga 3.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken, 2 kap 31 § p 1 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

Byggnader, lokaler och anläggningar som kräver särskild uppmärksamhet och som inte omfattas av avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2 eller taxebilaga 3; 1. byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen, 2. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande, 3. samlingslokaler där många människor brukar samlas, 4. hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad, 5. idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor, 6. lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling och där verksamheten inte endast omfattar estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar, 7. lokaler för förvaring av djur.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken, 45 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Annan hälsoskyddsverksamhet, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
VATTENVERKSAMHET		
Prövning av ansökan		
Ansökan enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa om tillstånd till inrättande och användande av ny anläggning för grundvattentäkt och denna inte kräver tillstånd enligt 11 kap miljöbalken.	9 kap 10 § 2 st miljöbalken Gällande föreskrifter	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa om inrättande och användande av ny anläggning för grundvattentäkt och denna inte kräver tillstånd enligt 11 kap miljöbalken.	9 kap 10 § 2 st miljöbalken Gällande föreskrifter	Timavgift
Anmälan enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa om användande av befintlig anläggning för grundvattentäkt.	9 kap 10 § 2 st miljöbalken Gällande föreskrifter	Timavgift
Tillsyn		
Anläggning för grundvattentäkt som kräver tillstånd eller anmälan enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa och som inte kräver tillstånd enligt 11 kap miljöbalken.	9 kap 10 § 2 st miljöbalken, 2 kap 31 § p 2 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

KEMISKA PRODUKTER OCH BIOTEKNISKA ORGANISMER

LAGRING AV BRANDFARLIGA VÄTSKOR

Tillsyn

Information innan installation påbörjas eller hantering inleds - i cistern ovan eller i mark med tillhörande rörledningar som rymmer mer än 1 m³ brandfarliga vätskor eller olja utanför vattenskyddsområde <i>eller</i> - i cistern ovan eller i mark med tillhörande rörledningar som rymmer mer än 150 liter brandfarliga vätskor eller olja inom vattenskyddsområde. Ovanstående gäller inte om hanteringen är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller prövas inom ramen för en annan tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken.	1 kap 1 § och 3 kap 1 och 2 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2021:10), 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Information om cistern som tagits ur bruk. (Gäller inte om hanteringen är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller prövas inom ramen för en annan tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken.)	1 kap 1 § och 7 kap 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2021:10), 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av hantering av brandfarliga vätskor och spillolja. Gäller inte om hanteringen är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller prövas inom ramen för en annan tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken.	1 kap 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2021:10), 26 kap 3 § miljöbalken, 2 kap 31 § p5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

FLUORERADE VÄXTHUSGASER

Tillsyn

Underrättelse och samråd innan installation eller konvertering sker av sådan utrustning som innehåller 14 ton koldioxidekvivalenter f-gas eller mer om valet av utrustning och köldmedium inte behandlas inom ramen för en ansökan om tillstånd eller en anmälan enligt 9 kap miljöbalken.	14 § förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser, 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
---	---	------------------

Rapport om det under någon del av ett kalenderår finns minst 14 ton koldioxidekvivalenter i en stationär anläggning eller i en mobil utrustning som omfattas av läckagekontroll enligt 11 § eller enligt artikel 3.3 andra stycket och 4.1-4.3 i EU-förordningen om f-gaser.	15 § förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser, 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13)	Avgiftsnivå 1
Övrig tillsyn av fluorerade växthusgaser, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 31 och 32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
OZONNEDBRYTANDE ÄMNEN		
Tillsyn		
Utrustning i motorfordon, flyg och tåg som innehåller kontrollerade ämnen.	Förordning (EU) 2024/573, förordning (EU) 2024/590, 2 kap 31 § p 6 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
VÄXTSKYDDSMEDEL		
Prövning av ansökan		
Ansökan om särskilt tillstånd till yrkesmässig användning av växtskyddsmedel . 1. inom idrotts- och fritidsanläggningar, 2. vid planerings- och anläggningsarbeten, 3. på vägområden samt grusytor och andra mycket genomsläppliga ytor, och 4. på ytor av asfalt, betong eller andra hårdgjorda material.	2 kap 40 och 40 a §§ förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel	Timavgift
Ansökan om tillstånd att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus inom ett vattenskyddsområde som har inrättats före den 1 januari 2018 eller där föreskrifterna inte har ändrats efter den 1 januari 2018.	6 kap 1 och 2 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2), 2 kap 36 § 2 st förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel och 7 kap 22 § miljöbalken	Timavgift

Ansökan om dispens från förbudet att använda växtskyddsmedel 1. på ängs- eller betesmark som inte är lämplig att plöja men som kan användas till slätter eller bete, 2. på skolgårdar eller gårdar till förskolor eller på lekplatser som allmänheten har tillträde till, 3. i parker eller trädgårdar eller andra områden som i första hand är avsedda att vara rekreationsområden som allmänheten har tillträde till, 4. inom koloniträdgårdsområden eller i växthus som inte används yrkesmässigt, 5. på tomtmark för bostadshus eller på krukväxter i hemträdgårdsmiljö, eller 6. på växter inomhus utom i produktionslokaler, lagerlokaler och liknande lokaler.	2 kap 37 och 39 §§ förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om yrkesmässig användning av växtskyddsmedel.	2 kap 41 och 41a §§ Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel	Timavgift
Tillsyn		
Underrättelse vid olyckor då en större mängd växtskyddsmedel läckt ut eller kan befaras läcka ut. Timavgift tas endast ut för nedlagd handläggningstid när underrättelsen föranleder handläggning.	9 kap 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2), 2 kap 31 § p 5 och 2 kap 32 § 1 st p 2b miljötillsynsförordningen (2011:13) i lydelsen som gäller fr o m 1 juli 2018.	Timavgift
Underrättelse om vattentäkt, grundvatten eller en sjö eller ett vattendrag befaras bli förorenat av växtskyddsmedel. Timavgift tas endast ut för nedlagd handläggningstid när underrättelsen föranleder handläggning.	9 kap 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2), 2 kap 31 § p 5 och 2 kap 32 § 1 st p 2b miljötillsynsförordningen (2011:13) i lydelsen som gäller fr o m 1 juli 2018.	Timavgift
Övrig tillsyn av växtskyddsmedel, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 31 § p 5 miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

BIOCIDPRODUKTER		
Prövning av ansökan		
Ansökan om undantag från bestämmelserna om information och underrättelse i 4 kap 1-3 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3). Gäller inte biocidprodukter som innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur.	1 kap 1§ och 4 kap 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3)	Timavgift
Tillsyn		
Underrättelse i samband med spridning av biocidprodukt på en plats som allmänheten har tillträde till som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2. Gäller inte biocidprodukter som innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur. Timavgift tas endast ut för nedlagd handläggningstid när underrättelsen föranleder handläggning.	1 kap 1§ och 4 kap 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3), 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av biocidprodukter, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2. Gäller inte biocidprodukter som innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur.	Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3), 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
PCB		
Prövning av ansökan		
Ansökan om dispens från kravet om avlägsnande av PCB-produkt i byggnader och anläggningar.	17 b § förordningen (2007:19) om PCB m.m.	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om avlägsnande av fogmassa eller halkskyddad golvmassa enligt 17, 17 a eller 17 b § förordning (2007:19) om PCB m.m.	18 § förordningen (2007:19) om PCB m.m.	Timavgift
Tillsyn		
Övrig tillsyn av PCB-varor och PCB-produkter som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	Förordningen (2007:19) om PCB m.m., 26 kap 3 § 3 st miljöbalken, 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

KOSMETISKA PRODUKTER		
Tillsyn		
Kosmetiska produkter, de uppgifter som enligt artiklarna 24, 25.1, 25.5 första stycket, 26, 27.1 och 27.5 i förordning (EG) nr 1223/2009 ska skötas av behörig myndighet, samt rådgöra med Läkemedelsverket innan åtgärder vidtas enligt artikel 27.1 i förordningen.	Förordning (EG) nr 1223/2009, 2 kap 34 § miljötillsyns-förordningen (2011:13)	Timavgift
Marknadskontroll i fråga om kosmetiska produkter med fullgörande av de uppgifter som anges i 1 kap 5 § 3 st p 1 i miljötillsynsförordningen genom att inrätta lämpliga förfaranden enligt artikel 18.2 i förordning (EG) nr 765/2008 för att a) följa upp klagomål och rapporter om risker relaterade till produkter som omfattas av harmoniserad gemenskapslagstiftning, b) bevaka olyckor och hälsoskador som dessa produkter misstänks ha orsakat, c) kontrollera att korrigerande åtgärder har vidtagits, d) följa upp vetenskaplig och teknisk kunskap i säkerhetsfrågor.	Förordning (EG) nr 1223/2009, 2 kap 35 § 1 st miljötillsynsförordningen (2011:13), artikel 18.2 förordning (EG) nr 765/2008	Timavgift
ÖVRIGT AVSEENDE KEMISKA PRODUKTER		
Tillsyn		
Primärleverantörers hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor som inte innebär utsläppande på marknaden, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 32 § miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap miljöbalken, utom den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar över primärleverantörers utsläppande på marknaden	2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av kemiska produkter, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	1 kap 19 och 20 §§, 2 kap 32 § samt 2 kap 19 § p 7-9, p 11-14, p 16, p 17, p 19 miljötillsyns-förordningen (2011:13), 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift

AVGIFT FÖR VISS ÖVRIG VERKSAMHET		
ÄRENDEN OM ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER ENLIGT 2 KAP MILJÖBALKEN		
Tillsyn		
Hushållning med energi samt användning av förnyelsebara energikällor, i verksamhet eller vid vidtagande av åtgärd som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 5 § samt 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
I verksamhet eller vid vidtagande av åtgärd som inte omfattas av fast avgift i taxebilaga 2, utnyttja möjligheterna att 1. minska mängden avfall , 2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter , 3. minska de negativa effekterna av avfall , och 4. återvinna avfall .	2 kap 5 § samt 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
Övrig tillsyn över att miljöbalkens hänsynsregler efterlevs, i verksamhet eller vid vidtagande av åtgärd som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 2-4 §§ miljöbalken 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
ÄRENDEN ENLIGT 7 OCH 12 KAP MILJÖBALKEN		
Prövning av ansökan		
Ansökan om tillstånd till verksamhet eller åtgärd som inte får utföras utan tillstånd enligt föreskrifter för natur- eller kulturresevat eller vattenskyddsområde .	Gällande föreskrifter	Timavgift
Ansökan om tillstånd till åtgärd som är förbjuden för att den strider mot syftet med det tilltänkta skyddet av ett område eller föremål som omfattas av ett interimistiskt beslut meddelat av kommunen enligt 7 kap 24 §.	7 kap 24 § miljöbalken	Timavgift
Ansökan om dispens eller undantag från föreskrifter för natur- eller kulturresevat, naturminne, djur- och växtskyddsområde eller vattenskyddsområde .	Gällande föreskrifter, 7 kap miljöbalken, förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	Timavgift
Ansökan om nya eller ändrade villkor i ett beslut om tillstånd eller dispens avseende natur- eller kulturresevat, naturminne, djur- och växtskyddsområde eller vattenskyddsområde .	Gällande föreskrifter, 7 kap miljöbalken, förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	Timavgift
Ansökan om dispens från förbudet att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde .	7 kap 11 § 2 st miljöbalken, 1 kap 19 och 20 §§ samt 2 kap 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

Ansökan om undantag från bestämmelserna i 23 §, 23 a §, 24 § p 2 och p 3, 25 §, 28 a §, 28 b § och 28 d § i jordbruksverkets föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring om omständighet har uppstått som verksamhetsutövaren varken kunnat eller borde ha förutsett och inte heller kunnat påverka.	36 § föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring (SJVFS 2021:37), 1 kap 19 och 20 §§ samt 2 kap 8 § p 7 miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om en verksamhet eller åtgärd inom natur- eller kulturresevat eller vattenskyddsområde som kräver anmälan enligt föreskrifter meddelade för natur- eller kulturresevat eller vattenskyddsområde.	Gällande föreskrifter	Timavgift
Anmälan för samråd av en åtgärd som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken och som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön.	12 kap 6 § miljöbalken	Timavgift
Tillsyn		
Strandskydd, naturresevat, kulturresevat, naturminnen, biotopskyddsområden, vattenskyddsområden som kommunen har beslutat om, djur- och växtskyddsområden som kommunen har meddelat föreskrifter om, område eller föremål som omfattas av ett interimistiskt beslut meddelat av kommunen enligt 7 kap 24 § miljöbalken.	2 kap 9 § miljö-tillsynsförordningen	Timavgift
Verksamhet som berörs av föreskrifter i fråga om 1. begränsningar av antalet djur i ett jordbruk, 2. försiktighetsmått för gödselhanteringen , och 3. växtodlingen och som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	12 kap 10 § miljöbalken, 2 kap 32 § miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Tillsyn av skyddade områden enligt 7 kap miljöbalken som har beslutats av länsstyrelsen, om länsstyrelsen har överlåtit uppgiften att utöva tillsyn.	1 kap 19 och 20 §§ samt 2 kap 8 § miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Skötsel av jordbruksmark och annan markanvändning vid jordbruket enligt 7, 8 och 12 kap. miljöbalken, om länsstyrelsen har överlåtit uppgiften att utöva tillsyn, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	1 kap 19 och 20 §§ samt 2 kap 8 § p 7 miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av skötsel av jordbruksmark och annan markanvändning i jordbruket och som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 8 § p 7 samt 1 kap 19 och 20 §§ miljö-tillsynsförordningen (2011:13) eller 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift

ÄRENDEN OM VERKSAMHETER SOM ORSAKAR MILJÖSKADOR ENLIGT 10 KAP MILJÖBALKEN		
Handläggning av anmälan		
Anmälan om att vidta en avhjälpandeåtgärd med anledning av en föroreningsskada.	10 kap 1 § miljöbalken, 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Tillsyn		
Underrättelse om upptäckt av en förorening på en fastighet och föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Timavgift tas endast ut för nedlagd handläggningstid när underrättelsen föranleder handläggning.	10 kap 11 § miljöbalken	Timavgift
Underrättelse om upptäckt av en överhängande fara för att en verksamhet eller åtgärd medför en allvarlig miljöskada . Timavgift tas endast ut för nedlagd handläggningstid när underrättelsen föranleder handläggning.	10 kap 12 och 14 §§ miljöbalken	Timavgift
Underrättelse om upptäckt av att en allvarlig miljöskada har uppstått . Timavgift tas endast ut för nedlagd handläggningstid när underrättelsen föranleder handläggning.	10 kap 13 och 14 §§ miljöbalken	Timavgift
Föroreningsskador som inte omfattas av länsstyrelsens ansvar enligt 2 kap. 29 § första stycket 3 miljötillsynsförordningen.	2 kap 31 § p 3 miljö-tillsynsförordningen (2011:13), 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
Andra miljöskador enligt 10 kap. 1 § miljöbalken, om skadorna har orsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvaret för.	2 kap 31 § p 4 miljö-tillsynsförordningen (2011:13), 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
ÄRENDEN OM AVFALL ENLIGT 15 KAP MILJÖBALKEN		
Prövning av ansökan		
Ansökan om dispens från förbudet att hantera avfall när kommunen ska ansvara för en viss hantering av avfall.	15 kap 25 § p 1 miljöbalken	Timavgift
Ansökan om tillstånd från en fastighetsinnehavare att på fastigheten själv återvinna eller bortskaffa avfall även om ett sådant tillstånd inte krävs.	15 kap 25 § p 2 miljöbalken	Avgiftsnivå 1
Ansökan om dispens från krav i 3 kap. avfallsförordningen.	3 kap 15 – 15 b §§ samt 19 a avfallsförordning (2020:614)	Timavgift
Ansökan om dispens från skyldighet att lämna avfall till kommunen enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering.	9 kap 2 § avfallsförordning (2020:614), Renhållningsföreskrifter för Dalslandskommunerna	Avgiftsnivå 1

Ansökan om dispens från kravet på att lämna kommunalt avfall, eller avfall som omfattas av kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 § MB, till kommunen vid eget bortskaffande på fastigheten av latrin eller annat avfall från avloppsanordning .	15 kap. 25 § MB, Renhållningsföreskrifter för Dalslandskommunerna	Timavgift
Övriga ansökningar om undantag/dispens enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering.	Renhållningsföreskrifter för Dalslandskommunerna	Timavgift
Övriga ansökningar gällande avfallshantering enligt miljöbalken och tillhörande förordningar.	15 kap. MB, Avfallsförordningen (2020:614)	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan från fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare att på fastigheten själv kompostera eller på annat sätt behandla annat avfall än trädgårdsavfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § MB.	5 kap 15 § avfallsförordningen (2020:614), 27 § Renhållningsföreskrifter för Dalslandskommunerna	Timavgift
Övriga anmälningar enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering.	Renhållningsföreskrifter för Dalslandskommunerna	Timavgift
Övriga anmälningar gällande avfallshantering enligt miljöbalken och tillhörande förordningar.	15 kap. MB, avfallsförordningen (2020:614)	Timavgift
Tillsyn		
Avfallshantering som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
ÄRENDEN ENLIGT 26 KAP MILJÖBALKEN		
Tillsyn		
Stängselgenombrott, tillsyn.	26 kap 11 § miljöbalken, 1 kap 19 och 20 §§ samt 2 kap 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
MARKNADSKONTROLL OCH KONTROLL ENLIGT EU 625/2017 (KONTROLLFÖRORDNINGEN)		
Tillsyn		
Marknadskontroll och kontroll enligt EU 625/2017, tillsyn enligt de förordningar som anges i 26 kap. 30 § MB.	26 kap. 30 § MB och där angivna förordningar	Timavgift

ÖVRIGA ÄRENDEN INOM MILJÖBALKENS OMRÅDE		
Prövning av ansökan		
Ansökan om tillstånd eller dispens enligt miljöbalken och angränsande regelverk i andra frågor än vad som i övrigt anges i bilaga 1.		Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan enligt miljöbalken och angränsande regelverk i andra frågor än vad som i övrigt anges i bilaga 1.		Timavgift

BILAGA 2 – Årlig avgift för tillsyn

JORDBRUK			
Djurhållning			
Beskrivning	Prövningsnivå	Avgift	Beskrivning
1.10-i och 1.11	B	9	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 2 kap. 1 eller 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar. För IUV-verksamheter (-i) görs ett tillägg till den årliga tillsynsavgiften motsvarande 9 timmars handläggningstid i enlighet med 28 § i denna taxa.
1.20	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Uppodling av annan mark än jordbruksmark för jordbruksproduktion			
1.30	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
FISKODLING OCH ÖVERVINTRING AV FISK			
5.10	B	15	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 3 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 15 timmar.
UTVINNING, BRYTNING OCH BEARBETNING AV TORV, OLJA, GAS, KOL, MALM, MINERAL, BERG, NATURGRUS OCH ANNAT			
Berg, naturgrus och andra jordarter			
10.11-1	B	18	1. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 18 timmar om tillståndet gäller för mer än 200 000 ton .
10.11-2	B	18	2. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 18 timmar om tillståndet gäller för mer än 50 000 ton men högst 200 000 ton .
10.11-3	B	9	3. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar om tillståndet gäller för mer än 10 000 ton men högst 50 000 ton .
10.11-4	B	9	4. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar, om tillståndet gäller för mer än 5 000 ton men högst 10 000 ton .
10.11-5	B	6	5. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar om tillståndet inte omfattas av någon av 1- 4 .

10.20-1	B	9	1. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar för tåkt av torv .
10.20-2	B	18	2. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 18 timmar för annan tåkt än som avses i 1 , om tillståndet gäller för mer än 200 000 ton .
10.20-3	B	18	3. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 18 timmar för annan tåkt än som avses i 1 , om tillståndet gäller för mer än 50 000 ton men högst 200 000 ton .
10.20-4	B	9	4. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar för annan tåkt än som avses i 1 , om tillståndet gäller för mer än 10 000 ton men högst 50 000 ton .
10.20-5	B	9	5. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar för annan tåkt än som avses i 1 , om tillståndet gäller för mer än 5 000 ton men högst 10 000 ton .
10.20-6	B	6	6. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar för annan tåkt än som avses i 1 , om tillståndet inte omfattas av någon av 1-5 .
10.40	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 4 kap. 5 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
10.50	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 4 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
LIVSMEDEL OCH FODER			
Livsmedel och foder av animaliska råvaror			
15.50	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 5 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Livsmedel och foder av kombinerade råvaror			
15.151	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 5 kap. 14 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Mjölksprodukter			
15.180	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 5 kap. 16 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Annan livsmedelstillverkning			

15.260	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 5 kap. 25 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Foder av animaliska och vegetabiliska råvaror			
15.360	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 5 kap. 32 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
TRÄVAROR			
20.30	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 8 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
20.40	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 8 kap. 5 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
20.80	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 8 kap. 9 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
KEMISKA PRODUKTER			
Annan kemisk tillverkning			
24.44	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 12 kap. 44 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
24.46	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 12 kap. 46 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
GUMMI- OCH PLASTVAROR			
25.20	B	30	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 13 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 30 timmar för en produktion av mer än 100 ton per kalenderår.
25.30	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 13 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
25.50	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 13 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
MINERALISKA PRODUKTER			
Cement, betong, kalk, krita och gips			
26.110	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 14 kap. 13 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
26.150	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 14 kap. 17 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.

METALL- OCH PLASTYTBEHANDLING, AVFETTNING OCH FÄRGBORTTAGNING

28.71	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 16 kap. 7 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
-------	---	---	---

METALLBEARBETNING			
Maskinell bearbetning			
34.80	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 18 kap. 8 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Skeppsvarv			
35.20	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 18 kap. 10 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
FÖRBRUKNING AV ORGANISKA LÖSNINGSMEDEL			
39.15-1	B	30	1. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 19 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 30 timmar om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till mer än 25 ton men högst 50 ton per kalenderår.
39.15-2	B	13	2. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 19 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 13 timmar om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till högst 25 ton per kalenderår.
39.30	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 19 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
39.50	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 19 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
HANTERING AV BRÄNSLEN OCH ANDRA KEMISKA PRODUKTER			
39.70	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 20 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
39.90	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 20 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
GAS- OCH VÄTSKEFORMIGA BRÄNSLEN, EL, VÄRME OCH KYLA			
Anaerob biologisk behandling			
40.02	C	7	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 21 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 7 timmar.
Framställning av gas- och vätskeformiga bränslen			
40.15	B	11	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 5 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 11 timmar.
Förbränning			
40.60	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 21 kap. 11 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.

Vindkraft			
40.90-1 och 40.95-1	B	13	1. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 13 eller 14 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 13 timmar för fler än 20 vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) på land.
40.90-2 och 40.95-2	B	6	2. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 13 eller 14 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar för högst 20 vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) på land.
40.100	C	3	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 21 kap. 15 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 3 timmar.
FORDONSSERVICE OCH DRIVMEDELSHANTERING			
50.10	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 23 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
50.20	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 23 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
RENING AV AVLOPPSVATTEN			
90.10 och 90.11	B	30	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 28 kap. 1 eller 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 30 timmar för en avloppsreningsanläggning med anslutning av fler än 2 000 personer men högst 20 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 personekvivalenter men högst 20 000 personekvivalenter.
90.16	C	18	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 28 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 18 timmar för en avloppsreningsanläggning med anslutning av fler än 500 personer men högst 2 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 500 personekvivalenter men högst 2 000 personekvivalenter.
90.16	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 28 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar för en avloppsreningsanläggning med anslutning av fler än 200 personer men högst 500 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 200 personekvivalenter men högst 500 personekvivalenter.
AVFALL			
Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande			
90.430	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 70 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.

Biologisk behandling			
90.161	B	6	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 30 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
90.171	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 31 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Deponering			
90.341	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 26 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Animaliskt avfall			
90.241-1-i	B	90	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 32 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 90 timmar om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton per kalenderår. För IUV-verksamheter (-i) görs ett tillägg till den årliga tillsynsavgiften motsvarande 10 timmars handläggningstid i enlighet med 25 § i denna taxa.
90.241-2-i	B	30	För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 32 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 30 timmar om den tillförda avfallsmängden är 2 500 - 10 000 ton per kalenderår. För IUV-verksamheter (-i) görs ett tillägg till den årliga tillsynsavgiften motsvarande 10 timmars handläggningstid i enlighet med 25 § i denna taxa.
90-251	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 33 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Återvinning för anläggningsändamål			
90.131	B	13	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 13 timmar.
90.141	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 35 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Elavfall			
90.90	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 44 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Förbränning			
90.230	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 17 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.

Lagring som en del av att samla in avfall			
90.30	B	13	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 48 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 13 timmar.
90.40	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 49 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
90.50	B	13	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 50 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 13 timmar.
90.60	C	6	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 51 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 6 timmar.
Mekanisk bearbetning och sortering			
90.110	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 41 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
90.70-1	B	30	1. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 42 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 30 timmar för verksamhet med mer än 75 000 ton hanterad avfallsmängd per kalenderår.
90.70-2	B	13	2. För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 42 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 13 timmar för verksamhet 75 000 ton eller mindre hanterad avfallsmängd per kalenderår.
90.80	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 43 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Uppgrävda massor			
90.370	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 37 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Förberedelse för återanvändning			
90.29	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 47 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
Uttjänta fordon			
90.120	C	9	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 29 kap. 46 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 9 timmar.
SKJUTFÄLT, SKJUTBANOR OCH SPORTANLÄGGNINGAR			
92.20	C	3	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 30 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 3 timmar.
92.30	C	3	För en verksamhet som är anmälningspliktig enligt 30 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är tillsynstiden 3 timmar.

ANMÄLNINGSPLIKTIGA HÄLSOSKYDDSVERSAMHETER			
38 § FMH, pkt 1	H	6	För hygienisk behandling tatuering med risk för blodsmitta eller annan smitta, är tillsynstiden 6 timmar.
38 § FMH, pkt 1	H	3	För hygienisk behandling fotvård med risk för blodsmitta eller annan smitta är tillsynstiden 3 timmar.
38 § FMH, pkt 1	H	3	För övrig hygienisk behandling med risk för blodsmitta eller annan smitta, är tillsynstiden 3 timmar.
38 § FMH, pkt 2	H	6	För bassängbad är tillsynstiden 6 timmar.
38 § FMH, pkt 3	H	6	För skolor är tillsynstiden 6 timmar.
38 § FMH, pkt 3	H	6	För förskolor är tillsynstiden 6 timmar.
Bostäder m.m.			
45 § FMH, pkt 1	UH	12	För byggnader, med en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen, med återkommande klagomål och/eller återkommande brister är tillsynstiden 12 timmar.

BILAGA 3 — Timavgift för tillsyn

Bransch/Verksamhet	Prövningsnivå	Avgift
Övriga miljöfarliga verksamheter som inte reglerats i bilaga 1-2.	C och U	Timavgift
Detaljhandel: - Försäljning av kosmetiska produkter. - Försäljning av kemiska produkter. - Försäljning av särskilt farliga kemiska produkter. - Försäljning av bekämpningsmedel. - Försäljning av tryckimpregnerat virke. - Försäljning av varor i övrigt som omfattas av miljöbalken och angränsande lagstiftning.	U	Timavgift
Övriga ej anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter som inte reglerats i bilaga 1-2, bl.a. följande byggnader, lokaler och anläggningar: 1. byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen, 2. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande, 3. samlingslokaler där många människor brukar samlas, 4. hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad, 5. idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor, 6. lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling och där verksamheten inte endast omfattas av lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar, och 7. lokaler för förvaring av djur.	UH	Timavgift

TAXA FÖR OFFENTLIG KONTROLL ENLIGT LAGEN OM FODER OCH ANIMALISKA BIPRODUKTER

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Dalslands miljönämnds kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt lagen om foder och animaliska biprodukter och bestämmelser meddelade med stöd av denna lagstiftning, inklusive förordning om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter samt de EU-bestämmelser som lagstiftningen kompletterar.

Allmänna bestämmelser om avgift

- 2 § Avgift enligt denna taxa betalas av den aktör vars verksamhet är föremål för nämndens offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen enligt 1 §, om inte annat följer av denna taxa.
- Med aktör avses varje verksamhetsutövare och aktör som åläggs ansvar och skyldigheter enligt regleringen i 1 §.
- 3 § Avgiftsuttag sker
1. i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), se 14 -17 §§.
 2. enligt de andra grunder som anges i taxan, se 11-13 §§.
- 4 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för
- Handläggning av klagomål som inte leder till att bristande efterlevnad kan bekräftas.
 - Handläggning som föranleds av att beslut fattade av nämnd och enligt lagen om foder och animaliska biprodukter och bestämmelser meddelade med stöd av denna lagstiftning, inklusive förordning om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter samt de EU-bestämmelser som lagstiftningen kompletterar överklagas.
 - Upprättande av ansökan och utförande av talan om utdömande av vite.
 - Handläggning för att svara på remisser, exempelvis till prövningsmyndigheter.
- 5 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid eller övriga omständigheter, får nämnden i ett enskilt ärende besluta att sänka eller efterskänka avgifter enligt denna taxa.
- Första stycket gäller dock inte en avgift för uppföljande kontroll enligt 15 §. En sådan avgift får endast ändras enligt de förutsättningar som anges i artikel 79.3 förordning (EU) 2017/625.

- 6 § Beslut om avgift enligt denna taxa fattas av Dalslands miljönämnd. Betalning av avgift ska ske till nämnden och ska fullgöras inom tid som anges i beslutet om avgift eller i särskild faktura.
- 7 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad året före det år taxan börjar gälla.
- Dalslands miljönämnd ska inför varje kalenderår (avgiftsår) därefter justera de i denna taxa antagna avgifterna (fasta avgifter och timtaxa) med den procentsats för Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) hemsida i oktober månad året före avgiftsåret.

Timavgift

- 8 § Vid tillämpningen av denna taxa är timavgiften 1 197 kronor (år 2025) per timme kontrolltid.
- Avgiftsuttag sker i förhållande till den kontrolltid som fastställts för en anläggning eller i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid i varje ärende eller enligt andra grunder som anges i taxan.
- Med kontrolltid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid myndigheten i ärendet har använt för inläsning, beredning, föredragning, beslut, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, provtagning och kontroller i övrigt.
- 9 § För handläggning som utförs vardagar mellan klockan 19.00 och 07.00, lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar, tas en avgift ut som är en och en halv gånger ordinarie timavgift.
- Om den sammanlagda kontrolltiden understiger en halv timme per år tar nämnden inte ut någon avgift.
- 10 § En fast inställelsetid motsvarande 60 minuter tas ut för platsbesök vid offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen enligt 13-15 §§ denna taxa för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök.

Årlig avgift för planerad kontroll

- 11 § För planerad offentlig kontroll som ska säkerställa att bestämmelserna om animaliska biprodukter följs ska en fast årlig kontrollavgift betalas. Avgiftens storlek baseras på den kontrolltid miljönämnden bedömer som tillräcklig. Den årliga kontrollavgiften beräknas genom att kontrolltiden multipliceras med beslutad timavgift.
- För kontrollobjekt som efterhandsdebiteras enligt förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, se 14 § i denna taxa.
- 12 § Fast årlig avgift omfattar kalenderår och får tas ut i förskott.
- 13 § Av 10 § förordningen (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter följer att den årliga avgiften ska betalas från och med det kalenderår som följer efter det att verksamheten påbörjats. Avgiften ska därefter betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår som verksamheten bedrivs.

Efterhandsdebitering av planerad kontroll för vissa kontrollobjekt

- 14 § För kontrollobjekt som efterhandsdebiteras enligt förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter gäller att avgift för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen av animaliska biprodukter ska betalas efter det att kontrollen har utförts.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.

Avgift för uppföljande kontroll

- 15 § För offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad och som blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad påvisats ska en avgift betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften. För provtagning och analys av prover omfattar avgiften miljönämndens faktiska kostnader.

Avgift för utredning av klagomål

- 16 § För utredning av klagomål som leder till att bristande efterlevnad kan bekräftas ska en avgift betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften. För provtagning och analys av prover omfattar avgiften miljönämndens faktiska kostnader.

17 §

Överklagande

- 18 § Miljönämndens beslut om avgift överklagas till länsstyrelsen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

- 19 § Denna taxa träder i kraft den 1 december 2025 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

TAXA FÖR OFFENTLIG KONTROLL ENLIGT LIVSMEDELSLAGSTIFTNINGEN

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Dalslands miljönämnds kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedelslagen (2006:804), lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion samt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lagstiftning, inklusive förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, och de EU-bestämmelser som lagstiftningen kompletterar.

Med livsmedel i denna taxa avses även det som enligt 3 § 2 st. livsmedelslagen jämföras med livsmedel.

Allmänna bestämmelser om avgift

- 2 § Avgift enligt denna taxa betalas av den aktör vars verksamhet är föremål för nämndens offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen enligt 1 §, om inte annat följer av denna taxa.

Med aktör avses varje livsmedelsföretagare, annan verksamhetsutövare och aktör inom ekologisk produktion som åläggs ansvar och skyldigheter enligt regleringen i 1 §.

- 3 § Avgift enligt denna taxa tas ut för
1. registrering och riskklassning av anläggningar och verksamheter (10 §)
 2. planerad kontroll, (11 §)
 3. uppföljande kontroll (12 §)
 4. utredning av klagomål (13-14 §§)
 5. korrigerande åtgärder (15 §)
 6. exportkontroll och utfärdande av exportintyg (16 §)
 7. importkontroll (17 §) samt
 8. inköp under dold identitet (18 §)
 9. offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i övrigt (19 §)

Avgift enligt denna taxa tas inte ut för

- 4 §
- Handläggning av klagomål som inte leder till att bristande efterlevnad kan bekräftas.
 - Handläggning som föranleds av att beslut fattade av nämnd och enligt livsmedelslagen (2006:804), lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion samt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lagstiftning, inklusive förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, och de EU-bestämmelser som lagstiftningen kompletterar överklagas.
 - Upprättande av ansökan och utförande av talan om utdömande av vite.
 - Handläggning för att svara på remisser, exempelvis till prövningsmyndigheter.

- 5 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till en verksamhets art, omfattning, tillsynsbehov eller övriga omständigheter, får Dalslands miljö- och energinämnd i ett enskilt ärende besluta att sänka en avgift enligt denna taxa.
- Första stycket gäller dock inte en avgift för uppföljande kontroll enligt 12 §. En sådan avgift får endast ändras enligt de förutsättningar som anges i artikel 79.3 förordning (EU) 2017/625.
- 6 § Om den sammanlagda kontrolltiden understiger en halv timme under ett och samma kalenderår får nämnden besluta att ingen timavgift ska tas ut av aktören under det kalenderåret.
- Detsamma gäller andra avgifter enligt denna taxa än timavgift om beloppet i det enskilda fallet är så lågt att det inte är ekonomiskt motiverat att ta ut avgiften.
- 7 § Beslut om avgift fattas av Dalslands miljönämnd. Betalning av avgift ska ske till nämnden och ska fullgöras inom tid som anges i beslutet om avgift eller i särskild faktura.
- 8 § Timavgiften i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad året före det år taxan börjar gälla.
- Dalslands miljönämnd ska inför varje kalenderår (avgiftsår) därefter justera timavgiften med den procentsats för Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) hemsida i oktober månad året före avgiftsåret.

Timavgift

- 9 § Vid tillämpningen av denna taxa är timavgiften
- 1 247 kronor (år 2025) per timme kontrolltid för planerad kontroll enligt 11 § i denna taxa.
 - 1 177 kronor (år 2025) per timme kontrolltid för kontroll enligt 10 § och 12 – 19 §§ denna taxa. Tid för resor debiteras.
- Med kontrolltid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen så som inläsning av ärendet, handläggning och beslut, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt.

Avgift för registrering och riskklassning

- 10 § För registrering och riskklassning av en anläggning för att driva verksamhet enligt 1 § tas avgift ut för faktiskt nedlagd handläggningstid multiplicerat med timavgiften. Detsamma gäller för den som anmäler en anläggning eller verksamhet som ska registreras enligt regelverket för material i kontakt med livsmedel.
- Avgift för registrering och riskklassning ska betalas för varje anläggning som anmälan avser.
- För omklassning till följd av ändringar i verksamheten eller att tidigare riskklassning är äldre än 5 år tas en avgift ut för faktiskt nedlagd handläggningstid multiplicerat med timavgiften.

Avgiftsskyldigheten gäller även den som anmäler registrering av en anläggning med anledning av att den övergått till en ny aktör.

Avgift för planerad kontroll

- 11 § För planerad kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen ska en avgift betalas efter det att kontrollen har utförts.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.
- Kontrollen utförs med det kontrollintervall som föranleds av anläggningens riskklassningsbeslut som fastställs av Dalslands miljönämnd.

Avgift för uppföljande kontroll

- 12 § För offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad, och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen, ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 9 § betalas om kontrollen blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad upptäckts under en offentlig kontroll och utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften. För provtagning och analys av prover omfattar avgiften miljönämndens faktiska kostnader.

Avgift för utredning av klagomål

- 13 § För utredning av klagomål ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 9 § betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen i de fall där bristande efterlevnad hos aktören kan bekräftas.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften. För provtagning och analys av prover omfattar avgiften miljönämndens faktiska kostnader.

- 14 § För offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen som utförs efter ett meddelande inom systemet för snabb varning (RASSF) enligt artikel 50 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 8 §, om det efter det att aktören erhöll meddelandet blivit nödvändigt för nämnden att vidta åtgärder för att spåra eller återkalla de varor som omfattas av meddelandet.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.
- Avgiften ska betalas av den aktör som innehar eller har importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat de varor som omfattas av meddelandet.

Avgift för korrigerande åtgärder

- 15 § För korrigerande åtgärder som blivit nödvändiga efter att bristande efterlevnad har konstaterats i syfte att åtgärda eller förebygga upprepning av den bristande efterlevnaden ska en avgift betalas motsvarande nämndens faktiska utgifter som hänger samman med åtgärden.

Avgift exportkontroll

- 16 § För exportkontroll som föranleds av införselbestämmelser i tredje land ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 8 § betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen samt för utfärdande av exportintyg och andra intyg.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.
- Avgiften ska betalas av den aktör som innehar den exportkontrollerade anläggningen.

Avgift importkontroll

- 17 § För kontroll av varor som importeras från ett tredje land ska en avgift enligt 9 § betalas av den aktör som ansvarar för sändningen, med ett belopp som motsvarar nämndens nedlagda kontrolltid för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.
- För uppföljning av prover som har lett till anmärkning ska en avgift enligt 9 § betalas med ett belopp som motsvarar nämndens nedlagda kontrolltid samt nämndens övriga faktiska utgifter.
- Avgiften ska betalas av importören, dennes ombud eller den som annars ansvarar för livsmedlen.

Avgift för inköp under dold identitet

- 18 § För inköp under dold identitet som är nödvändiga för att kontrollera att ett livsmedel uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen ska en avgift motsvarande nämndens faktiska utgifter för köpet betalas.
- Om ett inköp under dold identitet utförs som ett led i en klagomålskontroll enligt 13-14 §§ tas avgift enligt första stycket ut endast om bristande efterlevnad kan bekräftas.

Avgift för övrig offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet

- 19 § För övrig offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen tas en avgift ut för handläggning enligt den lagstiftning som omfattas av denna taxa enligt 1 §.
- Avgiften beräknas genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften.

Överklagande

20§ Nämndens beslut om avgift överklagas till länsstyrelsen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

21 § Denna taxa träder i kraft den 1 december 2025 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

TAXA INOM STRÅLSKYDDSLAGSTIFTNINGENS OMRÅDE

Meddelad med stöd av 10 kap. 4 § strålskyddslagen (2018:396), 8 kap. 14 § strålskyddsförordningen (2018:506) och 19 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Dalslands miljönämnds kostnader för anmälningar och tillsyn enligt strålskyddslagen, strålskyddsförordningen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Allmänna bestämmelser om avgift

- 2 § Avgiftsskyldig är den som:
1. Bedriver verksamhet där kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten och som omfattas av Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om anmälningsplikt, eller
 2. Är fastighetsägare till en bostad eller lokal som allmänheten har tillträde till och som omfattas av skyldigheten att optimera strålskyddet i fråga om radon.
- 3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för:
- Tillsyn som sker med anledning av klagomål som är obefogat och inte kräver utredning,
 - Handläggning som föranleds av ett beslut fattat av miljönämnden enligt strålskyddslagen, strålskyddsförordningen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen överklagas.
 - Upprättande av ansökan och utförande av talan om utdömande av vite.
- 4 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift enligt denna taxa i ett enskilt fall sättas ner eller efterskänkas.
- 5 § Beslut om avgift enligt denna taxa fattas av Dalslands miljö- och energinämnd. Betalning av avgift ska ske till nämnden och ska fullgöras inom tid som anges i beslutet om avgift eller i särskild faktura.
- 6 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad året före det år taxan börjar gälla.
- Dalslands miljönämnd ska inför varje kalenderår (avgiftsår) därefter justera de i denna taxa antagna avgifterna (fasta avgifter och timavgift) med den procentsats för Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) hemsida i oktober månad året före avgiftsåret.

Timavgift

- 7 § Vid tillämpning av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timme handläggningstid 1 197 kronor (år 2025).
- 8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid miljönämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, restid provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt i ärendet samt föredragning och beslut.
- 9 § Timavgift tas ut för faktiskt nedlagd nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halvtimme per år tas ingen timavgift ut. För inspektioner, mätningar, och andra kontroller som utförs vardagar mellan 19:00 och 07:00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar tas avgift ut med en 1,5 gånger ordinarie timavgift.
- 10 § En fast inställelsetid motsvarande 30 minuter tas ut vid planerade tillsynsbesök för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Ordinarie tillsyn av verksamheter med en fast årlig avgift enligt 10 § denna taxa omfattas ej.
- En fast inställelsetid motsvarande 60 minuter tas ut för platsbesök vid händelsestyrd tillsyn som inte kan anstå för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök.

Avgifter för anmälningssärenden

- 11 § Avgift för handläggning av anmälan av verksamhet i vilket kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten ska betalas för varje avgiftsbelagt ärende som anmälan avser. Avgift med anledning av anmälan av sådant solarium baseras på 4 timmars handläggningstid. Avgiften för handläggning av anmälan beräknas genom att handläggningstiden multipliceras med timtaxan. Avgift tas inte ut om anmälan återtas innan handläggning påbörjas.
- 12 § Utöver avgift med anledning av handläggning av anmälan, kan avgift för tillsyn i övrigt komma att tas ut för den verksamhet eller åtgärd anmälan avser enligt vad som anges i denna taxa.

Avgifter för återkommande tillsyn

- 13 § För återkommande tillsyn av verksamhet i vilket kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten betalas en årlig tillsynsavgift som baseras på en tillsynstid på 3 timmar per år. Den årliga tillsynsavgiften beräknas genom att tilldelad tillsynstid multipliceras med timtaxan.
- 14 § Fast årlig avgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott. Sådan avgift ska betalas från och med det kalenderår som följer efter det att beslut om anmälan skett. För tillsyn som sker dessförinnan och som inte ingår i avgift för handläggning av anmälan, tas timavgift ut. Fast årlig avgift ska betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår som verksamheten bedrivs.

Avgifter för tillsyn i övrigt

- 15 § Avgifter för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan.

Verkställighet av beslut

- 16 § Av 10 kap. 3 § strålskyddslagen framgår att beslut enligt den lagen ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Överklagande

- 17 § Av 10 kap. 2 § strålskyddslagen följer att beslut om avgift kan överklagas hos förvaltningsrätten.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

- 18 § Denna taxa träder i kraft den 1 december 2025 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

TAXA FÖR PRÖVNING OCH TILLSYN ÖVER AVFALLSHANTERING I FRITIDSBÅTSHAMNAR

Med stöd av 6 kap. 8 § andra stycket lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, förskriver Dalslands miljönämnd följande:

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Dalslands miljönämnds kostnader för provning och tillsyn enligt lagen om åtgärder mot förorening från fartyg.

Allmänna bestämmelser om avgift

- 2 § Avgiftsskyldig är den som bedriver en verksamhet inom miljönämndens tillsynsansvar enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.
- 3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för
- Tillsyn som föranleds av klagomål som är obefogat, och inte kräver utredning.
 - Handläggning som föranleds av att beslut fattade av miljönämnden enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg eller bestämmelser meddelade med stöd av lagen överklagas.
 - Handläggning av överklagande av miljönämndens eller en överinstans beslut.
 - Upprättande av ansökan och utförande av talan om utdömande av vite.
- 4 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift enligt denna taxa i ett enskilt fall sättas ner eller efterskänkas.
- 5 § Beslut om avgift enligt denna taxa fattas av miljönämnden. Betalning av avgift ska ske till nämnden och ska fullgöras inom tid som anges i beslutet om avgift eller i särskild faktura.
- 6 § Timavgiften i denna taxa är bestämd med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad året före det år taxan börjar gälla.
- Dalslands miljönämnd ska inför varje kalenderår (avgiftsår) därefter justera timavgiften med den procentsats för Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) hemsida i oktober månad året före avgiftsåret.

Timavgift

- 7 § Vid tillämpningen av denna taxa är timavgiften

1. 1 197 kronor (år 2025) per timme handläggningstid för prövning av frågor om att godkänna avfallshanteringsplaner när det gäller verksamhet på platser som ankommer på miljönämnden enligt 3 kap. 9 § lagen om förorening från fartyg.
 2. 1 197 kronor (år 2025) per timme handläggningstid för tillsyn enligt 6 kap. 5 a § lagen om åtgärder mot förorening från fartyg.
- 8 § I de fall avgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet, såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, besiktningar, provtagningar och kontroller, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av ärendet.
- 9 § Timavgift tas ut för faktisk nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halvtimme per år tas ingen avgift ut. För godkännande av plan för mottagning och hantering av avfall tas avgift ut, även om handläggningen understiger en halvtimme.
- För inspektioner, mätningar och andra kontroller som utförs vardagar mellan 19.00 och 07.00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar tas avgift ut med 1,5 gånger ordinarie timtaxan.
- 10 § En fast inställelsetid motsvarande 30 minuter tas ut vid planerade tillsynsbesök för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök.
- En fast inställelsetid motsvarande 60 minuter tas ut för platsbesök vid händelsestyrd prövning och tillsyn som inte kan anstå för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök.

Överklagande

- 11 § Bestämmelser om överklagande av miljönämndens beslut enligt denna taxa finns i 9 kap. 2 § lagen om åtgärder mot förorening från fartyg.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

- 12 § Denna taxa gäller från och med den 1 december 2025 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

TAXA FÖR TILLSYN ENLIGT LAGEN OM SPRÄNGÄMNESPREKURSORER

Inledande bestämmelser

- 1 § Denna taxa gäller avgifter för Dalslands miljönämnds kostnader för tillsyn enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1148 av den 20 juni 2019 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer, om ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 och om upphävande av förordning (EU) nr 98/2013.

Allmänna bestämmelser om avgift

- 2 § Avgiftsskyldiga är de som är ekonomiska aktörer enligt förordningen om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer och som tillhandahåller sprängämnesprekursorer till enskilda. Avgift enligt denna taxa ska betalas för handläggning och andra åtgärder vid tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer (2014:799).
- 3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för:
- Tillsyn som sker med anledning av klagomål som är obefogat,
 - Handläggning som föranleds av att beslut fattade av miljönämnden enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer eller bestämmelser meddelade med stöd av lagen eller EU-bestämmelser inom lagens tillämpningsområde överklagas
 - Upprättande av ansökan och utförande av talan om utdömande av vite.
- 4 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift enligt denna taxa i ett enskilt fall sättas ner eller efterskänkas.
- 5 § Beslut om avgift fattas av Dalslands miljö- och energinämnd. Betalning av avgift ska ske till nämnden och ska fullgöras inom tid som anges i beslutet om avgift eller i särskild faktura.
- 6 § Timavgiften i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad året före det år taxan börjar gälla.
- Dalslands miljönämnd ska inför varje kalenderår (avgiftsår) därefter justera timavgiften med den procentsats för Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR:s) hemsida i oktober månad året före avgiftsåret.

Timavgift

- 7 § Vid tillämpning av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timme handläggningstid 1 197 kronor (år 2025).
- 8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid miljönämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, restid, provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt i ärendet samt föredragning och beslut.
- 9 § Avgift tas ut för faktiskt nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halvtimme per år tas ingen timavgift ut. För inspektioner, mätningar, och andra kontroller som utförs vardagar mellan 19:00 och 07:00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar tas avgift ut med en 1,5 gånger ordinarie timavgift.
- 10 § En fast inställelsetid motsvarande 30 minuter tas ut vid planerade tillsynsbesök för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök.
- En fast inställelsetid motsvarande 60 minuter tas ut för platsbesök vid händelsestyrd tillsyn som inte kan anstå för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök.

Avgifter för tillsyn

- 11 § Avgifter för tillsyn ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan.

Överklagande

- 12 § Av 17 § lagen om sprängämnesprekursorer följer att beslut om avgift kan överklagas hos länsstyrelsen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

- 13 § Denna taxa träder i kraft den 1 december 2025 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

DMN § 32

Dnr 2025/536.ADM

Taxor inom miljönämndens ansvarsområde 2026

Dalslands miljönämnds beslut

Dalslands miljönämnd föreslår Dalslands miljö- och energiförbunds direktion att besluta att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att fastställa följande förslag till taxor inom nämndens ansvarsområde att gälla från den 1 december 2025 och framåt.

- Taxa inom miljöbalkens område samt angränsande regelverk
- Taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter
- Taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen
- Taxa inom strålskyddslagstiftningens område
- Taxa för provning och tillsyn över avfallshantering i fritidsbåthamnar
- Taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Forts § 32

Bakgrund

Taxorna inom nämndens ansvarsområde har uppdaterats och sammanfogats i ett dokument för att underlätta kommunernas vidare hantering.

De förändringar som föreslås i taxorna och som påverkar avgiftsuttaget i sak är främst:

- Samtliga taxor har kompletterats med en paragraf om en årlig höjning av avgifterna med SKR:s Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) i enlighet med direktionens beslut 2024-05-30, § 17. För att underlätta införandet av detta förfarande föreslås taxorna börja gälla från och med den 1 december 2025.
- De taxor där avgift för restid debiteras har ändrats så att det är möjligt att ta ut en fast inställelseavgift på 30 minuter vid planerad tillsyn. I de fall då platsbesök behöver genomföras vid händelsestyrd prövning och tillsyn, t.ex. vid befogade klagomål och uppföljande tillsyn som inte kan anstå, föreslås en fast inställelsetid på 60 minuter.
- I miljöbalkstaxan föreslås en övergång till uttag av timavgift istället för fast avgift för anmälningssärenden avseende miljöfarliga verksamheter.

Bilaga 1 har kompletterats med uttag av timavgift för ansökan om tillstånd för inrättande av värmepumpsanläggning som är lokaliserad inom eller i anslutning till område med misstänkt eller konstaterad förorening i mark eller vatten.

Vidare har bilaga 2 i miljöbalkstaxan kompletterats avseende uttag av årlig tillsynsavgift för ytterligare tillkommande tillstånds- och anmälningsskyldiga verksamheter.
- Taxan för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter har skrivits om i sin helhet och anpassats efter EU:s kontrollförfordning och förordningen om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter.
- I övrigt förekommer vissa redaktionella justeringar och förtydliganden i samtliga taxor som i sak inte påverkar avgiftsuttaget.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2025-04-24

Forts § 32

Avgiftsuttag för restid i samband med provning och tillsyn

Miljönämndens taxor medger idag ett avgiftsuttag motsvarande den faktiskt nedlagda restiden upp till totalt max 30 minuter tur och retur. Detta innebär att om resan tar längre tid än 30 min debiteras inte denna tid. Om restiden är kortare än 30 min tur och retur debiteras den faktiska restiden.

Den geografiska ytan som ingår inom nämndens ansvarsområde är stort, vilket ofta innebär långa restider. Den faktiska transporttiden till några av centralorterna och de mer avlägsna småorterna:

- Bengtsfors centralort: ca 100 min. t.o.r.
- Ed centralort: ca 80 min. t.o.r.
- Färgelanda centralort: ca 90 min. t.o.r.
- Nössemark: ca 150 min. t.o.r.
- Gustavsfors: ca 140 min. t.o.r.

Restiden omfattar dock inte enbart tiden det tar att transportera sig från kontoret till den tilltänkta platsen, utan även tiden för att ta sig till och från bilen, byte till "inspektionskläder", tankning av bilen etc. Detta innebär att det i nuläget saknas möjligheter att nå full kostnadstäckning för den tid som åtgår för inställelse på plats vid provning och tillsyn.

Förslag på ny modell

Med anledning av ovanstående föreslår miljö- och energikontoret att schabloniserade inställelsetider införs i taxorna istället för nuvarande modell för avgiftsuttag för resor. En sådan förändring skulle medföra en ökad kostnadstäckning för restiden samt även öka likabehandlingen av verksamheter och kommuninvånare då kostnaden för resor är densamma oavsett avståndet mellan kontoret och platsen i fråga. Kontorets förslag:

- En fast inställelsetid på **30 minuter** tas ut vid **planerade tillsynsbesök** för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Ordinarie tillsynsbesök av verksamheter med en fast årlig avgift omfattas ej då restiden ingår i den årliga avgiften.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2025-04-24

Forts § 32

Vid den ordinarie planerade tillsynen är det ofta möjligt att organisera besöken så att flera verksamheter får tillsyn under en och samma dag. Så långt som möjligt planeras 2-4 platsbesök in per inspektionsdag beroende på inspektionernas längd och vilka typer av verksamheter som ska besökas. Genom detta upplägg kan det finnas en rimlig möjlighet att uppnå en "medelrestid" på 30 minuter för den planerade tillsynen. Ordinarie planerad tillsyn vid verksamheter som betalar en fast årlig avgift omfattas ej då restiden ingår i den fasta avgiften.

- En fast inställelsetid på **60 minuter** tas ut vid **händelsestyrd tillsyn och prövning som inte kan anstå** för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Exempel på sådana ärenden är befogade klagomål, uppföljande tillsyn som måste ske under innevarande år samt anmälningsärenden. Prövningsärenden med fast avgift, t.ex. ansökan om inrättande av enskilt avlopp, omfattas ej då ett platsbesök ingår i den fasta avgiften.

Dessa typer av platsbesök är ofta av mer sporadisk karaktär och därmed också svåra att planera tillsammans med annan tillsyn, t.ex. uppföljning av inkomna klagomål, uppföljande tillsyn som är tvungen att ske relativt snart efter den tidigare inspektionen, handläggning av anmälningsärenden samt annan händelsestyrd prövning och tillsyn. Med anledning av detta bedöms den genomsnittliga tidsåtgången vara högre för dessa besök. En fast inställelsetid på 60 minuter är sannolikt lägre än den totala genomsnittliga tidsåtgången för dessa resor, men skulle ge en bättre kostnadstäckning för resorna än vad som är möjligt i nuläget.

Beredning:

Nämndens presidium 2025-04-10

Förbundschefens och biträdande miljöchefens förslag till beslut

Expedieras:

Direktionen

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum

2025-05-22

DMEF § 10

Dnr 2025/536.ADM

Taxor inom miljönämndens ansvarsområde, Dalslands miljönämnd

Direktionens beslut

Direktionen beslutar att rekommendera kommunfullmäktige i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud att fastställa följande förslag till taxor att gälla **från den 1 december 2025 och framåt:**

- Taxa inom miljöbalkens område samt angränsande regelverk
- Taxa för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter
- Taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen
- Taxa inom strålskyddslagstiftningens område
- Taxa för provning och tillsyn över avfallshantering i fritidsbåthamnar
- Taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer

Bakgrund och ärendebeskrivning

Taxorna inom nämndens ansvarsområde har uppdaterats och sammanfogas i ett dokument för att underlätta kommunernas vidare hantering.

De förändringar som föreslås i taxorna och som påverkar avgiftsuttaget i sak är främst:

- Samtliga taxor har kompletterats med en paragraf om årlig höjning av avgifterna med SKR:s Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) i enlighet med direktionens beslut 2024-05-30, § 17. För att underlätta införandet av detta förfarande föreslås taxorna börja gälla från och med den 1 december 2025.
- De taxor där avgift för restid debiteras har ändrats så att det är möjligt att ta ut en fast inställelseavgift på 30 minuter vid planerad tillsyn. I de fall då platsbesök behöver genomföras vid händelsestyrd provning och tillsyn, t.ex. vid befogade klagomål och uppföljande tillsyn som inte kan anstå, föreslås en fast inställelse-tid på 60 minuter.

Sammanträdesdatum

2025-05-22

Forts § 10

- I miljöbalkstaxan föreslås en övergång till uttag av timavgift istället för fast avgift för anmälningsärenden avseende miljöfarliga verksamheter.

Bilaga 1 har kompletterats med uttag av timavgift för ansökan om tillstånd för inrättande av värmepumpsanläggning som är lokaliserad inom eller i anslutning till område med misstänkt eller konstaterad förorening i mark eller vatten.

Vidare har bilaga 2 i miljöbalkstaxan kompletterats avseende uttag av årlig tillsynsavgift för ytterligare tillkommande tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter.

- Taxan för offentlig kontroll enligt lagen om foder och animaliska biprodukter har skrivits om i sin helhet och anpassats efter EU:s kontrollförordning och förordningen om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter.
- I övrigt förekommer vissa redaktionella justeringar och förtydliganden i samtliga taxor som i sak inte påverkar avgifts- uttaget.

Avgiftsuttag för restid i samband med prövning och tillsyn

Miljönämndens taxor medger idag ett avgiftsuttag motsvarande den faktiskt nedlagda restiden upp till totalt max 30 minuter tur och retur. Detta innebär att om resan tar längre tid än 30 min debiteras inte denna tid. Om restiden är kortare än 30 min tur och retur debiteras den faktiska restiden.

Den geografiska ytan som ingår inom nämndens ansvarsområde är stort, vilket ofta innebär långa restider. Den faktiska transporttiden till några av centralorterna och de mer avlägsna småorterna:

- Bengtsfors centralort: ca 100 min t.o.r.
- Ed centralort: ca 80 min t.o.r.
- Färgelanda centralort: ca 90 min t.o.r.
- Nössemark: ca 150 min t.o.r.
- Gustavsfors: ca 140 min t.o.r.

Restiden omfattar dock inte enbart tiden det tar att transportera sig från kontoret till den tilltänkta platsen, utan även tiden för att ta sig till och från bilen, byte till "inspektionskläder", tankning av bilen etc. Detta innebär att det i nuläget saknas möjligheter att nå en rimlig kostnadstäckning för den tid som åtgår för inställelse på plats vid prövning och tillsyn.

Sammanträdesdatum

2025-05-22

Forts § 10

Förslag på ny modell

Med anledning av ovanstående förslår Dalslands miljönämnd att schabloniserade inställelsetider införs i taxorna istället för nuvarande modell för avgiftsuttag för resor. En sådan förändring skulle medföra en ökad kostnadstäckning för restiden samt även öka likabehandlingen av verksamheter och kommuninvånare då kostnaden för resor är densamma oavsett avståndet mellan kontoret och platsen ifråga. Kontorets förslag:

- En fast inställelsetid på **30 minuter** tas ut vid **planerade tillsynsbesök** för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Ordinarie tillsynsbesök av verksamheter med en fast årlig avgift omfattas ej då restiden ingår i den årliga avgiften.

Vid den ordinarie planerade tillsynen är det ofta möjligt att organisera besöken så att flera verksamheter får tillsyn under en och samma dag. Så långt som möjligt planeras 2-4 platsbesök in per inspektionsdag beroende på inspektionernas längd och vilka typer av verksamheter som ska besökas. Genom detta upplägg kan det finnas en rimlig möjlighet att uppnå en "medelrestid" på 30 minuter för den planerade tillsynen. Ordinarie planerad tillsyn vid verksamheter som betalar en fast årlig avgift omfattas ej då restiden ingår i den fasta avgiften.

- En fast inställelsetid på **60 minuter** tas ut vid **händelsestyrd tillsyn och prövning** för fram- och återresa oavsett resans längd, faktiskt nedlagd tid eller om resan samordnas med andra besök. Exempel på sådana ärenden är befogade klagomål, uppföljande tillsyn som måste ske under innevarande år samt anmälningsärenden. Prövningsärenden med fast avgift, t.ex. ansökan om inrättande av enskilt avlopp, omfattas ej då ett platsbesök ingår i den fasta avgiften.

Dessa typer av platsbesök är ofta av mer sporadisk karaktär och därmed också svåra att planera tillsammans med annan tillsyn, t.ex. uppföljning av inkomna klagomål, uppföljande tillsyn som är tvungen att ske relativt snart efter den tidigare inspektionen, handläggning av anmälningsärenden sam annan händelsestyrd prövning och tillsyn. Med anledning av detta bedöms den genomsnittliga tidsåtgången vara högre för dessa besök. En fast inställelsetid på 60 minuter är sannolikt lägre än den totala genomsnittliga tidsåtgången för dessa resor, men skulle ge en bättre kostnadstäckning för resorna än vad som är möjligt i nuläget.

--	--	--

Dalslands Miljö
& Energiförbund

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

8

Sammanträdesdatum

2025-05-22

Forts § 10

Beredning:

Presidium 2025-05-09

Förbundschefer/miljö- och energichefers tjänsteskrivelse

Beslutsgång:

Ordföranden Ludwig Mossberg (M) frågar på förslaget och finner att direktionen bifaller detta.

Expedieras:

KF Bengtsfors kommun

KF Dals-Eds kommun

KF Färgelanda kommun

KF Melleruds kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 108

Dnr KS-2025-000130000

**Remiss - Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland
2021–2030**

Sammanfattning av ärendet

Under 2024–2025 genomförs en översyn av regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 (RUS). Det ska inte tas fram någon ny strategi utan översynen har fokus dels på att aktualisera strategin utifrån omvärld och nuläge, dels på att förstärka genomförandet. Dals-Eds kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter utifrån fem frågeställningar.

Beslutsunderlag

Remissversion – Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030

Remissmissiv

Tjänsteskrivelse kanslichef, daterad 2025-06-25

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom förslag till yttrande enligt föreliggande tjänsteskrivelse och överlämna det som sitt eget.

Expedieras till

KS

Remiss - Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030***Sammanfattning av ärendet***

Under 2024–2025 genomförs en översyn av regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 (RUS). Det ska inte tas fram någon ny strategi utan översynen har fokus dels på att aktualisera strategin utifrån omvärld och nuläge, dels på att förstärka genomförandet. Dals-Eds kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter utifrån fem frågeställningar.

Beskrivning

Den nuvarande regionala utvecklingsstrategin (RUS) upplevs fortsatt relevant och strategins mål om att vi tillsammans gör Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle kvarstår oförändrat. Målsättningen pekar ut riktningen till 2030, men med utblick mot 2045.

De långsiktiga prioriteringarna från nuvarande strategi kvarstår också, men det har gjorts förtydliganden i beskrivningen för att i högre grad spegla omvärldsförändringar och dagens förutsättningar samt stärka genomförandekraften.

Strategins fyra långsiktiga prioriteringar:

- Stärka innovationskraften
- Bygga kompetens
- Öka inkluderingen
- Knyta samman Västra Götaland

Några av de omvärldsförändringar som lyfts är bland annat:

- Det osäkra världsläget.
- Den demografiska utvecklingen med minskade födelsetal, ökad medellivslängd och lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder som leder till utmaningar att klara uppdrag och kompetensförsörjning.
- Global konkurrens, snabb förändring i värdekedjor och ökade krav på nyckelkompetenser.
- Digital transformation, utveckling inom AI och andra banbrytande teknologier.
- Utvecklingsbehov för transportinfrastruktur, särskilt för järnväg och kollektivtrafik.
- Tillgång till arbete och samhällsservice skiljer sig åt inom länet.
- Risk för minskad tillit till samhälle och demokrati i takt med ökad spridning av falsk och vilseledande information samt utbredd organiserad brottslighet.

- Ökande andel barn och unga som känner oro för framtiden, inte klarar skolan och upplever psykisk ohälsa.

I nuvarande RUS finns fyra kraftsamlingar: Fullföljda studier, Digitalisering, Elektrifiering och Cirkulära affärsmodeller. I förslaget ersätts dessa med tre nya områden som delvis bygger vidare på tidigare områden.

De nya kraftsamlingarna är:

- Industrins gröna omställning
- Framtidsrusta barn och unga
- Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplaneringen

Genomförandet av strategin ska ske i dialog och samverkan utifrån följande vägledande principer som kvarstår från nuvarande RUS:

- Vi tar tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter
- Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande
- Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera
- Vi är modiga och förändringsorienterade ledare

Förslag till yttrande

1. *Vad är er samlade uppfattning om strategins relevans i förhållande till utvecklingen i Västra Götaland och omvärldens förändringar, och därmed för att nå målet: Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland?*

De omvärldsförändringar som lyfts är relevanta och påverkar även Dals-Eds kommun. Till största del är de behov och insatser som lyfts i strategin även de relevanta.

2. *De fyra långsiktiga prioriteringarna har förtydligats. Fångar beskrivningen under respektive långsiktig prioritering de utmaningar och möjligheter som är mest centrala för gemensamma insatser framåt?*

För att stärka innovationskraften och utvecklingen är behovet av tillgång till el viktigt. Behovet framkommer i dokumentet, men hade kunnat lyftas mer tydligt. Under exempel på s. 12 hade det varit önskvärt att tydligare lyfta insatser för att tillgång till el genom exempelvis insatser/samverkan för snabbare processer i samband med etableringsförfrågningar och underlätta lokala satsningar på solenergi och energilagring.

Övriga prioriteringar bedöms fånga utmaningar och möjligheter för gemensamma insatser framåt.

3. *Tre nya områden föreslås, som vi gemensamt behöver kraftsamla kring de närmaste åren. Fångar dessa de viktigaste områdena för särskilt fokus, riktad*

Samverkan och gemensamma insatser? Har respektive kraftsamling rätt avgränsning och innehåll?

Kraftsamlingarna är brett beskrivna, vilket gör att de till stor del fångar upp många av de behov som finns. Avgränsningarna framgår även om vissa områden går i varandra.

4. *Samarbete mellan aktörer är nödvändigt för ett framgångsrikt genomförande av strategin. Hur kan genomförandet förstärkas? Vad fungerar bra eller dåligt? Hur kan er organisation bidra?*

Tillgången till el är viktigt för utvecklingen och vi ser att det behövs tätare dialoger med nätföretag för att få snabbare besked kring lokal elkraft i samband med olika etableringsförfrågningar. Vidare skulle det också kunna finnas "snabbspår" till relevanta initiativ som skapar mer grön energi.

Vi ser det som positivt att regionen lyfter att framtidsrusta barn och unga som en kraftsamling och därmed utgår vi från att regionen fortsatt är positiva till att bidra i det gemensamma arbetet kring barn och unga.

För en utveckling av den transporteffektiva infrastrukturen krävs det som framgår av strategin stora investeringar och det ses som positivt att det lyfts. Infrastruktur och trafik är viktigt att lösa i hela regionen kring bl a järnvägens betydelse, att det finns en förmåga för finansiering och att staten, länets kommuner och Västra Götalandsregionen fortsätter investera i infrastruktur. Den infrastruktur och de kollektivtrafiksmöjligheter som finns i de kommuner som har längre avstånd till större städer och nav blir därmed extra viktig för inkludering, utveckling och kompetensförsörjning.

Strategin bygger i stor grad på samverkan med alla olika aktörer, vilket vi ser som nödvändigt.

5. *De vägledande principerna ligger kvar. Hur ser ni på hur de bidrar till strategins genomförande?*

Det är positivt att olika platser förutsättningar lyfts och att perspektivet inte begränsas av administrativa och geografiska gränser.

Delaktighet och inflytande hos invånarna bedöms som mycket viktigt – och som en förutsättning för utveckling.

Det är positivt med experimentering, förändring och mod. För små kommuner finns såväl fördelar som nackdelar med dessa två principer. Å ena sidan underlättar en mindre organisation genomföranden, men det finns samtidigt begränsningar i spetskompetenser och personella resurser som innebär att prioriteringar behöver göras.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom förslag till yttrande och överlämna det som sitt eget.

Beslutsunderlag

Remissversion – Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030

Remissmissiv

Tjänsteskrivelse kanslichef, daterad 2025-06-25

Beslutet skickas till:

miljo-och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se (inkl. tjänsteskrivelse)

I tjänsten

Jessica Olsson
Kanslichef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Remissversion Aktualiserad strategi 2025

Förord remissversion

FÖRSLAG PÅ AKTUALISERAD STRATEGI har arbetats fram i bred dialog med kommuner, kommunalförbund, näringsliv, det civila samhället, akademi, länsstyrelsen och andra myndigheter med flera, samt internt inom Västra Götalandsregionens nämnder, förvaltningar och bolag. Förslaget baseras även på omvärldsanalys, uppföljning av utvecklingen i länet, utvärdering av strategins kraftsamlingar och andra lärdomar från genomförandet.

De ändringar och förtydliganden som gjorts i strategin sammanfattas i en bilaga till remissversionen. I bilagan beskrivs även syfte och avgränsning för översynen samt hur den genomförs i en dialogprocess. Förslaget är ute på remiss 14 april–15 september 2025 och vi ser fram emot att ta del av era remissvar.

Helena Lundberg Nilsson, Regionutvecklingsdirektör,
Västra Götalandsregionen, april 2025

Innehåll

Tillsammans ställer vi om	4
VI SOM GENOMFÖR STRATEGIN.....	4
SÅ LÄSER DU DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN	5
Strategins mål	6
Goda förutsättningar i Västra Götaland	8
ETT SAMLAT OCH STRATEGISKT REGIONALT UTVECKLINGSARBETE	8
Samhällsutmaningar som drivkraft.....	9
Fyra långsiktiga prioriteringar	10
STÄRKA INNOVATIONSKRAFTEN – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant.....	12
BYGGA KOMPETENS – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande	13
ÖKA INKLUDERINGEN – för stärkt tillit och sammanhållning	14
KNYTA SAMMAN VÄSTRA GÖTALAND – för hållbar och förbättrad tillgänglighet	15

Tillsammans kraftsamlar vi	16
INDUSTRINS GRÖNA OMSTÄLLNING	18
FRAMTIDSRUSTA BARN OCH UNGA	18
ÖKAD ROBUSTHET GENOM SAMVERKAN I SAMHÄLLSPLANERING.....	19
Genomförande – i dialog och samverkan.....	20
FYRA VÄGLEDANDE PRINCIPER.....	23
KUNSKAP OCH LÄRANDE.....	24
VERKTYG OCH RESURSER.....	25
Så bidrar strategin till Agenda 2030.....	27
Så hänger det ihop	28
BILAGA: Sammanfattning av ändringar och förtydliganden	30

Tillsammans ställer vi om

Alla som bor och verkar i Västra Götaland ska ha möjlighet att leva ett gott liv. Nyckeln till Västra Götalands långsiktiga attraktivitet och konkurrenskraft är vår gemensamma förmåga att vara innovativa och ställa om till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle.

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN anger en riktning för omställningen till ett gott liv i Västra Götaland. Den beskriver mål och prioriteringar där takten i omställningen behöver öka och den fokuserar på områden som utvecklas dels genom samarbete mellan organisationer och sektorer, dels genom samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå.

För att ställa om till ett hållbart Västra Götaland behöver vi möta flera samhällsutmaningar parallellt. Ingen kan lösa dessa utmaningar på egen hand, men tillsammans kan vi bidra till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Strategin sträcker sig till 2030, med utblick mot 2045 för att väga in behovet av långsiktighet när vi samverkar kring komplexa samhällsutmaningar och möjligheter för länets utveckling.

Vi som genomför strategin

Vi som varit med och tagit fram strategin och ska bidra till att den genomförs är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället, Västra Götalandsregionen samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har alla olika ansvar, resurser och kunskaper, och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

SÅ HÄNGER DET IHOP

Strategin tar sin utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet.

Det goda livet förutsätter en hållbar utveckling i tre dimensioner – ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Dessa tre dimensioner är beroende av varandra och förstärker varandra.

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till det regionala genomförandet av internationella, europeiska och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 hållbarhetsmål. På europeisk nivå finns strategier och regleringar som ska säkerställa en rättvis omställning till en hållbar och konkurrenskraftig ekonomi i EU och med mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. På nationell nivå finns Strategin för hållbar regional utveckling.

Regionala utvecklingsstrategin samspelar med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. Dessa måldokument är Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen, Regionalt trafikförsörjningsprogram och Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan.

Den regionala utvecklingsstrategin vägleder kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin och regionfullmäktiges budget styr tillsammans Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

Så läser du den regionala utvecklingsstrategin

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut riktningen för vårt gemensamma arbete för Västra Götalands utveckling. Strategin består av ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar och tre områden för tvärssektoriell kraftsamling.

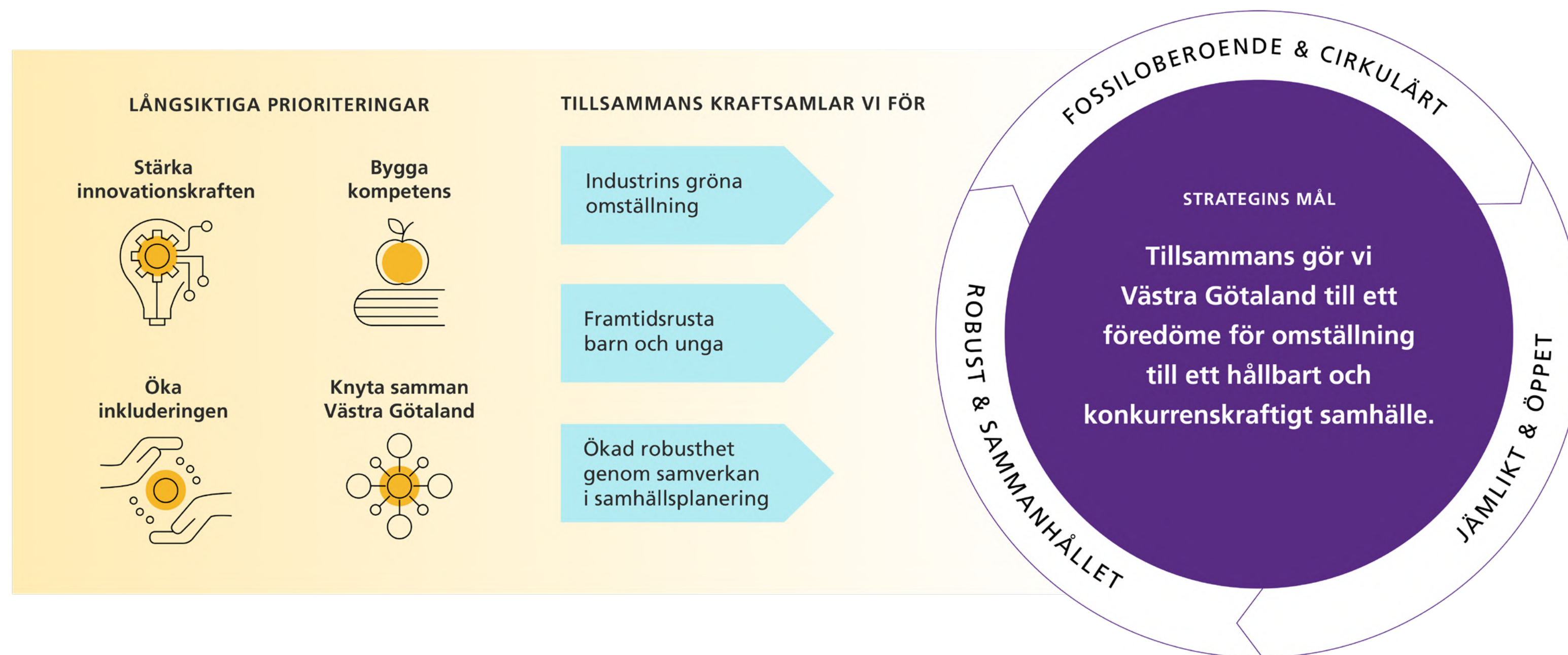
STRATEGINS MÅL pekar ut riktningen fram till 2030 och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Målet har utblick mot 2045 för att signalera behovet av långsiktighet när vi samverkar kring komplexa samhällsutmaningar och möjligheter för länets utveckling.

DE FYRA LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGARNA beskriver de områden som utgör basen för Västra Götalands samlade och strategiska utvecklingsarbete på regional nivå. Områdena griper in i varandra och kräver strategisk samverkan och gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

TILLSAMMANS KRAFTSAMLAR VI med fokus på tre områden som behöver extra kraft för att accelerera omställningstakten. Det innebär att vi stärker vår tvärssektoriella samverkan och samordnar utvecklingsarbetet för att åstadkomma viktiga förflyttningar. Kraftsamlingarna ses över en gång per mandatperiod.

GENOMFÖRANDET sker i dialog och samverkan, med utgångspunkt i kunskap och lärande. Fyra vägledande principer utmanar och guidar oss.

Figuren beskriver den regionala utvecklingsstrategins olika delar och hur de förhåller sig till varandra. Strategin har ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar som utgör den breda basen i det regionala utvecklingsarbetet och tre områden som vi tillsammans kraftsamlar kring för att accelerera omställningstakten i riktning mot målet.

Strategins mål

– pekar ut riktningen framåt och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

Strategins mål

Nyckeln till ett långsiktigt konkurrenskraftigt och attraktivt Västra Götaland är vår gemensamma förmåga till innovativ omställning inom en rad områden. Det bidrar till att alla som bor och verkar i Västra Götaland ska ha möjlighet att leva ett gott liv. Strategins mål pekar ut riktningen för Västra Götalands utveckling och det formuleras enligt följande:

Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Målet konkretiserar och balanserar vad en sådan omställning innebär ur ett ekonomiskt, ett socialt och ett miljömässigt perspektiv: Ett Västra Götaland som ställer om är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt.

Målet pekar ut riktningen till 2030, med utblick mot 2045 för att det krävs långsiktighet när vi samverkar kring komplexa utmaningar och ställer om samhället.

Robust och sammanhållet

I det robusta Västra Götaland är samhället motståndskraftigt och kan möta både kända och oförutsedda utmaningar. Näringslivet har hög konkurrenskraft och en internationellt erkänd förmåga att hantera tekniska utvecklingssprång, behovet av nya kompetenser och ekonomiska förändringar. Akademin bidrar genom att tillhandahålla forskning i framkant samt relevant kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Det finns utvecklade strukturer för livslångt lärande och genom nya och innovativa arbetssätt och digitala tjänster tillgodoses näringslivets och offentlig sektors behov

av arbetskraft och kompetens. Det finns en uthållighet och god beredskap att möta effekterna av ett förändrat klimat, geopolitisk instabilitet, omvälvande händelser och kriser.

Det sammanhållna Västra Götaland kännetecknas av en hållbar och förbättrad tillgänglighet och ett välfärdssystem med god demokratisk förankring som gör att invånarna känner sig trygga och får jämlika förutsättningar för att förverkliga och tillgodose sina behov.

Jämlikt och öppet

I det jämlika Västra Götaland deltar varje människa i samhället på jämställda och jämlika villkor och ingen människa lämnas utanför i samhällsutvecklingen. Där har alla oavsett kön samma möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Samhället är inkluderande och transparent, och invånarna är delaktiga och har tillit till varandra och till samhället i stort. Olika platser förutsättningar tas tillvara och det finns ett samspel och utbyte mellan platser både fysiskt och digitalt. Tillgången till, och möjligheten att delta i, förenings- och kulturliv stärker tillhörigheten och välbefinnandet hos invånarna.

Det öppna Västra Götaland är integrerat med omvärlden och har ett rikt utbyte nationellt och internationellt. Genom goda relationer och samarbete med våra grannregioner bidrar vi till en hållbar utveckling både lokalt och globalt.

Fossiloberoende och cirkulärt

I det fossiloberoende och cirkulära Västra Götaland är den privata och offentliga sektorn föregångare som inspirerar och påverkar det nationella, det europeiska och det internationella miljö- och klimatarbetet. Klimatomställningen accelererar,

vilket leder till minskade utsläpp från både produktion och konsumtion. Användningen av nyutvunna råvaror minskar. Fossila bränslen och material ersätts med elektrifiering och resurseffektiva och biobaserade produkter och tjänster. Genom att eliminera avfall, hålla produkter och material i användning och återskapa naturliga system minskar Västra Götaland sitt ekologiska fotavtryck och främjar en cirkulär ekonomi. Den biologiska mångfalden stärks och det ger också positiva effekter på människors hälsa och välmående.

I ett fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland kan och vill invånarna göra hållbara val och bidrar med kreativa lösningar som begränsar miljö- och klimatpåverkan.

Strategin ska bidra till klimatmålen för Västra Götalands län

Sedan 2009 finns ett gemensamt klimatmål i Västra Götaland – att vara en fossiloberoende region år 2030. Samtliga kommuner i Västra Götaland, lärosäten och många företag och organisationer står bakom detta mål. Klimatmålet innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent från 1990 års nivå till år 2030. Dessutom ska utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion minska med 30 procent jämfört med 2010, oavsett var i världen de sker.

Goda förutsättningar i Västra Götaland

Västra Götaland har 1,8 miljoner invånare och består av 49 kommuner. Länet är stort till ytan och består av landsbygder, små och stora tätorter och städer. I Västra Götaland finns stora naturresurser med vatten, skogar och den största jordbruksarealen i Sverige. Detta utgör bas för konkurrenskraftiga näringar där det rika naturlivet, den långa kuststräckan och de många sjöarna även gör länets olika delar attraktiva att besöka, leva och verka i. Det finns en mångfald av branscher och företag som har stor betydelse för utvecklingen såväl i Västra Götaland som nationellt och internationellt. Västra Götaland har ett rikt kulturliv, ett unikt kulturarv och starkt civilsamhälle och föreningsliv. Det finns en styrka i Västra Götalands långa tradition av samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv, akademi och det civila samhället som ger oss goda förutsättningar att vara ett föredöme för omställning.

VÄSTRA GÖTALANDS GEOGRAFISKA struktur består av fyra regionala kärnor – Göteborg, Borås, Skövde och Trollhättan–Vänersborg–Uddevalla. Samtliga är betydelsefulla utifrån läge, storlek och funktion, där Göteborgsregionen är tillväxtmotor för ett större omland. Göteborg har också en särskild roll som centrum för länets arbetsmarknad, forskning och innovation, logistik och transport samt internationella utbyten. Här ligger Skandinavians största hamn och sjöfarten är avgörande för svensk export och import. Västra Götaland är därtill Sveriges transport- och logistikcentrum med flera geografiskt utspridda noder där flera transportslag möts.

ALLA ORTER OCH platser i Västra Götaland har olika funktioner som binds samman i ett nätverk via digital och fysisk infrastruktur, både inom och utanför länets och landets gränser. Det skapar en regional helhet av platser som utvecklas utifrån sina respektive förutsättningar och möjligheter.

VÄSTSVENRIKE ÄR EN av de starkaste regionerna i Europa när det kommer till innovation och en av de regioner i världen där det satsas mest på investeringar i forskning och utveckling i förhållande till ekonomins storlek. Industrin står för en stor del, däribland fordonsindustrin och life science. Globalt verksamma företag, lärosäten, starka forskningsmiljöer samt välutvecklade strukturer för entreprenörskap och innovation gör Västra Götaland till en ledande region inom både forskning och utveckling. Länets framstående forsknings- och utbildningsmiljöer bidrar tillsammans till attraktivitet och utveckling. Därtill har det dynamiska kulturlivet både nationell och internationell lyskraft.

I VÄSTRA GÖTALAND finns många starka och unika branscher och företag som har stor betydelse i ett internationellt perspektiv. Flera branscher, till exempel transportmedelsindustrin och kemiindustrin, befinner sig mitt i stora omvandlingar som kräver både innovation och förändrade kompetenser. I en öppen och internationellt konkurrensutsatt region som Västra Götaland påverkas näringslivet tidigt av både konjunktursvängningar och det geopolitiska läget, men där många års samlat regionalt utvecklingsarbete ger en robust grund att stå på.

Ett samlat och strategiskt regionalt utvecklingsarbete

Det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland är långsiktigt strategiskt och omfattar utveckling inom kultur och upplevelser, föreningsliv, kompetensförsörjning, näringsliv, forskning och innovation, miljö och klimat. Det omfattar även samhällsplanering av infrastruktur, bredband, kollektivtrafik och platser utveckling samt arbete med folkhälsa, jämställdhet, antidiskriminering och mänskliga rättigheter.

DET FINNS EN LÅNG tradition av att offentlig sektor, näringsliv, akademi och det civila samhället agerar tillsammans i Västra Götaland, både inom länet, med grannregioner och i olika internationella samarbeten. Etablerade samarbetsmiljöer, stabila strukturer och en mångfald av människor ger resurser och förutsättningar att omsätta kunskap och engagemang i hållbara lösningar. Detta bidrar även till länets gemensamma förmåga att möta utmaningar och kriser. Det regionala utvecklingsarbete som kännetecknar Västra Götaland är en styrka för att åstadkomma en innovativ omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Samhällsutmaningar som drivkraft

Västra Götaland har ett bra utgångsläge men vi behöver samtidigt möta ett antal regionala och globala utmaningar. Detta innebär att stora samhällssystem behöver ställas om och förändras i grunden, inte minst för att begränsa den globala uppvärmningen och den akuta förlusten av biologisk mångfald. Komplexiteten i de flesta samhällsutmaningarna gör att innovativa lösningar behöver arbetas fram gemensamt och tvärsektoriellt utifrån Västra Götalands förutsättningar och styrkor. Ett utvecklingsarbete som tar sin grund i samhällsutmaningarna ger kraft i omställningen.

Strategin tar sin utgångspunkt i följande samhällsutmaningar:

- Effekterna av klimatpåverkande utsläpp ökar och den biologiska mångfalden är akut hotad med alltmer allvarliga konsekvenser på samhällsnivå.
- Det osäkra världsläget med fler allvarliga kriser och geopolitiska konflikter ställer nya krav på samhälle och näringsliv.
- Den demografiska utvecklingen med minskande födelsetal, ökad medellivslängd och lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder leder till utmaningar att klara välfärdens uppdrag och näringslivets kompetensförsörjning. Bristen på vissa kompetenser är stor, samtidigt som många saknar arbete.
- Västsveriges ekonomi och näringsliv står inför hårdare global konkurrens, snabb förändring i värdekedjor och ökade krav på nyckelkompetenser. För att behålla jobben och länets ledande position inom forskning, innovation och utveckling krävs snabbhet och stärkta satsningar.
- Den digitala transformationen, utvecklingen inom AI och andra banbrytande teknologier går snabbt och påverkar alla delar i samhället. Det öppnar nya möjligheter men innebär också etiska dilemman och risker inom exempelvis cybersäkerhet.
- Utvecklingsbehoven för transportinfrastruktur, särskilt för järnväg och kollektivtrafik, är fortsatt stora. Långa ledtider samt en generell brist på finansiering ställer krav på alternativa arbetssätt och lösningar.
- Invånarnas tillgång till arbete och samhällsservice skiljer sig åt inom länet. Socioekonomiska klyftor behöver minska och invånare känna sig delaktiga i samhället.
- Tilliten till samhället och demokratin riskerar att minska i takt med dels ökad spridning av falsk eller vilseledande information, dels utbredd organiserad brottslighet.
- En ökande andel unga känner oro för framtiden och är inte nöjda med livet. Alltför många barn och unga upplever psykisk ohälsa. Många klarar inte skolan. Allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng.

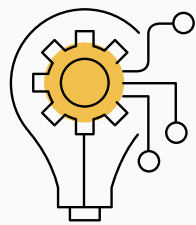

Fyra långsiktiga prioriteringar

– beskriver de fyra viktigaste områdena för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Områdena utgör basen i det samlade strategiska utvecklingsarbetet i Västra Götaland.

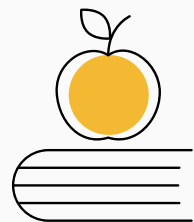
Strategin pekar ut fyra långsiktiga prioriteringar

De fyra långsiktiga prioriteringarna beskriver de områden som utgör basen för Västra Götalands samlade regionala utvecklingsarbete. Det krävs strategisk samverkan och gemensamma insatser inom dessa områden för att möta de samhällsutmaningar vi står inför och för att klara av att ställa om till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Samtidigt är det områden där förändringstakten måste accelerera eller där den gemensamma beredskapen bör stärkas för att vi ska klara ett antal banbrytande förändringar.

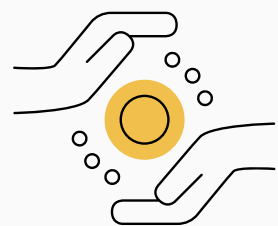
Stärka innovationskraften

– för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

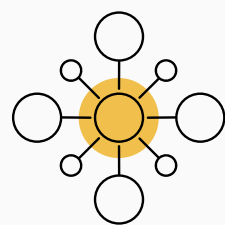
Bygga kompetens

– för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

Öka inkluderingen

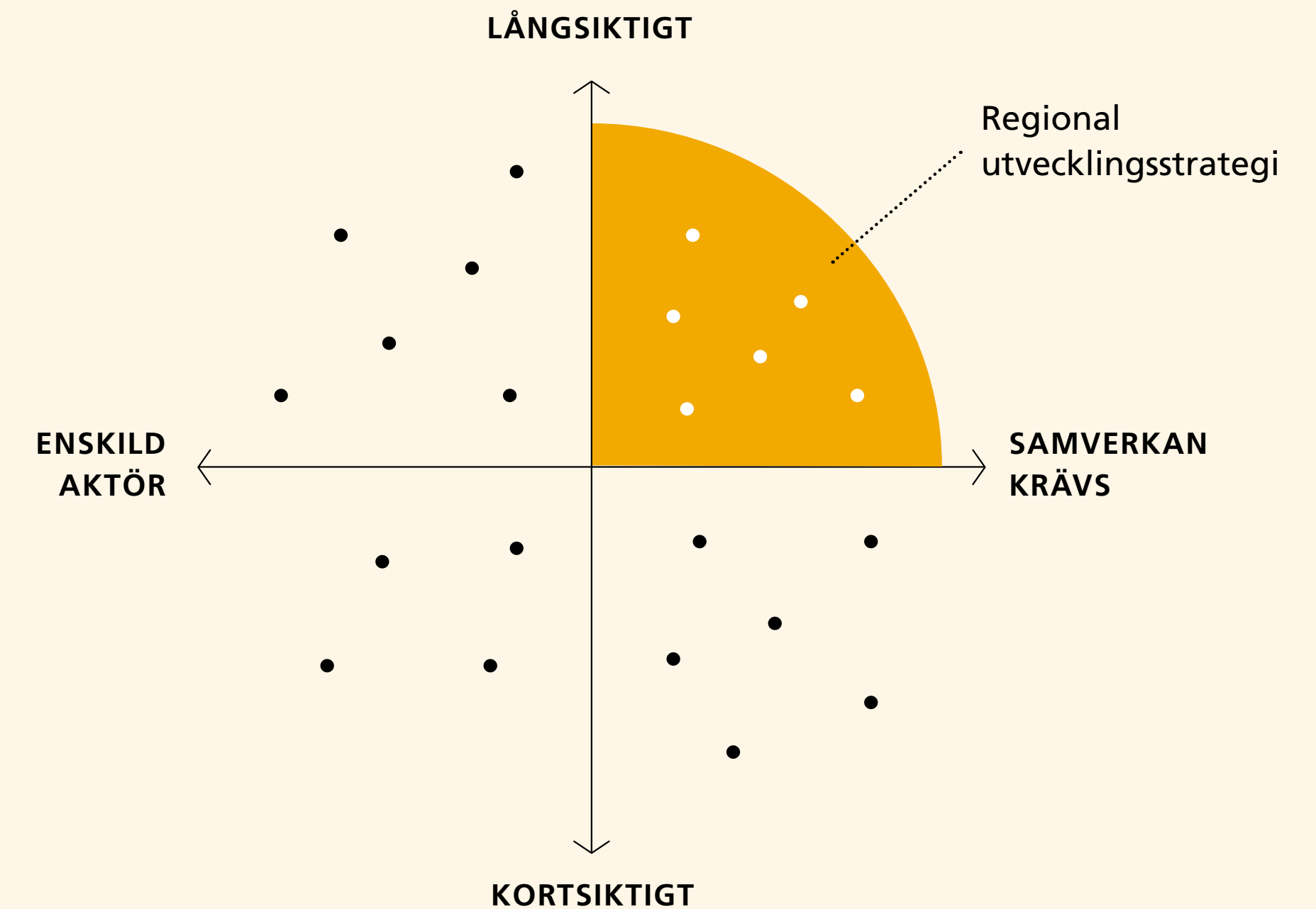
– för tillit och sammanhållning

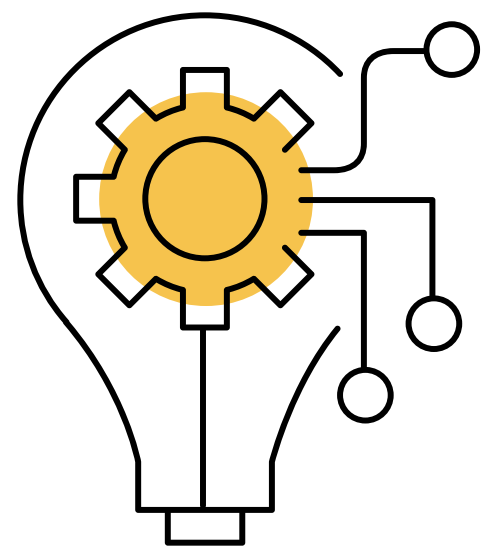

Knyta samman Västra Götaland

– för hållbar och förbättrad tillgänglighet

↪ Strategin prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga för Västra Götalands utveckling och där det behövs samverkan mellan olika aktörer och gemensamma insatser för att klara av att ställa om till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Stärka innovationskraften

– för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Att stärka innovationskraften handlar om att nyttiggöra kunskap och utveckla idéer med potential att både skynda på omställningen och skapa värde i privat och offentlig sektor. Det omfattar dels insatser för att öka entreprenörskap och nyföretagande och stimulera de mindre företagens innovationskraft, dels satsningar på internationellt starka kluster och forsknings- och innovationsmiljöer.

I ETT ROBUST och fossiloberoende Västra Götaland bygger vi vidare på vår långa erfarenhet av nära samarbete mellan kunskapsintensiv industri, akademi, forskningsinstitut och offentlig sektor. Det gör oss attraktiva som internationell samarbetspart och som plats för strategiska etableringar och investeringar. Samverkan gör oss även mer motståndskraftiga i tider av osäkert världsläge med snabbt förändrade förutsättningar för näringsliv och samhälle.

I VÄSTRA GÖTALAND pågår en grön omställning där fossila energikällor fasas ut och linjära värdekedjor ersätts av cirkulära. Elektrifiering och ökad fossilfri elförsörjning är avgörande för att stärka konkurrenskraften, behålla jobben och säkerställa framtida utveckling. Stärkt innovationskraft ger nya affärsmöjligheter även inom områden som säkerhet, resiliens och biologisk mångfald. Genom att rikta investeringar mot hållbarhet kan Västra Götaland stärka sin position globalt, öka den långsiktiga konkurrenskraften och bidra till omställningen till ett fossiloberoende samhälle.

HELA DET DYNAMISKA SYSTEMET behövs, från stora kunskaps- och exportintensiva företag, underleverantörer och tjänsteföretag till bredden av innovativa små och medelstora företag. Därtill sociala företag som främjar sociala innovationer och

nya affärsmodeller. Entreprenöriella inslag i skola, högre utbildning och forskning stärker företagsamheten och bidrar till förnyelse och utveckling av både samhälle och näringsliv. När invånarnas delaktighet och kreativitet, särskilt barns och ungas skaparförmåga, tas tillvara utvecklas morgondagens innovationer, tjänster och företag.

I VÄSTRA GÖTALAND FINNS områden av särskilt stor betydelse för länets konkurrenskraft, tillväxt och export. Det är viktigt att både behålla nuvarande verksamheter och främja utveckling i riktning mot framtida tekniker och produktionssätt. Strategin ska stärka förutsättningarna för innovativ omställning och hållbar utveckling inom:

- **Hållbar industri** innefattar produktion, nya och biobaserade material, resurseffektiv process- och produktutveckling, industrinära tjänster som digitalisering, teknologier, cirkulära affärsmodeller och energiförsörjning.
- **Hälsa och life science** omfattar utveckling av läkemedel, medicinteknik, välfärdsteknik och innovationer inom hälso- och sjukvård med fokus på precisionshälsa och nyttiggörande av digitaliseringens möjligheter.
- **Livsmedelskedjan, skogliga och maritima näringar** utgår från länets stora naturresurser med hav, sjöar,

skogs- och jordbruksarealer och har fokus på innovation, produktion och vidareförädling.

- **Framtidens mobilitet** samlar styrkan i fordons-, flyg- och rymdindustrin, med innovation inom logistik, självkörande tekniker, drönare, elektrifiering och nya typer av tjänster för både person- och godstransporter.
- **Besöksnäring samt kulturella och kreativa branscher** bidrar till länets attraktionskraft och innovativa näringsliv inom områden som evenemang, film, spel, textil och mode.

TEST OCH DEMONSTRATION av innovationer i både pilotform och verklig miljö är ett sätt att hantera olika perspektiv, komplexitet och risker för att på så sätt möta behovet av att snabbt kunna skala upp. Det minskar också tiden till praktisk användning och kan forma en tidig hemmamarknad för globalt framväxande lösningar.

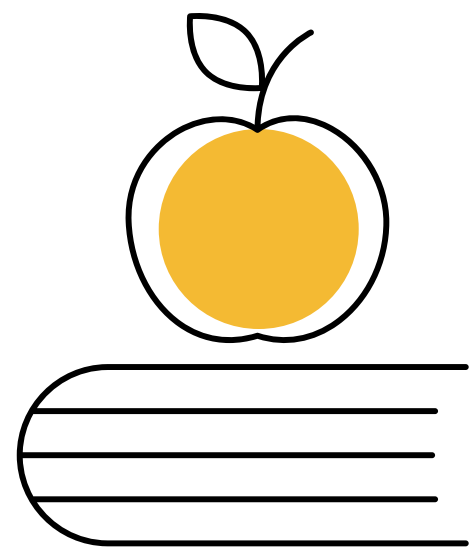
SAMVERKAN OCH KUNSKAPSÖVERFÖRING blir allt viktigare när traditionella branscher vävs samman på nya sätt och med nya branscher. Små och medelstora företag driver på förändringen med innovation och snabb produktutveckling, vilket stärker sysselsättning och företagens lönsamhet. För att nå framgång och effektivisera både privat och offentlig sektor, behövs satsningar på digital transformation, AI, banbrytande tekniker och innovationer samt kompetensutveckling i samarbete med institut och akademi.

FORTSATT STARKA FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSMILJÖER möjliggör värdeskapande samarbeten mellan små och stora företag, akademi och offentlig sektor. Nätverk är nyckeln både till företagens tillväxt och till att de ska stanna i Västra Götaland. Offentlig sektor behöver efterfråga och driva på satsningar för förnyelse och, tillsammans med privat sektor, attrahera kompetenser och kapital för utveckling. Innovationer måste kombinera teknik och affärsmodeller med etik, lagar och regler. Test och demonstration av

innovationer i pilotform, verklig och digital miljö hjälper till att hantera komplexitet, påskynda praktisk användning och skapa en tidig hemmamarknad för globala lösningar. Innovations- och utvecklingskraften ökar när mångfald och jämställdhet betraktas som konkurrensfördelar. Deltagande i europeiska samarbeten tillför ny kunskap, sprider goda exempel, och stärker effekterna av regionala satsningar på forskning och innovation.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att stärka innovationskraften:

- ➔ Stimulera entreprenörskap samt utveckla och ta tillvara barns och ungas kreativitet och färdigheter.
- ➔ Främja nyföretagande och bidra till ökad konkurrenskraft och förändringsförmåga i små och medelstora företag, genom exempelvis digitalisering, cirkulära affärsmodeller och utvecklat klimat- och hållbarhetsarbete.
- ➔ Öka den internationella konkurrenskraften genom satsningar på exempelvis hållbar och fossiloberoende industri, hälsa och life science, hållbar mobilitet, livsmedelskedjan, skogliga och maritima näringar, besöksnäring samt kulturella och kreativa branscher.
- ➔ Stärka den västsvenska attraktiviteten för internationell spetskompetens, strategiska etableringar och investeringar.
- ➔ Satsa på innovationsmiljöer för att utveckla, skala upp och nyttiggöra lösningar i samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor.
- ➔ Delta i nationella och europeiska partnerskap för erfarenhetsutbyte och uppväxling av regionala satsningar.

Bygga kompetens

– för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

Att bygga kompetens handlar om att öka tillgången till kunskap och kompetens som är avgörande för att samhället ska kunna utvecklas. Utbildning och arbete är grunden för att människor och företag ska växa. Den gröna och digitala omställningen kräver att vi lär och agerar utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. När behovet av kompetens snabbt förändras blir möjligheterna till livslångt lärande allt viktigare.

DET FINNS FLERA utmaningar i att möta framtidens arbetsmarknad. Utvecklingen inom både privat och offentlig sektor förutsätter tillräckligt med arbetskraft med efterfrågad kompetens. Saknas detta kan effekten bli att företag flyttar sin verksamhet ut ur landet och att den offentliga sektorn inte kan upprätthålla välfärden och viktiga samhällsfunktioner. Enskilda företag och organisationer har behov av att både nyanställa kvalificerad arbetskraft och utbilda befintlig personal.

BEHOVET AV KOMPETENS förändras till följd av digitalisering, automatisering, AI och andra avancerade teknologier samt högre krav på hållbarhet. För att Västra Götaland ska bli fossiloberoende och cirkulärt krävs nya kompetenser och att vi nyttiggör ny forskning. Det geopolitiska läget och ökade säkerhetshot påverkar arbetsmarknaden och kompetensbehoven i stor utsträckning och kan leda till att hela branscher omformas snabbt. Efterfrågan på kompetens förväntas öka inom flera sektorer samtidigt som många går i pension, födelsetalen går ner och andelen människor i arbetsförålder minskar. Förmågan att förutsäga vilken kompetens som

behövs i framtiden och att ställa om till nya och innovativa arbetssätt blir allt viktigare. Här kan digitaliseringen och AI vara möjliggörare.

MATCHNINGEN MELLAN UTBUD och efterfrågan på kompetens förutsätter ett nära samarbete mellan utbildningsanordnare, arbetsgivare och branschföreträdare samt att utbudet av utbildningar anpassas snabbare. Det handlar om att förbättra förutsättningarna för ett livslångt lärande och en andra chans för personer vars utbildningsbakgrund och kompetens inte möter kraven på arbetsmarknaden.

VI BEHÖVER SAMVERKA OCH ARBETA systematiskt med kompetensförsörjning utifrån människan, samhällets och arbetsmarknadens behov. När vissa yrken förändras eller försvinner och andra inträder behövs nya sätt att utbilda. Det behövs både bredd och spets inom universitet, högskolor och yrkesutbildningar samt möjlighet till bildning vid folkhögskolor, studieförbund och i föreningslivet. Folkhögskolestudier kan bidra med nya chanser till kunskap som senare kan leda till jobb, men också till bildning och mänsklig mognad.

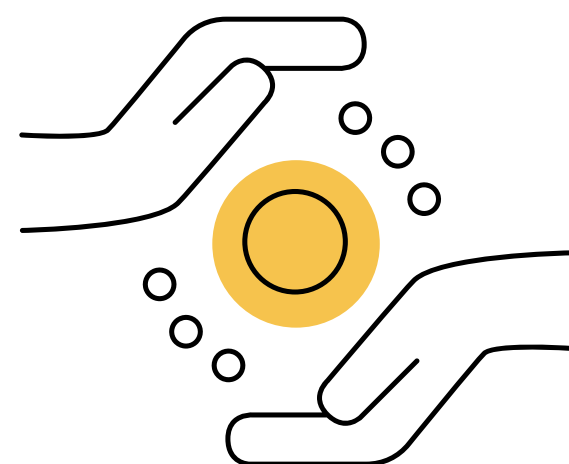
TIDIGA INSATSER som får fler barn och unga att fullfölja grundskola och gymnasieskola är viktigt och förbättrar förutsättningarna att inkluderas på arbetsmarknaden och få ett gott liv. Det krävs också insatser som gör fler barn och unga intresserade av naturvetenskap, teknik och matematik.

BEHOVET AV KOMPETENS inom områden som hållbarhet, digitala tjänster och säkerhet, AI, naturvetenskap och teknik ökar inom de flesta sektorer. För att klara konkurrensen om kompetens och arbetskraft behöver hela Västra Götaland vara en attraktiv plats att bo och verka på, med goda förutsättningar för att attrahera, ta emot och behålla internationell kompetens. Genom att vidga arbetsmarknaden över lokala, regionala och nationella gränser kan vi tillsammans stärka Västsveriges internationella lyskraft och förbättra möjligheterna att klara omställningen.

SAMTIDIGT ÄR DET VIKTIGT att utveckla validering av kunskap och kompetens, särskilt bland nyanlända, som ett stöd för att människor lättare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Både det offentliga och det privata arbetslivet behöver bredda sin rekrytering och bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft samt hitta vägar för att anställa personer som inte fullt ut möter kompetenskraven. Särskilda insatser krävs för etablering av grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden såsom utrikes födda kvinnor. Genom aktivt arbete för att minska stereotypa utbildnings- och yrkesval skapas en mer jämlik och jämställd arbetsmarknad vilket i sin tur ökar kreativiteten och innovationskraften.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att bygga kompetens:

- ➔ Främja kompetensomställning och livslångt lärande för att möta arbetsmarknadens förändrade behov, tekniskiften och ökade krav på hållbarhet.
- ➔ Förbättra matchningen på arbetsmarknaden för en bättre balans mellan utbud och efterfrågan.
- ➔ Göra tidiga insatser för att få fler barn och unga intresserade av naturvetenskap, teknik och matematik och för att utmana könsstereotypa val av utbildning, yrke och fritidssysselsättning.
- ➔ Ta tillvara och utveckla hela arbetskraftens kompetens och underlätta för fler att etablera sig på arbetsmarknaden och för att få människor att växa.

Öka inkluderingen

– för stärkt tillit och sammanhållning

Att öka inkluderingen handlar om att skapa förutsättningar för samhörighet och att alla individer ska kunna vara aktiva i samhälls- och arbetsliv. Det handlar också om att öka människors tillit till varandra, till samhället och till demokratin. Att stärka barns och ungas förutsättningar och möjligheter är grunden.

VARJE MÄNNISKA SKA kunna använda sin fulla potential i ett jämlikt och sammanhållet Västra Götaland. Tilliten mellan människor och till samhället i stort är grunden för en fungerande demokrati. Att vara delaktig i samhällsutvecklingen och kunna påverka beslut som rör levnadsförhållandena är en mänsklig rättighet som samtidigt är central för hälsa, välbefinnande och individers egenmakt. Detta påverkar Västra Götalands samlade utvecklingskraft och robusthet samt möjlighet att agera samlat i tider av omställning.

DE SOCIOEKONOMISKA KLYFTORNA måste minska. Möjligheten att delta i samhällslivet påverkas av var man bor samt ursprung, utbildning, ålder, kön, fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och en rad andra faktorer. Många upplever en allt större oro kring ekonomisk otrygghet, organiserad brottslighet, klimatförändringar och geopolitisk instabilitet. Här krävs att offentlig sektor, näringsliv, myndigheter och civila samhället tillsammans värnar om ett jämlikt och tryggt samhälle där invånarna har framtidstro.

JÄMLIKA MÖJLIGHETER TILL hälsa och utbildning för barn och unga är viktiga grundläggande beståndsdelar i ett robust och öppet Västra Götaland. Många barn och unga, särskilt flickor

och unga HBTQI-personer¹, upplever psykisk ohälsa. Alltför många barn klarar inte skolan. Bland dem utmärker sig pojkar, även om faktorer som socioekonomisk bakgrund eller migrationsbakgrund också spelar in. Tidiga och förebyggande insatser ger barn och unga goda förutsättningar att klara grundskolan och gymnasiet, ökar motivationen och möjligheterna till en meningsfull och aktiv fritid. Det har stor betydelse för möjligheten till framtida försörjning och en god hälsa. Barn och ungas egenmakt och framtidstro stärks när de ges förutsättningar och möjlighet till delaktighet i frågor som berör dem.

UTBILDNING OCH BILDNING är inte bara en förutsättning för att få arbete och inkomst, det ökar även individers möjlighet att påverka sin livssituation och bidra till samhällsutvecklingen. Här spelar folkbildningen med exempelvis folkhögskolor och studieförbund en viktig roll. De bidrar även till fler chanser till utbildning, att komma in i arbetslivet och ett vidgat deltagande i kultur- och samhällsliv.

ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING har en avgörande betydelse för människors välmående och delaktighet i samhället. Samverkan mellan aktörer med ansvar för dem som står långt

från arbetsmarknaden är en förutsättning för att tillsammans kunna sänka trösklarna och bryta de mönster som gör att vissa grupper utestängs. Bland dem finns exempelvis utrikes födda kvinnor. Här har offentliga och privata arbetsgivare en viktig roll.

INVÅNARNAS LIVSKVALITET och möjlighet till arbete stärks med tillgången till sociala nätverk och mötesplatser. Kultur, föreningsliv och idrott är med och skapar grunden för gemenskap, trygghet och egenmakt. Det civila samhället och den sociala ekonomin kan ta tillvara entreprenöriella förmågor och engagemang ur ett invånarperspektiv för utvecklingen av lokalsamhället, i miljö- och klimatfrågor eller för att lösa sociala utmaningar. Arbetsintegrerande sociala företag har en särskild roll att kombinera företagande med socialt ansvar och vägar till sysselsättning.

MÖTESPLATSER OCH DEN offentliga miljöns utformning har stor betydelse för att motverka utanförskap. Tillgång till bostäder är en välfärdsfråga och boendesegregationen behöver minska medan tillgången till offentlig och kommersiell service behöver förbättras i delar av länet. Om en ort kan behålla och utveckla det lokala serviceutbudet gynnar det såväl utvecklingen som tilliten till det offentliga. Här krävs att invånare involveras i utvecklingen av sin egen plats och i samverkan mellan kommun, näringsliv och civila samhället.

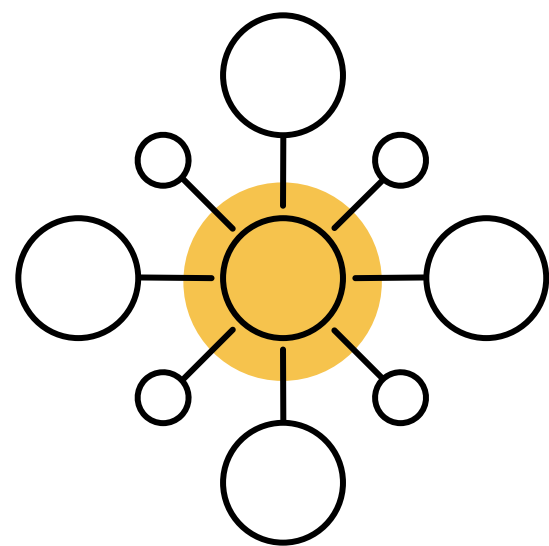
DIGITALISERINGEN STÄRKER invånarnas tillgång till information, delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen. Kontakterna mellan invånare och myndigheter sker i allt högre grad digitalt. Här krävs gemensamma insatser som minskar digitalt utanförskap och ger alla mer jämlika förutsättningar att delta i samhället. Det krävs också att vi säkerställer tillgång till centrala samhällstjänster även för dem som inte kan använda

internet. Att förstå flödet av information, nyttja sociala medier och ha en källkritisk förmåga är kärnan i yttrande- och informationsfriheten. Det handlar även om att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet för att öka motståndskraften mot falsk och vilseledande information.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att öka inkluderingen:

- ➔ Ge fler möjlighet till utbildning och egen försörjning genom utvecklad samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv, myndigheter och civila samhället.
- ➔ Utveckla arbetssätt som ökar invånarnas delaktighet, engagemang och inflytande i samhällsutvecklingen.
- ➔ Stärka barns och ungas möjligheter till en bra, jämställd och jämlik start i livet.
- ➔ Stärka dialogen med det civila samhället
- ➔ Tillvarata digitaliseringens möjligheter för att öka invånarnas aktiva deltagande i samhället samt motverka det digitala utanförskapet.
- ➔ Främja och värna yttrandefriheten, stärka invånarnas medie- och informationskunnighet och öka motståndskraften mot falsk och vilseledande information.

¹ HBTQI är ett samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter samt intersexpersoner.

Knyta samman Västra Götaland

– för hållbar och förbättrad tillgänglighet

Att knyta samman Västra Götaland handlar om att öka närheten mellan olika delar av länet men även med grannregioner, övriga Sverige och andra länder. Vi vill göra det möjligt för människor och företag att nå varandra och ha ett resurseffektivt utbyte med omvärlden. Ett sammanhållet Västra Götaland utgår från både lokala och regionala perspektiv med invånarna i fokus. En samordnad planering för fysisk och digital infrastruktur, transport, hållbar markanvändning och bebyggelse behövs för att göra Västra Götaland robust och konkurrenskraftigt.

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ETT STARKT Västra Götaland ökar genom att infrastrukturen utvecklas regionalt, nationellt och internationellt. Samverkan med grannregionerna och länder som Norge, Danmark och Tyskland är särskilt viktigt att värna och utveckla. Västra Götalands ortstruktur med omgivande landsbygder, kust och skärgård utgör de geografiska förutsättningarna. Länets flerkärniga struktur med Borås, Skövde och Trollhättan–Vänersborg–Uddevalla samt med Göteborgs-området som nav, ger goda förutsättningar för en robust och sammanhållen utveckling. Attraktiva livsmiljöer och ett transporteffektivt och uppkopplat Västra Götaland bidrar till samhällsutveckling, främjar hållbara resor och minskar klimat- och miljöpåverkan.

JÄRNVÄGEN ÄR GRUNDEN i ett hållbart transportsystem. Det krävs stora investeringar för att öka kapaciteten och för att gods- och persontransporter ska kunna flyttas från väg till järnväg. Det förutsätter gemensam förmåga att hitta nya finansieringslösningar och att staten, länets kommuner och Västra Götalandsregionen fortsätter investera i infrastruktur. Insatser för hållbart resande behöver samtidigt anpassas till

geografiska skillnader och behoven hos invånare och företag.

GENOM ATT TA TILLVARA DIGITALISERINGENS möjligheter, nya tekniker, kombinationer av färdssätt, samt utveckling och spridning av smarta lösningar, kan andelen hållbara transporter och resor öka. Kollektivtrafiken bör prioriteras i samhällsplaneringen och vara konkurrenskraftig gentemot bilen samtidigt som det krävs samlade insatser för att öka andelen gång- och cykelresor.

INVESTERINGAR I FAST OCH MOBILT BREDBAND öppnar möjligheter för fler invånare och företag i alla delar av Västra Götaland att bo, leva och verka på plats och på distans. Digitaliseringen av offentliga tjänster kan förbättra tillgången till vård, utbildning och andra samhällstjänster och stärka näringslivets möjligheter för utveckling. Sammantaget minskar det vårt behov av att resa vilket är en viktig del i arbetet med att skapa en hållbar tillgänglighet.

LÅNGSIKTIGA REGIONALA UTMANINGAR inom exempelvis gods- och persontransport, bebyggelseplanering, energiförsörjning

och klimatanpassning sträcker sig över fysiska och administrativa gränser. Vi behöver därför hjälpas åt att synliggöra, ta vara på och stärka funktionella samband och strukturer mellan kommunerna, inom länet, med grannregioner, nationellt och internationellt. Ökad samplanering av fysisk och digital infrastruktur, etableringar, energi- och livsmedelsförsörjning, bostadsförsörjning, kollektivtrafik, service, besöksmål och kulturutbud kan bidra till bättre resursutnyttjande och ökad attraktivitet. Det bidrar även till mer jämlika villkor, minskad klimatpåverkan och stärkt biologisk mångfald.

SAMVERKAN INOM FYSISK PLANERING mellan lokal, regional och nationell nivå är avgörande för en hållbar markanvändning. I den detaljerade planeringen måste vi hitta balansen mellan samhällsutveckling och stärkt biologisk mångfald. Sammanhängande livsmiljöer och utvecklade ekologiska korridorer ger olika arter möjlighet att förflytta sig i landskapet. Genom att designa samhällen som ger tillbaka mer än de tar, kan vi skapa välmående för både människor och natur.

DET DIGITALISERADE SAMHÄLLET öppnar nya möjligheter. Med hjälp av AI, tillgång till stora mängder data, digitala tvillingar och teknologier som ”sakernas internet” kan vi simulera och visualisera olika scenarier som effektiviserar samhällsplaneringen och rustar samhället för framtiden.

OMGIVNINGEN OCH NÄRMILJÖN påverkar människors liv. Därför behöver det offentliga stimulera utvecklingen av inkluderande livsmiljöer, där invånare trivs och känner sig delaktiga. Det är grunden i ett utvecklingsarbete för gestaltad livsmiljö. Men vi behöver också ta till vara specifika geografiska förutsättningar, platsidentitet och kulturarv, genom samarbete mellan invånare, föreningsliv, företag och kommun på platsen. Då uppnås synergier som också kan bevara och förbättra tillgången till kommersiell och offentlig service.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att knyta samman Västra Götaland:

- ➔ Utveckla den transporteffektiva infrastrukturen och öka andelen hållbara resor.
- ➔ Fortsätta utbyggnaden av fast och mobilt bredband i hela länet.
- ➔ Utveckla och tillämpa digitala tjänster som ökar tillgängligheten till samhällsservice för alla.
- ➔ Öka samverkan inom samhällsplanering för hållbar markanvändning, utifrån olika aktörers olika roller och ansvar.
- ➔ Stärka människors möjlighet att utveckla sin egen livsmiljö.
- ➔ Samverka för ökad närhet och utbyte nationellt, europeiskt och internationellt.

Prioriterade infrastrukturstråk

Prioriteringar av transportsystemets infrastruktur för Västra Götaland sker vart fjärde år i en nationell plan för transportsystemet och i en regional plan för transportinfrastrukturen. Revidering av planerna pågår för kommande period 2026-2037 och som grund för arbetet har Västra Götalandsregionen i samverkan med kommunalförbunden tagit fram en strategisk inriktning för transportinfrastrukturen. Här tydliggörs den långsiktiga viljeinriktningen för transportsystemets utveckling.

Tillsammans kraftsamlar vi

– strategin pekar ut tre områden där vi särskilt behöver fokusera de närmaste åren på att stärka samverkan och samordna utvecklingsarbetet för att nå större effekt.

Strategin innehåller tre områden för kraftsamling 2026–2030

Strategin innehåller tre områden där vi särskilt behöver kraftsamla tillsammans de närmaste åren för att kunna accelerera omställningstakten i riktning mot strategins mål. Att kraftsamla innebär att vi har extra fokus på att bygga regional kapacitet och samordning genom stärkt tvärssektoriell samverkan och samordnat utvecklingsarbete. Tillsammans riktar vi resurser dit med målet att nå en ökad genomförandekraft som består efter avslutad kraftsamling. Målsättningen är att skapa samsyn kring behov och önskad förflyttning och få på plats ett mer systematiskt sätt att arbeta tillsammans. Kraftsamlingarna ses över och revideras vid behov en gång per mandatperiod.

Tillsammans kraftsamlar vi 2026–2030 för:

- Industrins gröna omställning
- Framtidsrusta barn och unga
- Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

Dessa ersätter och bygger delvis vidare på de västsvenska kraftsamlingar som var i fokus i strategin 2021–2025; Fullföljda studier, Digitalisering, Elektrifiering och Cirkulära affärsmodeller.

KRAFTSAMLING

Industrins gröna omställning

VÄSTRA GÖTALAND ÄR Sveriges största industriregion med en femtedel av landets industrijobb. En framgångsrik exportindustri är avgörande för både Västsveriges och Sveriges ekonomi och konkurrenskraft. Industrins gröna omställning är nödvändig för att minska klimatpåverkan och behålla produktion, kompetens och jobb i länet. Nyckelfaktorer som rätt kompetens, tillräcklig elförsörjning och cirkulära värdekedjor är centrala för att lyckas med omställningen och nå en effektiv användning av resurser och material. Att tillsammans kraftsamla handlar om att vi systematiskt identifierar och undanröjer hinder och gör allt vi kan för att underlätta denna omställning.

INDUSTRIN OCH TRANSPORTSEKTORN är mitt i en historisk övergång från fossila bränslen till el, vilket ökar behovet av fossilfri el. Samtidigt växer nya industrigrenar fram, som en konsekvens av ekonomins elektrifiering. Endast en tredjedel av länets elförbrukning produceras idag lokalt, vilket kräver planering för ny fossilfri elproduktion samt lagring, exempelvis genom vätgas och batterier. I Västra Götaland råder en bred enighet om behovet att öka länets elproduktion med minst 15 TWh fram till 2030 för att stärka självförsörjningsgraden. Analyser visar att elbehovet fortsätter att stiga även efter 2030. Även elnätens distributionskapacitet behöver förstärkas.

FÖR ATT OMSTÄLLNINGEN ska bli både miljömässigt och ekonomiskt hållbar måste vi bryta det ohållbara

uttaget av jordens resurser. Omställningen till en cirkulär ekonomi är avgörande för att uppnå ett hållbart och fossilfritt samhälle. Innovationer inom cirkulär produkt- och affärsutveckling samt effektivare materialflöden är nödvändiga. Genom att övergå från linjära till cirkulära värdekedjor, och skapa produkter som behåller sitt värde över tid, kan vi uppnå lönsamhet och långsiktig hållbarhet. Västra Götaland har goda förutsättningar att ta en ledande roll.

TILLGÅNG TILL RÄTT kompetens i alla led och branscher är avgörande, både inom nya och befintliga områden. Den nya tekniken och innovationerna behöver både internationellt konkurrenskraftiga utbildningsmiljöer och labb för forskning, test och demonstration. Västsveriges tradition av utbildning som matchar efterfrågan på arbetsmarknaden är en förmåga som ska stärkas för att möta industrins snabbt förändrade behov. Det gör Västsverige mer attraktivt för kompetens och strategiska etableringar och investeringar.

FÖR ATT ÖKA takten i omställningen krävs gynnsamma samhälleliga förutsättningar och långsiktiga spelregler både nationellt och inom EU. Invånarnas involvering i omställningen kan med rätt stöd skapa förändringskraft tillsammans med näringslivet och offentlig sektor. Genom uthållig samverkan kan vi göra länet attraktivt för de som vill leva, bo och arbeta här.

KRAFTSAMLING

Framtidsrusta barn och unga

BARN OCH UNGA i Västra Götaland ska ha de bästa förutsättningarna för en bra start i livet, vilket är avgörande för både individ och samhälle. Genom samverkan mellan olika aktörer som kommuner, region, stat, näringsliv och civila samhället kan vi samla resurser kring barn och unga. Det är viktigt både för att främja individens välmående och för att ge nästa generation de verktyg som krävs för att de ska kunna vara med och skapa en hållbar och innovativ framtid. Barn och unga är morgondagens kompetenser och ledare. Tillsammans kan vi stärka friskfaktorer och minska riskfaktorer för barn, oavsett kön, i alla åldrar och under dygnets alla timmar.

LIVSVILLKOREN FÖR BARN och unga är ojämlika och påverkas av socioekonomisk bakgrund och var de växer upp. Utvecklingen går åt fel håll med minskat välbefinnande, hög upplevd psykisk ohälsa och en fortsatt stor andel som inte klarar skolan. Många känner oro för klimatförändringar och världsläget samt tvivlar på sin möjlighet att påverka samhällsutvecklingen. Den höga användningen av digitala medier kan ge både nya perspektiv och sammanhang men också påverka hälsan negativt.

TILLSAMMANS BEHÖVER VI kraftsamla för att utjämna skillnaderna. Det krävs tidiga insatser och att framgångsrika metoder delas och sprids. Vi behöver främja

god och jämlik hälsa, motivation och framtidstro samt skapa förutsättningar för meningsfull fritid, sociala nätverk och att fler klarar skolan. Unga ska känna att de är delaktiga i samhället, blir lyssnade på och kan påverka både sitt liv och samhället.

LÄSFRÄMJANDE, SPRÅKUTVECKLING OCH bildning lägger grunden för delaktighet i samhället. Främjande av fysisk aktivitet och hälsa är viktigt, liksom att ge barn och unga lika möjligheter att delta i föreningsliv och kultur. Att fler på sikt ska klara skolan är avgörande, och de som behöver ska ges nya utbildningsmöjligheter, exempelvis via folkhögskola eller vuxenutbildning. Tidig kontakt med arbetslivet gynnar både unga och arbetsgivare, som behöver förstå vad unga värdesätter i framtida arbetsliv. Vi måste samtidigt bli bättre på att tidigt hitta och ge stöd till barn som riskerar hamna i kriminalitet.

MED GEMENSAMMA KRAFTER och långsiktiga insatser ska vi framtidsrusta barn och unga i Västra Götaland och ge dem bättre förutsättningar för ett gott liv.

KRAFTSAMLING

Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

VÄSTRA GÖTALAND BEHÖVER vara robust och förberett för framtiden. Vi står inför utmaningar som geopolitisk osäkerhet, demografiska förändringar, förlust av biologisk mångfald och de negativa effekterna av klimatförändringar. Därför behövs en väl fungerande gemensam beredskap där samverkan och planering är centrala. Genom att kraftsamla för att ta fram gemensamma analyser, scenarier och planeringsunderlag i form av kart- och framtidsbilder, kan vi stärka länets utvecklingskraft, beredskap och underlätta för den samlade fysiska planeringen hos kommuner och andra aktörer.

DET HANDLAR OM att utgå från Västra Götalands olika geografiska förutsättningar och bygga robusta strukturer och samverkansformer utifrån allas olika roller och ansvar i samhällsplaneringen, såväl kommuner, region, myndigheter som näringsliv och civila samhället. Tillsammans kan vi bygga kunskap, identifiera risker, lyfta möjligheter och tydliggöra övergripande utvecklingsbehov på både kort och lång sikt för invånare och näringsliv. Det kan vara underlag som visar på synergier och gemensamma nyttor för den samlade energi- och livsmedelsförsörjningen, lokalisering av strategiska etableringar, fysisk och digital infrastruktur samt tillgänglighet till studier, arbete och samhällsservice.

DET KAN ÄVEN handla om underlag som stöttar klimat-anpassning, stärker den biologiska mångfalden och resurseffektiv användning av jord, skog och vatten. Det förändrade klimatet medför risker och sårbarheter som exempelvis värmeböljor, torka, höjd havsnivå, översvämningar och risk för skred. Samtidigt behöver vi säkerställa att den biologiska mångfalden kan anpassa sig i ett föränderligt klimat genom att värna sammanhängande naturområden.

ATT KRAFTSAMLA FÖR ökad samplanering ska leda till att vi använder våra resurser mer effektivt, stärker motståndskraften och anpassningsförmågan även i tider av kris och förändring. Samtidigt måste arbetet präglas av flexibilitet för att hantera både kända och oförutsedda utmaningar och vända dessa till möjligheter. Tillsammans kan vi snabba på omställningen till ett framtidssäkrat, robust och konkurrenskraftigt Västra Götaland.

Genomförande

– sker i dialog och samverkan, med utgångspunkt i kunskap och lärande. Fyra vägledande principer utmanar och guidar oss.

Genomförande – i dialog och samverkan

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut vår gemensamma riktning för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. För att få genomslag behöver vi vara många som driver på utvecklingen åt samma håll. Vi har alla olika mandat och resurser till vårt förfogande men ansvaret är delat. Tillsammans kan vi öka takten i omställningen genom stärkt dialog och samverkan, uthålligt engagemang och gemensamma satsningar. Vi behöver utmana oss själva att arbeta och samarbeta på nya sätt, vidga våra perspektiv, vara modiga, gå före och prova det utforskade.

STRATEGIN ÄR ÖVERGRIPANDE och långsiktig. Vi driver utvecklingen framåt med utgångspunkt i de utmaningar vi står inför och konkretiserar och prioriterar strategins innehåll i delstrategier, handlingsplaner och överenskommelser. Det möjliggör aktiv samverkan och partnerskap mellan och över sektorer.

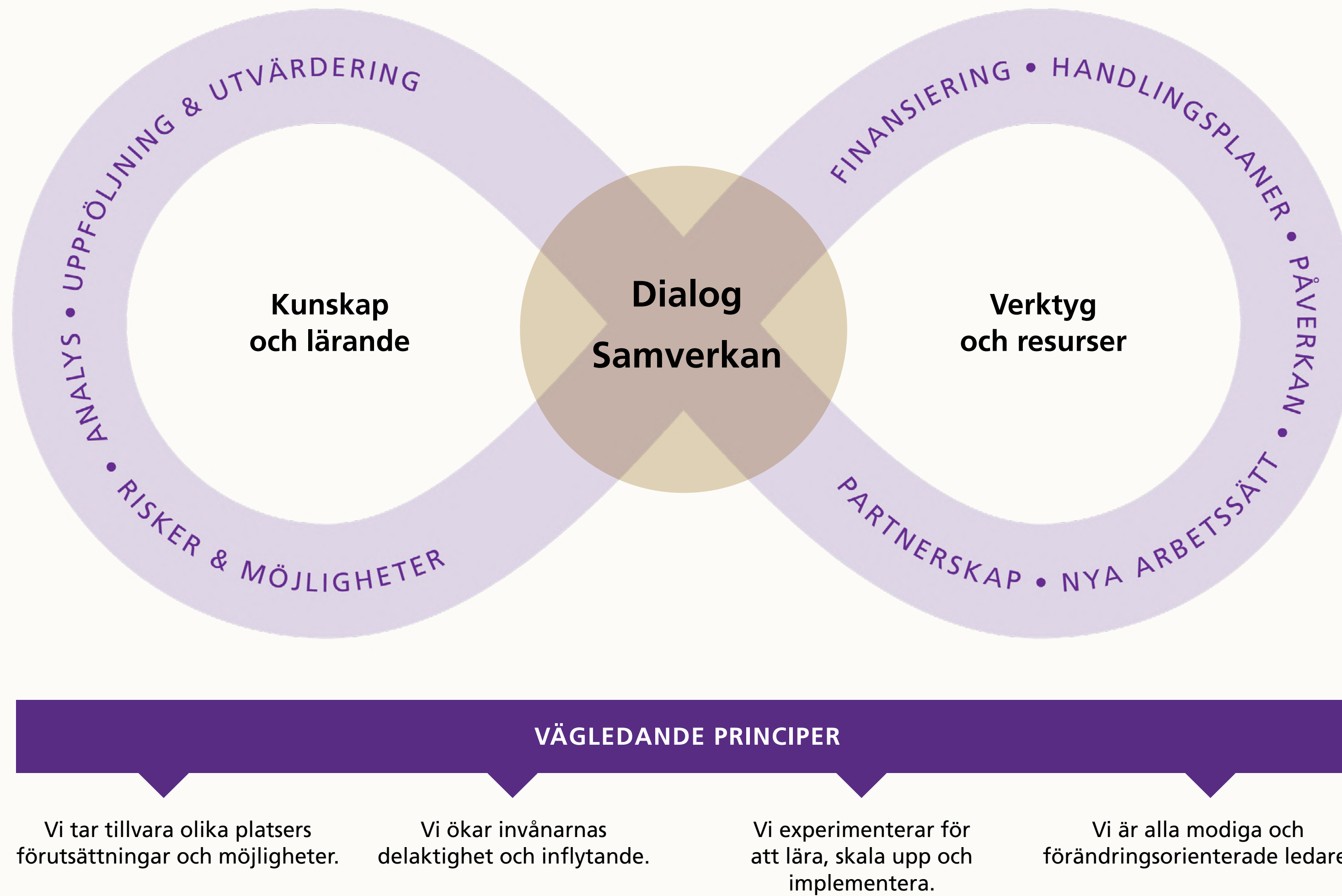
VI BEHÖVER AVSÄTTA personella och ekonomiska resurser i våra budgetar och planer. Det krävs också samverkan som kopplar ihop styrningen på lokal, regional, nationell och europeisk nivå.

VI SOM BIDRAR till genomförandet av strategin är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället, Västra

Götalandsregionen samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har olika ansvar, resurser och kunskaper och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

MÖJLIGHETERNA FÖR EN gemensam rörelse framåt ökar med stöd av fyra vägledande principer och med utgångspunkt i kunskap och lärande om de utmaningar vi står inför samt hur vi klarar av att möta dem tillsammans. Det är genom dialog och samverkan som vi kan hantera de eventuella målkonflikter som uppstår längs vägen, till exempel när en positiv utveckling på ett område innebär en negativ utveckling på ett annat. Den digitala transformationen med ökad användning av data och AI öppnar för nya arbetssätt, snabbare analys och effektivare styrning och beslutsfattande.

↪ Bilden illustrerar genomförandet av strategin med kontinuerlig dialog och samverkan i centrum. Kunskap och lärande samspelar och växelverkar med de insatser vi gör med hjälp av våra olika resurser och verktyg. De vägledande principerna i figurens bas vägleder oss i genomförandet.

Fyra vägledande principer

Strategin pekar ut fyra principer som ska vägleda oss i vår dialog och samverkan för att genomföra strategin. Principerna ska hjälpa oss att ta tillvara möjligheterna i hela Västra Götaland genom att de inspirerar och utmanar oss att arbeta och samverka på nya sätt. De ska bidra till att vidga perspektiven, öka delaktigheten, uppmuntra oss att gå före och våga prova det utforskade. De vägledande principerna är även ett sätt att integrera Agenda 2030 i genomförandet.

Vi tar tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter

Västra Götaland är ett stort län med en variation av möjligheter och utmaningar kopplade till olika platser förutsättningar. Denna variation ska tas tillvara, vilket förutsätter att vi synliggör olika behov av utveckling. Vi behöver en funktionell samverkan över territoriella gränser och politik-områden som utgår från de frågor vi tillsammans ska hantera. Det kan innebära att vi behöver utmana invanda och administrativa gränser. Genom samverkan mellan orter som har olika styrkor och funktioner kan utveckling ske både lokalt och i Västra Götaland som helhet. Kulturlivet som förenande kraft bidrar till att brygga över gränser.

Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande

För att förändringsarbetet ska bli långsiktigt hållbart behöver invånarna ha möjlighet att vara delaktiga, ha inflytande och kunna bidra till samhällsutvecklingen. Rätten till delaktighet gäller även barn och unga, vilka ska få möjlighet att delta efter sina egna förutsättningar i frågor som berör dem. Inkludering främjar människors hälsa och stärker demokratin. Vi verkar tillsammans för att så många som möjligt ska få möjlighet att delta i genomförandet av strategin och göra sina röster hörda. Först då kan vårt arbete bidra till Agenda 2030:s övergripande mål att ingen ska lämnas utanför.

Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera

Genom att experimentera och skapa fysiska och digitala test- och demonstrationsplattformar möjliggör vi lärande och innovationskraft för hållbar utveckling. Genom nya arbetssätt, metoder och samverkansformer skyndar vi på utvecklingen inom områden där förändringstakten behöver öka. Behovet att fatta goda och snabba beslut under allt större osäkerhet ökar behovet av olika sätt att hantera beslutsprocesser under kontrollerade former. Att ta risken att misslyckas är en del av lärandet. Samtidigt ska vi ta tillvara det som redan fungerar bra. Då mobiliserar vi för att förverkliga och sprida hållbara lösningar och skala upp insatser som bidrar till att öka omställningstakten.

Vi är modiga och förändringsorienterade ledare

Stora förändringar kräver mod. För att öka takten i omställningen krävs gemensamt ledarskap, delat ansvar och strategisk samverkan. Vi behöver alla vara modiga, kreativa och förändringsorienterade och utveckla arbetssätt som vägleder oss i svåra prioriteringar. Vi behöver hjälpas åt att synliggöra, diskutera och hantera synergier och målkonflikter. Vi behöver klara av att vara handlingskraftiga och snabba trots ökad komplexitet. Samsyn, fokus och uthållighet är nycklar för långsiktiga resultat, men vi behöver också ha tillit till andra och varandra, ha mod att ifrågasätta det invanda och beredskap att hantera det oväntade.

Kunskap och lärande

STRATEGIN SKA GENOMFÖRAS utifrån aktuell och uppdaterad kunskap om och analys av Västra Götalands utveckling samt länets utmaningar och styrkor i en föränderlig omvärld. Kunskap, uppföljning och utvärdering skapar underlag för gemensamt lärande och behovsmotiverade prioriteringar i arbetet framåt. I en tid med alltmer vilseledande och falsk information i omlopp blir det särskilt viktigt att värna att utvecklingsarbetet bygger på etablerad kunskap och forskning.

ERFARENHETERNA FRÅN TIDIGARE KRISER visar hur snabbt förutsättningarna kan förändras. Därför måste det finnas en bred beredskap. Tillsammans är vi bättre rustade att hantera de regionala följderna av stora internationella kriser, exempelvis pandemier, geopolitiska konflikter, klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och energi- och livsmedelsförsörjning. Genom att integrera en kontinuerlig risk- och omvärldsanalys i genomförandet av strategin ökar vi den gemensamma beredskapen och handlingsförmågan inför både kända och okända risker och möjligheter. Det hjälper oss att vara modiga och förändringsorienterade ledare.

FÖR ATT FÖLJA UTVECKLINGEN i länet presenterar Västra Götalandsregionen kontinuerligt statistik och fakta på både regional och kommunal nivå i interaktiva publikationer med koppling till strategins mål och prioriterade områden. Västra Götalandsregionen har även det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av regionala utvecklingsstrategin. Respektive aktör ansvarar för att följa upp sina insatser. Ett aktivt och systematiskt arbete krävs för att skapa ett strategiskt lärande av de uppföljningar och utvärderingar som görs.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN gör en årlig uppföljning av de gemensamma insatser som genomförs för att bidra

till strategins mål, de långsiktiga prioriteringarna och inom kraftsamlingarna. Det sker genom att följa och beskriva utvecklingen av ett antal övergripande indikatorer som relaterar till Västra Götalands utveckling i de tre dimensionerna av ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Huvuddelen av indikatorerna som används kommer från de nyckeltal som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) sammanställt som en del av uppföljningen av Agenda 2030 på kommunal och regional nivå.

STRATEGIN SKA SES ÖVER minst en gång varje mandatperiod. I översynen som genomförs 2024–2025 har strategins tvärssektoriella kraftsamlingar för perioden 2021–2025 utvärderats. Utvärderingarna slår fast att strategins kraftsamlingar bidrar till att:

- bygga regional kapacitet och samordning genom att mobilisera aktörer och fungera agendasättande
- öka samordning och samverkan
- rikta resurser, öka kunskap och möjliggöra konkreta insatser.

FÖR ATT FÅ ett gemensamt lärande behövs fortsatt dialog och att vi tillsammans diskuterar resultat och genomförande. Det bidrar i sin tur till att de samlade resurserna kan nyttjas på ett effektivt sätt i den riktning strategin pekar.

Uppföljning och kunskapsunderlag

Västra Götalandsregionen ansvarar för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med den regionala utvecklingsstrategin. Kunskap, uppföljning och utvärdering skapar underlag för ett gemensamt lärande och behovsmotiverade prioriteringar i arbetet framåt i det samlade regionala utvecklingsarbetet. Ta del av uppföljning, utvärdering och kunskapsunderlag på: www.vgregion.se/vg2030

Verktyg och resurser

VI BEHÖVER ALLA känna ansvar och bistå med kompetens och resurser för att driva på omställningen i strategins riktning. Det är önskvärt att strategins genomförande integreras i våra respektive ordinarie mål och styrdokument samt att strategins prioriteringar avspeglas i fördelningen av personella och ekonomiska resurser. Tillsammans verkar vi för att växla upp regionala satsningar genom att attrahera finansiering från nationell och EU-nivå till Västra Götaland.

VI BEHÖVER KONKRETISERA strategins innehåll i exempelvis understrategier, handlingsplaner och överenskommelser som hjälper oss samlas kring prioriterade insatser. En gemensam kommunikationsstrategi stöttar oss i genomförandet och underlättar dialog, samhandling och kunskapsspridning.

EXEMPEL PÅ VERKTYG för att genomföra strategin är befintliga och nya samarbeten, olika överenskommelser och ett gemensamt påverkansarbete på nationell och europeisk nivå. Genom en innovations och hållbarhetsinriktad offentlig upphandling går det att rikta betydande resurser som stödjer omställningen genom nya innovationer, digitala verktyg, produkter och tjänster.

Samverkansplattformar för omställning

Befintliga dialog- och samverkansplattformar är viktiga för att driva på utvecklingsarbetet mellan organisationer

och sektorer och för samverkan mellan lokal, regional, nationell, europeisk och internationell nivå. Västra Götalandsregionen ansvarar för att arrangera arenor där vi kan mötas i samtal över aktörsgränserna, dela kunskap och erfarenheter samt vidareutveckla och konkretisera de områden där vi behöver arbeta närmare varandra. Den årliga konferensen Framtid Västra Götaland är ett exempel på en sådan arena.

VI BEHÖVER ÄVEN skapa samsyn kring behov och önskad förflyttning inom de områden för kraftsamling som strategin adresserar och få på plats ett mer systematiskt sätt att arbeta tillsammans. Nya digitala och fysiska mötesplatser bör utvecklas och samverkan med andra svenska och europeiska regioner är viktigt inom flera områden. Även samverkan över administrativa gränser behöver utvecklas i olika delar av länet, mellan exempelvis olika kommuner som delar utmaningar och förutsättningar.

EN UTVECKLAD SAMVERKAN mellan kommuner, kommunalförbund och region är avgörande. Det omfattar ett gemensamt årshjul för politiska samtal mellan regional och kommunal nivå, dialog om insatser, uppföljning och lärande samt prioriteringar framåt i strategins riktning. Kommunala och regionala medel ska avsättas till insatser i delregionerna genom överenskommelser mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden samt Business Region Göteborg.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONENS SAMRÅD med det civila samhället och idéburna offentliga partnerskap bidrar till samlad kunskap från olika perspektiv. Genom kontinuerlig dialog med näringslivet och förmågan till gemensamma beslut kan satsningar och utvecklingsarbete riktas dit de gör mest nytta.

DET ARBETE SOM pågår i den breda samverkansplattformen Klimat 2030 bidrar till den regionala utvecklingsstrategins prioriterade områden genom av konkreta klimatåtgärder i samverkan mellan länets aktörer. Det stärker genomförandekraften i omställningen. VGR:s beslutade koldioxidbudget för Västra Götaland är ett annat verktyg som ska vägleda insatser. Koldioxidbudgeten visar länets utsläppsutrymme, det vill säga hur mycket utsläppen kan behöva minska varje år för att länet ska uppfylla sin del av Parisavtalet.

Gemensamt påverkansarbete nationellt och internationellt

Västra Götaland är en del av ett större nationellt, europeiskt och globalt sammanhang där vår utveckling är beroende av beslut och processer som vi själva inte äger och styr. Vi behöver gå fram gemensamt på nationell och europeisk nivå för att undanröja hinder för Västra Götalands utveckling och skapa förutsättningar för gemensamt prioriterade frågor inom till exempel infrastrukturområdet och elförsörjning.

När vi pekar på samma behov och agerar tillsammans har vi störst chans att göra skillnad. Men det kräver dialog, tillit och förtroende och att vi skapar och medverkar i samverkansstrukturer för att enkelt mobilisera och enas om ett gemensamt västsvenskt budskap. Ett påverkansarbete syftar till att skapa en förflyttning i prioriterade frågor och kräver ett aktivt engagemang på nationell och europeisk nivå. Det kan

handla om att skapa förändringar i policyer, regeltolkning och lagstiftning samt om att kanalisera finansiella resurser till Västra Götaland.

Finansiering från nationell och europeisk nivå

Omfattningen av åtgärder och insatser behöver matcha utmaningarna. Därför är det nödvändigt att tillsammans verka för ökade ekonomiska resurser till Västra Götaland från nationell och internationell nivå.

Bland EU:s finansiella instrument finns viktiga verktyg för den regionala och lokala utvecklingen, till exempel är programmen inom sammanhållningspolitiken direktanpassade efter västsvenska behov och förutsättningar. Det finns även många europeiska fonder och finansieringsinstrument som bidrar till att stärka västsvenska aktörer inom områden som infrastruktur, forskning och innovation, hälsa, kultur, kompetensförsörjning, miljö och digitalisering. Dessa resurser är viktiga för att öka genomförandekraften i strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar.

Strategi för smart specialisering

Att identifiera och prioritera områden med potential för internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling, så kallad smart specialisering, har en central roll i EU:s regionalpolitik och är en grund för satsningar inom EU:s regionalfondsprogram. Smart specialisering har blivit ett allt viktigare verktyg för tillgången till europeiska partnerskap och konkurrensutsatt finansiering på nationell och europeisk nivå. Västra Götalands strategi för smart specialisering anger särskilt kunskapsintensiva områden i Västra Götaland med omställningspotential, där akademien och näringslivet har hög internationell konkurrenskraft och tillväxtpotential.

SÅ HÄNGER DET IHOP

Samverkan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden

Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling. Västra Götalandsregionen är ansvarig för att i samverkan utarbeta och besluta om strategin. Västra Götalandsregionens roll är att leda genomförandet genom att samordna insatser och skapa förutsättningar för samverkan. Västra Götalandsregionen ansvarar också för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med strategin och möjliggöra ett gemensamt lärande. Utöver det bidrar Västra Götalandsregionen med egna verktyg och resurser till insatser inom strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar, till exempel genom projektfinansiering. Analyser och sammanställningar av utvecklingen i Västra Götaland uppdateras kontinuerligt av VGR.

Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är ett politiskt samverkansorgan mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i frågor om hållbar utveckling. Styrning och prioriteringar inom den regionala utvecklingsstrategin bereds genom samrådsdiskussioner i BHU, inför beslut i regionfullmäktige.

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund, Göteborgsregionen samt Skaraborgs kommunalförbund ansvarar för samverkan och gemensamt utvecklingsarbete mellan kommunerna på delregional nivå. De fyra kommunalförbunden arbetar med strategin i samverkan med kommunerna och integrerar den i ordinarie styrning och uppföljning.

Så bidrar strategin till Agenda 2030

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 bidrar till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Strategin är ambitiös när det gäller att möta Agenda 2030 och FN:s 17 globala hållbarhetsmål utifrån lokal och regional nivå.

STRATEGIN BYGGER PÅ anpassad integrering av Agenda 2030. Det innebär att de regionala utmaningarna och förutsättningarna har avgjort strategins inriktning och prioriteringar, vilket i sin tur avgör vilka av Agenda 2030:s mål och delmål som strategin direkt och indirekt bidrar till på olika lång sikt.

GENOM SATSNINGAR PÅ de långsiktiga prioriteringarna och kraftsamlingarna bidrar den regionala utvecklingsstrategin till bättre hälsa och välbefinnande, möjligheter till utbildning och kompetensutveckling samt ökad sysselsättning

och förbättrade förutsättningar för företagande och entreprenörskap. Strategin ska samtidigt stärka allas lika rättigheter och öka inkluderingen samt bidra till en hållbar samhällsplanering med bland annat utveckling av fysisk och digital infrastruktur. Den bidrar också till minskad klimatpåverkan och omställning till en hållbar konsumtion och produktion med satsningar på hållbar industri, forskning, innovation och tillförlitlig och förnybar energi.

NÄR STRATEGIN GENOMFÖRS är det viktigt att vi fortsätter dialogen om och bedömningen av dess bidrag till Agenda

2030. Indikatorer ska användas som relaterar till såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt hållbar utveckling. På så sätt kan vi få en effektiv styrning och uppföljning. Agenda 2030 betonar samverkan, delaktighet och transparens som förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande och för det övergripande målet att ingen ska lämnas utanför. På samma sätt kräver den regionala utvecklingsstrategin kontinuerlig dialog, delaktighet och ett gemensamt ansvar, där samverkan och partnerskap över sektorer och mellan aktörer är en förutsättning.

VI BEHÖVER UTVECKLA former som synliggör eventuella målkonflikter. Då minskar risken att ett mål nås på bekostnad av andra mål. De vägledande principerna fungerar som verktyg för att integrera Agenda 2030 i genomförandet av strategin. Det sker bland annat utifrån principerna att vi ska öka invånarnas delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen samt ta tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter att klara omställningen till ett hållbart samhälle.

Så hänger det ihop

Den regionala utvecklingsstrategin är vår gemensamma strategi för den regionala utvecklingen i Västra Götalands län. Strategin har sin grund i det uppdrag som Västra Götalandsregionen har från regeringen att dels utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi för länet, dels samordna genomförandet och uppföljningen av strategin. Uppdraget finns i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2017:583).

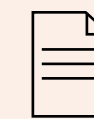
DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN vägleder kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

STRATEGIN TAR SIN utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet, där det goda livet står för god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där vi värnar de förnybara systemen, möta behoven hos barn och ungdomar, en uthållig tillväxt och ett rikt kulturliv. Det goda livet förutsätter en hållbar utveckling, där den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten är sinsemellan beroende och förstärker varandra.

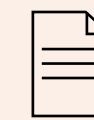
DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN bidrar till det regionala genomförandet av internationella, europeiska och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 globala hållbarhetsmål. FN:s barnkonvention ska omsättas från teori till praktik där barn och unga är delaktiga i frågor som berör och engagerar dem och där de utvecklas utifrån sina unika förutsättningar och förmågor. På europeisk nivå finns sammanhållningspolitiken och EU:s tillväxtstrategier som anger riktningen för en rättvis omställning till en hållbar och konkurrenskraftig ekonomi samt mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. Ett annat ramverk i genomförandet utgörs av den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen) liksom strategin Jämställt Västra Götaland 2024–2027 som pekar ut en riktning för jämställdhetsarbetet i länet. På nationell nivå bidrar regionala utvecklingsstrategin till Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

REGIONALA MÅLDOKUMENT

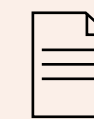
Den regionala utvecklingsstrategin samspelar med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. De ska tillsammans bidra till att uppfylla den gemensamma Vision Västra Götaland – Det goda livet. För att öka takten i genomförandet behöver ett mer aktivt samarbete utvecklas inom område där måldokumenterna överlappar och förstärker varandra. Dessa måldokument är:

KULTURSTRATEGI VÄSTRA GÖTALAND OCH KULTURPLAN är det övergripande måldokumentet för kultur, demokratiutveckling och civilsamhällesfrågor. Kulturstrategins mål är "Ett fritt, rikt och starkt kulturliv i hela Västra Götaland" och innehåller ett antal områden där kulturområdet interagerar med övrigt regionalt utvecklingsarbete. Dessa områden är gestaltad livsmiljö, medie- och informationskunnighet (MIK), folkbildning, kultur och hälsa, idrott, kulturella och kreativa näringar och platsutveckling samt bibliotek och läsfrämjande. Kulturstrategin har en särskild del där kulturens bidrag till regional utveckling beskrivs.

REGIONALT TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAM är det övergripande måldokumentet för kollektivtrafikens utveckling. En övergripande helhetssyn mellan kollektivtrafik och bostadsbyggande, infrastrukturutveckling samt lokalisering av verksamheter och service skapar en grund för en hållbar region där människor ges goda förutsättningar att leva och utvecklas. Kollektivtrafiken ska planeras både utifrån att minska transporternas påverkan på miljön och med hänsyn till dem som är beroende av en fungerande kollektivtrafik. Trafikförsörjningsprogrammet revideras och är ute på remiss våren 2025.

STRATEGI FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS OMSTÄLLNING I VÄSTRA GÖTALANDS-REGIONEN är det övergripande måldokumentet för utvecklingen av hälso- och sjukvården mot en god och nära vård och beskriver arbetet för att möta samhällets ökade behov av hälso- och sjukvård utifrån begränsade resurser. Arbetet med genomförandet bygger bland annat på tvärspektoriell samverkan. Områden där ett nära samarbete mellan regional utveckling och hälso- och sjukvård behövs är bland annat digitalisering, innovation, hälsa och life science, kompetensförsörjning, förebyggande folkhälsorarbete och tidiga insatser för barn och unga.

Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

BILAGA: Sammanfattning av ändringar och förtydliganden i den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin

I denna bilaga sammanfattas de ändringar som gjorts i strategin inför remiss. Längre ner beskrivs även syfte och avgränsning för översynen samt hur den genomförs i en dialogprocess.

Ändringar och förtydliganden i strategin

I de aktörsdialoger som genomförts i översynen framgår att den regionala utvecklingsstrategin (RUS) till stor del fortsatt upplevs relevant och angelägen. Det finns därmed ett stöd för att behålla strategins mål och fyra långsiktiga prioriteringar. För att få genomslag och lösa samhällsutmaningarna behöver vi samverka utifrån våra olika roller och ansvar för att hitta vägar framåt, och vi behöver hela tiden utveckla samverkan, våra arbetssätt och gemensamma insatser.

STRATEGINS MÅL LIGGER KVAR. Strategin gäller fortsatt fram till 2030, men eftersom det krävs långsiktighet när vi samverkar kring komplexa utmaningar och omställning, har en utblick mot 2045 lagts till.

DE SENASTE ÅRENS OMVÄRLDSHÄNDELSEr och förändrade förutsättningar för utveckling i Västra Götaland har påverkat aktualiseringen. Det handlar bland annat om:

- Det osäkra världsläget med fler allvarliga kriser och geopolitiska konflikter ställer nya krav på robusthet och beredskap i samhälle och näringsliv.
- Västsveriges ekonomi och näringsliv står inför hårdare global konkurrens, snabb förändring i värdekedjor och ökade krav på nyckelkompetenser.
- Den demografiska utvecklingen med minskande födelsetal, ökad medellivslängd och lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder leder till utmaningar att klara välfärdens uppdrag och näringslivets kompetensförsörjning.

- Effekterna i samhället av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald blir alltmer kännbara och allvarliga.
- Den digitala transformationen, utvecklingen inom AI och andra banbrytande teknologier går snabbt och påverkar alla delar i samhället. Det öppnar nya möjligheter men innebär också etiska dilemman och risker inom exempelvis cybersäkerhet.
- Ungas välbefinnande utvecklas åt fel håll, många känner oro för framtiden och det är fortsatt många som inte klarar skolan. Allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng.
- Tilliten till samhället och demokratin riskerar att minska i takt med dels ökad spridning av falsk eller vilseledande information, dels utbredd organiserad brottslighet.

Samtidigt kvarstår de utmaningar som tas upp i gällande strategi, exempelvis att invånarnas tillgång till arbete och service skiljer sig åt i olika delar av länet.

Som en följd av ovan har strategins avsnitt ”Samhällsutmaningar som drivkraft” skrivits om och strategin som helhet har genomarbetats med uppdateringar utifrån aktuellt omvärldsläge. Strategins bidrag till klimatomställningen och till att stärka den biologiska mångfalden har förtydligats. De siffersatta – redan antagna – klimatmålen för Västra Götaland har skrivits in i strategin efter önskemål från kommuner och länsstyrelsen med flera.

DE FYRA LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGARNA; Stärka innovationskraften, Bygga kompetens, Öka inkluderingen och Knyta samman Västra Götaland ligger kvar och fortsätter utgöra basen i den regionala utvecklingsarbetet. I aktörsdialogerna har många lyft att det är viktigt att bättre synliggöra allt värdefullt utvecklingsarbete som sker inom dessa områden i genomförandet av strategin. Inspel har också handlat om hur olika aktörsgrupper kan och vill

bidra i genomförandet, exempelvis har det civila samhällets roll synliggjorts mer. Översynen har resulterat i några förtydliganden i beskrivningen av de långsiktiga prioriteringarna för att i högre grad spegla omvärldsförändringar och dagens förutsättningar samt stärka genomförandekraften. Exempel:

- **Stärka innovationskraften;** Inom denna långsiktiga prioritering tydliggörs vikten av att satsa både på bredden för ett diversifierat näringsliv, inklusive entreprenörskap och små- och medelstora företag, och på ökad spets inom områden av särskild vikt för länets sysselsättning och globala konkurrenskraft. Vikten av att tillsammans stärka den västsvenska attraktiviteten för internationell spetskompetens, strategiska etableringar och investeringar har förtydligats.
- **Bygga kompetens;** Samverkan och gemensamma insatser inom denna långsiktiga prioritering är idag än mer avgörande för att möta de demografiska utmaningarna och klara morgondagens kompetensförsörjning och livslånga lärande. Bygga kompetens har uppdaterats med ett ökat fokus på hur vi kan säkra och utveckla de kompetenser som krävs för den gröna och digitala omställningen, men även ökat fokus på att tillvarata allas kompetens.
- **Öka inkluderingen;** Denna långsiktiga prioritering har konkretiserats utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv. Det handlar bland annat om vikten av invånarnas delaktighet och engagemang i samhällsutvecklingen, tillit till samhället och demokratin och om att bryta digitalt utanförskap, men även om att bättre synliggöra näringslivets engagemang och det civila samhällets och sociala ekonomins roll.
- **Knyta samman Västra Götaland;** Inom denna långsiktiga prioritering är det fortsatt viktigt med samverkan och påverkansarbete för att möta utvecklingsbehoven för transporteffektiv infrastruktur och samhälle samt fortsatt bredbandsutbyggnad. Men även att ta vara på synergier inom

samhällsplanerings- och markanvändningsområdet, som en förutsättning för stärkt utvecklingskraft och ökad närhet i olika delar av länet. Digitalisering och ny teknik lyfts som möjligheter för både hållbara resor och samhällsplanering.

TRE NYA OMRÅDEN ATT KRAFTSAMLA KRING FÖRESLÅS. Dessa ersätter och bygger delvis vidare på dagens fyra kraftsamlingar (Fullföljda studier, Digitalisering, Elektrifiering och Cirkulära affärsmodeller).

De nya områdena är:

- Industrins gröna omställning
- Framtidsrusta barn och unga
- Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

En viktig del i remissen är att fånga synpunkter från de olika remissinstanserna om vad det är viktigast att tillsammans fokusera på inom respektive område de närmaste åren.

INDUSTRINS GRÖNA OMSTÄLLNING motiveras av att Västra Götaland är en stark industriregion och att den gröna omställningen är avgörande för att säkra industrins långsiktiga konkurrenskraft, klara klimatomställningen och behålla jobben, vilket i sin tur finansierar vår välfärd. Mycket av den samverkan som sker idag kring elförsörjning, cirkulära värdekedjor och inte minst i kompetensförsörjningsarbetet kan förstärkas genom att vi kraftsamlar tillsammans.

FRAMTIDSRUSTA BARN OCH UNGA föreslås mot bakgrund av att barn och ungas välmående utvecklas åt fel håll och att det är en kritisk fråga både för individen och för samhällsutvecklingen i stort. I genomförda aktörsdialoger trycker i stort sett alla aktörer på vikten av att – utifrån sina olika roller och ansvar – fortsatt kraftsamlar för att ge barn och unga i Västra Götaland en bra start i livet. Men för att tydligt signalera att det handlar om mycket mer än att klara sig igenom skolan, föreslås en ny inramning och ett omtag i samverkan inom vissa områden. Samtidigt är det viktigt att ta tillvara erfarenheterna från nuvarande arbete inom Fullföljda studier och vidareutveckla och sprida det som fungerar bra.

ÖKAD ROBUSTHET GENOM SAMVERKAN I SAMHÄLLSPANERING motive-ras utifrån att många aktörer uttrycker ett behov av ökad gemensam beredskap inom exempelvis energi- och livsmedelsförsörjning och klimatanpassning. Fokus ligger på att med hjälp av gemensamma analyser, scenarier och framtidsbilder samt ökad samplanering bli mer resurseffektiva, motståndskraftiga och öka utvecklingskraften i Västra Götaland. Denna kraftsamling handlar inte om att Västra Götalandsregionen avser göra anspråk på att bli regionplaneorgan enligt Plan- och bygglagen, utan om att utveckla samverkan i samhällsplaneringen utifrån våra olika roller och ansvarsområden.

Viktiga satsningar och samarbeten inom strategins nuvarande fyra kraftsamlingar kommer till viss del fortsätta inom ramen för de nya områdena för kraftsamling. Andra delar fortsätter i det gemensamma genomförandet inom strategins långsiktiga prioriteringar. Exempelvis är den digitala transformationen och tillämpningen av AI avgörande för strategins genomförande som helhet och det är viktigt med fortsatt samverkan kring Digitalisering inom olika områden. Delar av det som sker idag inom kraftsamlingarna Elektrifiering och Cirkulära affärsmodeller kan vidareutvecklas inom ”Industrins gröna omställning”, andra delar fortsätter som en naturlig del av arbetet inom de långsiktiga prioriteringarna Stärka innovationskraften och Bygga kompetens. Arbetet inom cirkulära livsmiljöer kan även drivas vidare som en del i utvecklingsarbetet i den långsiktiga prioriteringen Knyta samman Västra Götaland. Goda erfarenheter och fungerande samverkan inom Fullföljda studier kan vidareutvecklas inom ”Framtidsrusta barn och unga”.

I AVSNITTEN OM STRATEGINS GENOMFÖRANDE har mindre förtydliganden gjorts. De fyra vägledande principerna ligger kvar och ska fortsätta utmana oss i genomförandet. I aktörsdialogerna har många lyft vikten av att fortsatt ta tillvara olika platsers förutsättningar möjligheter, samtidigt som vi behöver samordna oss på nationell och europeisk nivå för att undanröja hinder för Västsveriges utveckling och skapa förutsättningar för gemensamt prioriterade frågor. Det gemensamma ledarskapet blir alltmer avgörande och vi behöver vara handlingskraftiga och snabba trots ökad komplexitet och osäkerhet.

Utgångspunkter för översynen

Översynen handlar om att aktualisera delar av strategi utifrån omvärld och nuläge, inte om att ta fram en ny strategi. Syftet är också att förstärka genomförandet med fokus på att se över strategins kraftsamlingar som beslutas för fyra år i taget.

Enligt förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2017:583) ska den regionala utvecklingsstrategin ses över minst en gång mellan varje val till region- och kommunfullmäktige. Varje region avgör hur omfattande översynen ska vara. I Västra Götaland pågår genomförandet av strategin med stort engagemang från kommuner, näringsliv, lärosäten, civila samhället, länsstyrelsen och andra berörda myndigheter. Rådande omvärldsläge och de senaste årens utveckling motiverar ändå att delar av strategin aktualiseras för att den fortsatt ska vara relevant och aktuell. Miljö- och regionutvecklingsnämnden, som leder översynen, har därför beslutat att översynen ska:

- Se över och aktualisera delar av strategin:
 - Behålla målet och långsiktiga prioriteringar, men ha dialog om hur genomförandet går och behöver förstärkas.
 - Se över kraftsamlingarna med hjälp av utvärdering och dialog.
- Förstärka genomförandet av strategin.
- Höja kunskapen om värdet av det gemensamma regionala utvecklingsarbetet.

Så gör vi översynen tillsammans

Översynen genomförs som en dialogprocess. När strategin togs fram skedde det i bred dialog och delaktighet. På samma sätt är det viktigt att involvera kommunerna och andra nyckelaktörer i översynen. Att skicka förslaget på aktualiserad strategi på remiss är en viktig del i detta. En bred delaktighet och förankring är en förutsättning för ett fortsatt starkt gemensamt genomförande. Aktualiseringen av strategin tar utgångspunkt i:

- Kunskapsunderlag om utvecklingen i Västra Götaland och omvärldsanalys
- Årliga uppföljningar av strategins genomförande
- Utvärdering av strategins nuvarande kraftsamlingar
- Inspel från aktörsdialoger och politiska samtal under perioden maj 2024–februari 2025.

Arbetet med översynen går att följa på www.vgregion.se/vg2030. Där listas alla aktörsdialoger och kunskapsunderlag, uppföljningar och utvärderingar.

Remissmissiv – översyn av Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Västra Götalandsregionen (VGR) har i rollen som regionalt utvecklingsansvarig ansvar för att strategin tas fram och att det sker i samverkan med kommuner, näringsliv, myndigheter, akademi och det civila samhället. Den regionala utvecklingsstrategin är styrande för VGR och vägledande för andra utvecklingsaktörer. Enligt förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2017:583), ska strategin ses över en gång mellan varje val.

Under 2024–2025 genomförs en översyn av regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 (RUS). Det ska inte tas fram någon ny strategi utan översynen har fokus dels på att aktualisera strategin utifrån omvärld och nuläge, dels på att förstärka genomförandet. VGR:s miljö- och regionutvecklingsnämnd ansvarar för att leda processen som omfattar uppföljning, dialoger och uppdatering av strategin utifrån det som kommer fram i översynen.

Förslaget på aktualiserad strategi har arbetats fram i bred dialog med kommuner, kommunalförbund, näringsliv, det civila samhället, myndigheter, akademi med flera, samt internt inom VGR:s nämnder, förvaltningar och bolag. Förslaget baseras även på omvärldsanalys, uppföljning av utvecklingen i länet, utvärdering av strategins kraftsamlingar och andra lärdomar från genomförandet. Remissversionen är ett tjänstemannaförslag som bereds politiskt efter avslutad remiss.

Frågor till remissinstanserna

Svaret ska utgå från de fem frågeställningarna nedan och vara så kortfattat och konkret som möjligt. Ta upp både det som ni ser som styrkor i strategin och det ni tycker behöver ändras. Motivera kortfattat.

- Vad är er samlade uppfattning om strategins relevans i förhållande till utvecklingen i Västra Götaland och omvärldens förändringar, och därmed för att nå målet: *Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland?*
- De fyra långsiktiga prioriteringarna har förtydligats. Fånga beskrivningen under respektive långsiktig prioritering de utmaningar och möjligheter som är mest centrala för gemensamma insatser framåt?
- Tre nya områden föreslås, som vi gemensamt behöver kraftsamla kring de närmaste åren. Fånga dessa de viktigaste områdena för särskilt fokus, riktad samverkan och gemensamma insatser? Har respektive kraftsamling rätt avgränsning och innehåll?
- Samarbete mellan aktörer är nödvändigt för ett framgångsrikt genomförande av strategin. Hur kan genomförandet förstärkas? Vad fungerar bra eller dåligt? Hur kan er organisation bidra?
- De vägledande principerna ligger kvar. Hur ser ni på hur de bidrar till strategins genomförande?

Praktisk information

Vi vill ha ert remissvar **senast 15 september 2025**. Svaret skickas till:
miljo-och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se

Ange i ämnesraden "Er organisation – Remissvar RUS, MRU 2025-00150.
Ange även en kontaktperson.

För er som vill få förslaget presenterat för er eller har frågor om remissen, så bjuder vi in till två digitala seminarier den 28 april och 5 maj. Anmälan sker via www.vgregion.se/rusremiss.

Ett presentationsmaterial om förslaget på aktualiserad strategi finns på www.vgregion.se/rusremiss.

Mer information om översynen, underlag och vilka dialoger som genomförts finns på [Dags att se över regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030 - Västra Götalandsregionen](#)

Övriga frågor kan ställas till processledarna för översynen:

Hanna Jönsson hanna.m.jonsson@vgregion.se och Lisa Lundin
lisa.lundin@vgregion.se

Så behandlas synpunkterna

Västra Götalandsregionen sammanställer och behandlar de inkomna synpunkterna efter att remissperioden är slut. En samlad bild av remissvaren kommer presenteras på www.vgregion.se/rusremiss.

Under hösten 2025 tas det fram ett slutligt förslag på aktualiserad regional utvecklingsstrategi som behandlas i miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU), beredningen för hållbar utveckling (BHU)¹ och regionstyrelsen. Beslut om strategin fattas av regionfullmäktige i början av 2026.

De inspel som handlar om hur vi tillsammans genomför strategin utgör viktiga underlag för fortsatt dialog och vidareutveckling av samverkan, arbetssätt och satsningar.

Remisshandlingar

- Remissmissiv med frågor och sändlista (det här brevet)
- Remissversion aktualiserad Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030
- Bilaga: Sammanfattning av ändringar och förtydliganden i den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin (bifogad sist i remissversionen)

Ovanstående handlingar finns tillgängliga på www.vgregion.se/rusremiss.

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Helena Lundberg Nilsson

Regionutvecklingsdirektör, Västra
Götalandsregionen

¹ Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är en gemensam politisk beredning mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i Västra Götaland.

Sändlista

Västra Götalands 49 kommuner

Boråsregionen Sjuhärad
kommunalförbund²
Fyrbodals kommunalförbund
Göteborgsregionens
kommunalförbund
Skaraborgs kommunalförbund
Business Region Göteborg
Almi Företagspartner Väst AB
Arbetsförmedlingen
Balthazar Science Center
Boverket
Chalmers tekniska högskola
Coompanion Fyrbodals³
Coompanion Göteborg
Coompanion Sjuhärad
Coompanion Skaraborg
CSR Västsverige
Dalénium Science Center
Dalslands kanal
Drivhuset⁴
Energimyndigheten
Företagarna Västra Götaland
Göteborgs universitet
Göteborgsregionen social ekonomi
Havs- och vattenmyndigheten
Hela Sverige ska leva Göteborg
Hela Sverige ska leva Fyrbodals
Hela Sverige ska leva Sjuhärad
Hela Sverige ska leva Skaraborg
Hushållningssällskapet Väst
Hushållningssällskapet Sjuhärad
Högskolan Borås
Högskolan Skövde
Högskolan Väst
Industrirådet
Innovatum Science Center
Innovatum Science Park
IUC Väst, IUC Sjuhärad, GTC och IDC
West Sweden⁵
Jordbruksverket
Jämställdhetsmyndigheten
Kungsbacka kommun
Lindholmen Science Park
LO-distriktet i Västsverige
LRF Västra Götaland
Länsstyrelsen i Västra Götaland

Molekylverkstan Science Center
Myndigheten för yrkeshögskolan
Navet Science Center
Oslo kommune
Region Halland
Region Jönköping
Region Skåne
Region Stockholm
Region Värmland
Region Örebro
RF SISU Västra Götaland
Riksantikvarieämbetet
RISE
Sahlgrenska Science Park
Samordningsförbunden i Västra
Götaland⁶
Samrådet för nationella minoriteter
Samrådet för funktionshinder
Samrådet för hbtqi
Samrådet för mänskliga rättigheter
Samrådet för barnrätt
Science Park Borås
Science Park Skövde
Skogsstyrelsen
Skooppi Göteborgsregionen
SLU i Skara
Social ekonomi Fyrbodals
Social ekonomi Sjuhärad
Social ekonomi Skaraborg
Stiftelsen Stenebyskolan
Svenska ESF-rådet
Svenskt näringsliv Västra Götaland
Sveriges kommuner och regioner
Svinesundskommittén
TCO
Tillväxtverket
Trafikverket
Ung företagsamhet⁷
Unionen
Universeum
VGR:s överenskommelse med det
civila samhället
Vinnova
Vision Västra Götalandsregionen
Väst kuststiftelsen
Västra Götalands bildningsförbund
Västsvenska handelskammaren
Östfold Fylkeskommune

² Kommunalförbunden ombeds att svara med utgångspunkt i det delregionala perspektivet.

³ Vi önskar ett samberett svar från Coompanion

⁴ Vi önskar ett samberett svar från Drivhusen

⁵ Vi önskar ett samberett svar från IUC-bolagen

⁶ Vi önskar ett samberett svar från samordningsförbunden

⁷ Vi önskar ett samberett svar från Ung företagsamhet

Aktualiserad Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

1 meddelande

Miljö- och regionutvecklingsnämnd <miljo-och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se>

14 april 2025 kl.

10:27

Till: "kommun@ale.se" <kommun@ale.se>, "kommun@harryda.se" <kommun@harryda.se>, "kommun@lerum.se" <kommun@lerum.se>, "kommun@ockero.se" <kommun@ockero.se>, "kommun@stenungsund.se" <kommun@stenungsund.se>, "kommun@tjorn.se" <kommun@tjorn.se>, "kommunen@lillaedet.se" <kommunen@lillaedet.se>, "kommunstyrelsen@alingsas.se" <kommunstyrelsen@alingsas.se>, "kundcenter@partille.se" <kundcenter@partille.se>, "stad@molndal.se" <stad@molndal.se>, "registrator@kungalv.se" <registrator@kungalv.se>, "stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se" <stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se>, "boras.stad@boras.se" <boras.stad@boras.se>, "herrljunga.kommun@herrljunga.se" <herrljunga.kommun@herrljunga.se>, "kansliet@svenljunga.se" <kansliet@svenljunga.se>, "kommun@tranemo.se" <kommun@tranemo.se>, "kommun@ulricehamn.se" <kommun@ulricehamn.se>, "kommunen@bollebygd.se" <kommunen@bollebygd.se>, "kommunen@vargarda.se" <kommunen@vargarda.se>, "ks@mark.se" <ks@mark.se>, "kommunen@hjo.se" <kommunen@hjo.se>, "info@mariestad.se" <info@mariestad.se>, "karlsborg.kommun@karlsborg.se" <karlsborg.kommun@karlsborg.se>, "kommun@essunga.se" <kommun@essunga.se>, "kommun@grastorp.se" <kommun@grastorp.se>, "kommun@gullspang.se" <kommun@gullspang.se>, "kommun@lidkoping.se" <kommun@lidkoping.se>, "kommunen@falkoping.se" <kommunen@falkoping.se>, "kommunen@toreboda.se" <kommunen@toreboda.se>, "kommunstyrelsen@gotene.se" <kommunstyrelsen@gotene.se>, "skara.kommun@skara.se" <skara.kommun@skara.se>, "Kommunstyrelsen@skovde.se" <Kommunstyrelsen@skovde.se>, "tidaholms.kommun@tidaholm.se" <tidaholms.kommun@tidaholm.se>, "kommun@tibro.se" <kommun@tibro.se>, "vara.kommun@vara.se" <vara.kommun@vara.se>, "kommun@bengtsfors.se" <kommun@bengtsfors.se>, "kommun@dalsed.se" <kommun@dalsed.se>, "kommun@fargelanda.se" <kommun@fargelanda.se>, "kommun@lysekil.se" <kommun@lysekil.se>, "kommunen@mellerud.se" <kommunen@mellerud.se>, "kommun@munkedal.se" <kommun@munkedal.se>, "kommun@orust.se" <kommun@orust.se>, "info@sotenas.se" <info@sotenas.se>, "kommun@stromstad.se" <kommun@stromstad.se>, "kommun@tanum.se" <kommun@tanum.se>, "kontaktcenter@trollhattan.se" <kontaktcenter@trollhattan.se>, "kommunen@uddevalla.se" <kommunen@uddevalla.se>, "kommun@vanersborg.se" <kommun@vanersborg.se>, "kommun@amal.se" <kommun@amal.se>, "kansli@fyrbodol.se" <kansli@fyrbodol.se>, "info@skaraborg.se" <info@skaraborg.se>, "info@borasregionen.se" <info@borasregionen.se>, "diarium@goteborgsregionen.se" <diarium@goteborgsregionen.se>, "info@businessregion.se" <info@businessregion.se>, "christina.gehrke@almi.se" <christina.gehrke@almi.se>, "vgl@foretagarna.se" <vgl@foretagarna.se>, "info@vastsvenskahandelskammaren.se" <info@vastsvenskahandelskammaren.se>, "goteborg@coompanion.se" <goteborg@coompanion.se>, "fyrbodol@coompanion.se" <fyrbodol@coompanion.se>, "skaraborg@coompanion.se" <skaraborg@coompanion.se>, "sjuharad@coompanion.se" <sjuharad@coompanion.se>, "ingi.jonasson@scienceparkskovde.se" <ingi.jonasson@scienceparkskovde.se>, "linda.bohlin@innovatum.se" <linda.bohlin@innovatum.se>, "johan.lofvenholm@lindholmen.se" <johan.lofvenholm@lindholmen.se>, "cecilia.edebo" <cecilia.edebo@sahlgrenskasciencepark.se>, "erik.bresky@scienceparkboras.se" <erik.bresky@scienceparkboras.se>, "goteborg@drivhuset.se" <goteborg@drivhuset.se>, "hv@drivhuset.se" <hv@drivhuset.se>, "boras@drivhuset.se" <boras@drivhuset.se>, "goteborg@ungforetagsamhet.se" <goteborg@ungforetagsamhet.se>, "fyrbodol@ungforetagsamhet.se" <fyrbodol@ungforetagsamhet.se>, "alvsborg@ungforetagsamhet.se" <alvsborg@ungforetagsamhet.se>, "skaraborg@ungforetagsamhet.se" <skaraborg@ungforetagsamhet.se>, "kajsa@csrvastsverige.se" <kajsa@csrvastsverige.se>, "maria.wiren@universeum.se" <maria.wiren@universeum.se>, "lisa.belfrage@navet.com" <lisa.belfrage@navet.com>, "linda.markus@molekylverkstan.se" <linda.markus@molekylverkstan.se>, "balthazar@skovde.se" <balthazar@skovde.se>, "magnus.elmshorn@skovde.se" <magnus.elmshorn@skovde.se>, "annica.hansson.wallden@dalenum.com" <annica.hansson.wallden@dalenum.com>, "daniel.svedmyr@innovatum.se" <daniel.svedmyr@innovatum.se>, "jan.andersson" <jan.andersson@iuc-sjuharad.se>, "asa.hasslin@iucvast.se" <asa.hasslin@iucvast.se>, "info@iucvast.se" <info@iucvast.se>, "leif.pehrsson" <leif.pehrsson@idcab.se>, "info@idcab.se" <info@idcab.se>, "ewa.ekman@gtc.com" <ewa.ekman@gtc.com>, "info@iuc-sjuharad.se" <info@iuc-sjuharad.se>, "Fredrik.gunnarsson@industriarbetsgivarna.se" <Fredrik.gunnarsson@industriarbetsgivarna.se>, "registrator@chalmers.se" <registrator@chalmers.se>, "registrator@gu.se" <registrator@gu.se>, "registrator@his.se" <registrator@his.se>, "registrator@hb.se" <registrator@hb.se>, "registrator@hv.se" <registrator@hv.se>, "margareta.stigson@slu.se" <margareta.stigson@slu.se>, "registrator@myh.se" <registrator@myh.se>, "info@ri.se" <info@ri.se>, "info@sofvast.se" <info@sofvast.se>, "info@finsam.goteborg.se" <info@finsam.goteborg.se>, "info@samskaraborg.se" <info@samskaraborg.se>, "kansli@sjusam.se" <kansli@sjusam.se>, "anna.fagefors@sjusam.se" <anna.fagefors@sjusam.se>, "Ann.Kickeus@trollhattan.se" <Ann.Kickeus@trollhattan.se>, "Helene.Ohlsson@bengtsfors.se" <Helene.Ohlsson@bengtsfors.se>, "elin.jartun@finsam.goteborg.se" <elin.jartun@finsam.goteborg.se>, "annika.ruys-hagberg" <annika.ruys-hagberg@molndal.se>, "christel.martinsson@samskaraborg.se" <christel.martinsson@samskaraborg.se>, "catarina.ortengren@sofvast.se" <catarina.ortengren@sofvast.se>, "henrik.svedberg@alvokust.se" <henrik.svedberg@alvokust.se>, Elisabeth Rahmberg Johansson <elisabeth.rahmberg@vgregion.se>, "vastragotaland@lansstyrelsen.se" <vastragotaland@lansstyrelsen.se>, "jordbruksverket@jordbruksverket.se"

<jordbruksverket@jordbruksverket.se>, "registrator@energimyndigheten.se" <registrator@energimyndigheten.se>, "registraturen@boverket.se" <registraturen@boverket.se>, "tillvaxtverket@tillvaxtverket.se" <tillvaxtverket@tillvaxtverket.se>, "vastsverige@tillvaxtverket.se" <vastsverige@tillvaxtverket.se>, "vinnova@vinnova.se" <vinnova@vinnova.se>, "esf@esf.se" <esf@esf.se>, "vastsverige@esf.se" <vastsverige@esf.se>, trafikverket <trafikverket@trafikverket.se>, "registrator@arbetsformedlingen.se" <registrator@arbetsformedlingen.se>, "eva.wettermark@arbetsformedlingen.se" <eva.wettermark@arbetsformedlingen.se>, "registrator@raa.se" <registrator@raa.se>, "info@jamy.se" <info@jamy.se>, "havochvatten@havochvatten.se" <havochvatten@havochvatten.se>, "skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se" <skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se>, "emil.bengtsson@skogsstyrelsen.se" <emil.bengtsson@skogsstyrelsen.se>, "lo-vastsverige@lo.se" <lo-vastsverige@lo.se>, "maria.th.jaokobsson@vgregion.se" <maria.th.jaokobsson@vgregion.se>, "skaraborg.vast@unionen.se" <skaraborg.vast@unionen.se>, "goteborg@unionen.se" <goteborg@unionen.se>, "sjuhall@unionen.se" <sjuhall@unionen.se>, Branka Djukanovic Svensson <branka.djukanovic.svensson@vgregion.se>, "rudolf.antoni@svensktnaringsliv.se" <rudolf.antoni@svensktnaringsliv.se>, "vastragotaland@lrf.se" <vastragotaland@lrf.se>, "registrator@skr.se" <registrator@skr.se>, "region@regionvarmland.se" <region@regionvarmland.se>, "regionen@regionhalland.se" <regionen@regionhalland.se>, "regionen@rjl.se" <regionen@rjl.se>, "regionen@regionorebrolan.se" <regionen@regionorebrolan.se>, "registrator.rlk@regionstockholm.se" <registrator.rlk@regionstockholm.se>, "region@skane.se" <region@skane.se>, "post@ofk.no" <post@ofk.no>, "postmottak@byr.oslo.kommune.no" <postmottak@byr.oslo.kommune.no>, "kommun@kungsbacka.se" <kommun@kungsbacka.se>, "vastra@hushallningssallskapet.se" <vastra@hushallningssallskapet.se>, "info@radgivarerna.se" <info@radgivarerna.se>, "tomas.rydmo@helasverige.se" <tomas.rydmo@helasverige.se>, "skaraborg@helasverige.se" <skaraborg@helasverige.se>, "tinaredcap@gmail.com" <tinaredcap@gmail.com>, "goteborgsregionen@helasverige.se" <goteborgsregionen@helasverige.se>, "vastragotaland@rfsisu.se" <vastragotaland@rfsisu.se>, "magnus.pettersson@vgidrott.se" <magnus.pettersson@vgidrott.se>, "info@vgb.nu" <info@vgb.nu>, janolanolin <janolanolin@gmail.com>, "helena.dahlstrom" <helena.dahlstrom@coompanion.se>, piasvanqvist <piasvanqvist@gmail.com>, "marie.pettersson@coompanion.se" <marie.pettersson@coompanion.se>, Kerstin Söderberg <kerstineq@gmail.com>, Katrin Sepp <Katrin.Sepp@redcross.se>, Jan Linde <janne.linde@hotmail.com>, "espigadario@gmail.com" <espigadario@gmail.com>, erica <erica@civilsamhalletvg.se>, "info@skoopigr.se" <info@skoopigr.se>, "cecilia.nilsson@svinesundskommitten.com" <cecilia.nilsson@svinesundskommitten.com>, Liselott Johansson <liselott.m.johansson@vgregion.se>, Camilla Salén <camilla.salen@vgregion.se>, Maria Talja <maria.talja@vgregion.se>, Rikard Eduards <rikard.eduards@vgregion.se>, Emma Broberg <emma.broberg@vgregion.se>, "info@steneby.se" <info@steneby.se>, "post@vastkuststiftelsen.se" <post@vastkuststiftelsen.se>, "info@dalslandskanal.se" <info@dalslandskanal.se>

Hej,

Förslag på aktualiserad Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 går nu ut på remiss. Er organisation bjuds in att ge ert svar på remissversionen av strategin. Remissperioden pågår mellan 14 april och 15 september.

Bifogat finns remissmissiv med frågeställningar och sändlista samt den aktualiserade regionala utvecklingsstrategin. Ni hittar remisshandlingarna och mer information om remissförfarandet på www.vgregion.se/rusremiss.

För er som vill få förslaget presenterat för er eller har frågor om remissen, bjuder vi in till två digitala seminarier den 28 april och 5 maj. Anmälan sker via länken ovan.

Har ni frågor är ni välkomna att kontakta Hanna Jönsson, processledare regional utvecklingsstrategi, hanna.m.jonsson@vgregion.se

Vi ser fram emot era svar.

Vänliga hälsningar,
Felicia Lanhage

Nämndsamordnare

Miljö- och regionutvecklingsnämnden

Koncernstab Kansli och säkerhet

Avdelning Nämndsamordning

Koncernkontoret

Västra Götalandsregionen

Telefon: 0766 – 97 02 55

Mejl: felicia.lanhage@vgregion.se

Postadress: Regionens Hus, 405 44 Göteborg

Besöksadress: [Bergslagsgatan 2, 411 04 Göteborg](#)

2 bilagor

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030 - Remissversion aktualiserad strategi 2025.pdf
21656K

Remissmissiv extern - Aktualiserad RUS.pdf
388K

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 103

Dnr KS-2025-000193000

KDG:s utredning av för- och nackdelar med att gå från förbundslösning till avtalslösning avseende Dalslands miljö- och energiförbund.

Sammanfattning av ärendet

Samverkansrådet gav Kommundirektörsgruppen (KDG) den 24 januari 2025 i uppdrag att utreda för- och nackdelar med att gå från förbundslösning till avtalslösning avseende Dalslands Miljö- och energiförbund (DMEF). Syftet var att undersöka vilken organisationsform som bäst motsvarar vad som anges i Förvaltningslagens 9 §.

Uppdragets omfattning:

- Jämförelser mellan nuvarande samverkansform och avtalssamverkan.
- För- och nackdelar med de olika samverkansformerna.
- Förväntat utfall vid avtalssamverkan av olika omfattning.
- Ekonomiska och juridiska konsekvenser av samverkan genom avtal.
- Organisation av det miljöstrategiska arbetet framåt.

Uppdragstiden var 1 februari till 30 juni 2025. Redovisning har skett kontinuerligt samt avslutningsvis genom skriftlig rapport och muntlig redovisning vid Samverkansrådets möte den 27 juni 2025.

Utredningen visar att avtalssamverkan är den lämpligaste formen för samverkan inom miljö- och energiområdet för de aktuella kommunerna. Genom avtal får kommunerna ökade möjligheter till styrning och kan i avtal bland annat reglera kommunernas rådighet, lokala förankring och prioriteringar. Kostnaderna för verksamheten beräknas minska bland annat till följd av att den administration som förbundsformen medför försvinner.

Beslutsunderlag

Rapport - utredning av för- och nackdelar med att gå från förbundslösning till avtalslösning avseende miljö- och energifrågor

Kommunstyrelsens arbetsutskott

forts. § 103

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås besluta att:

- Dals-Eds kommun avvecklar tillsammans med Bengtsfors, Färgelanda och Melleruds kommuner, Dalslands miljö- och energiförbund med innebörden att förbundet och därmed även Dalslands miljönämnd upphör per den 2026-12-31.
- Samverkan mellan Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner inom miljö- och energiverksamhet sker genom avtalssamverkan från och med 2027-01-01.
- Melleruds kommun är värdkommun för miljö- och energiverksamheten från och med 2027-01-01.
- En gemensam nämnd - Dalslands miljönämnd - inrättas tillsammans med Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner från och med 2027-01-01 med uppdrag enligt förslag till reglemente.
- Beslutet enligt ovan förutsätter att Bengtsfors, Färgelanda och Melleruds kommuner fattar likalydande beslut.

Expedieras till

KS/KF

Avveckling av Dalslands miljö- och energiförbund samt inrättande av gemensam miljönämnd samt samverkan avseende miljö- och energiverksamhet

Sammanfattning av ärendet

Samverkansrådet gav Kommundirektörsgruppen (KDG) den 24 januari 2025 i uppdrag att utreda för- och nackdelar med att gå från förbundslösning till avtalslösning avseende Dalslands Miljö- och energiförbund (DMEF). Syftet var att undersöka vilken organisationsform som bäst motsvarar vad som anges i Förvaltningslagens 9 §.

Uppdragets omfattning:

- Jämförelser mellan nuvarande samverkansform och avtalssamverkan.
- För- och nackdelar med de olika samverkansformerna.
- Förväntat utfall vid avtalssamverkan av olika omfattning.
- Ekonomiska och juridiska konsekvenser av samverkan genom avtal.
- Organisation av det miljöstrategiska arbetet framåt.

Uppdragstiden var 1 februari till 30 juni 2025. Redovisning har skett kontinuerligt samt avslutningsvis genom skriftlig rapport och muntlig redovisning vid Samverkansrådets möte den 27 juni 2025.

Utredningen visar att avtalssamverkan är den lämpligaste formen för samverkan inom miljö- och energiområdet för de aktuella kommunerna. Genom avtal får kommunerna ökade möjligheter till styrning och kan i avtal bland annat reglera kommunernas rådighet, lokala förankring och prioriteringar. Kostnaderna för verksamheten beräknas minska bland annat till följd av att den administration som förbundsformen medför försvinner.

Beskrivning av ärendet

Inrättandet av en gemensam miljönämnd möjliggör exempelvis bred expertkunskap i nämnden och mindre administration i förhållande till om respektive kommun har var sin miljönämnd. Att myndighetsutövning och strategifunktioner finns i en gemensam organisation ger fördelar exempelvis i form av att synergieffekter uppnås samt vid rekrytering av kompetent personal.

KDG:s förslag till Samverkansrådet är att:

- Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda och Melleruds kommuner avvecklar Dalslands miljö- och energiförbund med innebörden att förbundet och därmed även Dalslands miljönämnd upphör per den 2026-12-31.

- Samverkan mellan Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

kommuner inom miljö- och energiverksamhet sker genom avtalssamverkan från och med 2027-01-01.

- Melleruds kommun är värdkommun för miljö- och energiverksamheten från och med 2027-01-01.

- En gemensam nämnd - Dalslands miljönämnd - inrättas tillsammans med Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner från och med 2027-01-01 med uppdrag enligt förslag till reglemente.

KDG konstaterar att i samband med verksamhetsövergång kopplat till ovanstående förslag ska lednings- och administrativa resurser ses över.

Redovisning av utredning, bedömningar och förslag har skett kontinuerligt samt avslutningsvis genom muntlig redovisning och skriftlig rapport vid Samverkansrådets möte den 27 juni 2025. Samverkansrådet förordar att följa KDG:s förslag.

Bedömning

Bedömning görs om att avtalssamverkan är den lämpligaste formen för samverkan inom miljö- och energiområdet för de aktuella kommunerna. Genom avtal får kommunerna ökade möjligheter till styrning och kan i avtal bland annat reglera kommunernas rådighet, lokala förankring och prioriteringar. Kostnaderna för verksamheten beräknas minska bland annat till följd av att den administration som förbundsformen medför försvinner.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås besluta att:

- Dals-Eds kommun avvecklar tillsammans med Bengtsfors, Färgelanda och Melleruds kommuner, Dalslands miljö- och energiförbund med innebörden att förbundet och därmed även Dalslands miljönämnd upphör per den 2026-12-31.
- Samverkan mellan Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner inom miljö- och energiverksamhet sker genom avtalssamverkan från och med 2027-01-01.
- Melleruds kommun är värdkommun för miljö- och energiverksamheten från och med 2027-01-01.
- En gemensam nämnd - Dalslands miljönämnd - inrättas tillsammans med Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner från och med 2027-01-01 med uppdrag enligt förslag till reglemente.
- Beslutet enligt ovan förutsätter att Bengtsfors, Färgelanda och Melleruds kommuner fattar likalydande beslut.

Beslutsunderlag

Rapport - utredning av för- och nackdelar med att gå från

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

**DALS-EDS
KOMMUN**

Kommunstyrelsen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum: 2025-07-22

Diarienummer: KS-2025-000193.000

förbundslösning till avtalslösning avseende miljö- och energifrågor

Beslutet skickas till:

Bengtsfors kommun

Färgelanda kommun

Melleruds kommun

Dalslands Miljö- och energiförbund

I tjänsten

Jonas Olsson

Kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 100

Dnr KS-2025-000198007

Revisionsrapport - "Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning"

Sammanfattning av ärendet

Kommunens revisorer har med stöd av auktoriserad revisor genomfört granskning och upprättat revisionsrapporten "Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning". Rapporten har översänts till kommunstyrelsen för behandling och kommunfullmäktige för kännedom. Syftet med granskningen är att granska om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier. Revisorernas samlade bedömning efter genomförd uppföljning är att kommunstyrelsen inte helt har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier. För att utveckla området lämnas 4 stycken rekommendationer till kommunstyrelsen.

Rekommendationer är:

- att förtydliga de instruktioner som berör inventarieförteckningen för att säkerställa att inventarierna går att identifiera och lokalisera.
- att ta fram en inventeringsplan, så inventeringar görs löpande under året - dvs alla förvaltningar behöver inte göra inventeringen i december.
- att säkerställa att det finns en eller flera personer inom varje förvaltning som ansvarar för att inventering sker.
- att införa någon form av kontroll av inköpta förbrukningsinventarier, exempelvis att det ingår i internkontrollplan eller liknande

Ekonomienheten har beretts tillfälle att ta del av rapporten innan den färdigställdes och enheten har inga synpunkter i sak på rapporten. Revisorerna behandlade rapporten på revisionsmötet den 17 juni och beslöt översända den till kommunstyrelsen med begäran om svar till revisorerna över vidtagna åtgärder med anledning av granskningen senast den 15 oktober 2025. Rapporten sänd också för kännedom till kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning
Följebrev från revisorerna angående revisionsrapport

Kommunstyrelsens arbetsutskott

forts. § 100

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar uppdra åt ekonomienheten att vidta åtgärder i dokumentation och processer med beaktande av revisorernas rekommendationer, för att säkerställa att regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen efterlevs.

Kommunfullmäktige tar del av revisionsrapporten Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning samt kommunstyrelsens beredning av ärendet.

Expedieras till

KS/KF

Revisionsrapport - "Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning"

Sammanfattning av ärendet

Kommunens revisorer har med stöd av auktoriserad revisor genomfört granskning och upprättat revisionsrapporten "Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning". Rapporten har översänts till kommunstyrelsen för behandling och kommunfullmäktige för kännedom. Syftet med granskningen är att granska om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier. Revisorernas samlade bedömning efter genomförd uppföljning är att kommunstyrelsen inte helt har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier. För att utveckla området lämnas 4 stycken rekommendationer till kommunstyrelsen. Rekommendationer är:

- att förtydliga de instruktioner som berör inventarieförteckningen för att säkerställa att inventarierna går att identifiera och lokalisera.
- att ta fram en inventeringsplan, så inventeringar görs löpande under året - dvs alla förvaltningar behöver inte göra inventeringen i december.
- att säkerställa att det finns en eller flera personer inom varje förvaltning som ansvarar för att inventering sker.
- att införa någon form av kontroll av inköpta förbrukningsinventarier, exempelvis att det ingår i internkontrollplan eller liknande

Ekonomienheten har beretts tillfälle att ta del av rapporten innan den färdigställdes och enheten har inga synpunkter i sak på rapporten. Revisorerna behandlade rapporten på revisionsmötet den 17 juni och beslöt översända den till kommunstyrelsen med begäran om svar till revisorerna över vidtagna åtgärder med anledning av granskningen senast den 15 oktober 2025. Rapporten sänd också för kännedom till kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Revisorerna har med bakgrund i betydelsen av att en tillräcklig intern kontroll i redovisningsrutiner upprätthålls för rättvisande räkenskaper, korrekt rapportering och tillförlitliga ekonomiska beslutsunderlag för kommunens balansräkning samt risk- och väsentlighetsanalysen, beslutat att genomföra en granskning av kommunens hantering av förbrukningsinventarier.

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor: 1. Finns dokumenterade regler och riktlinjer, som är i

enlighet med god redovisningssed, avseende anläggningsredovisningen? 2. Efterlevs de regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen?

När det gäller frågan om det finns dokumenterade regler och riktlinjer, som är i enlighet med god redovisningssed, avseende anläggningsredovisningen så är svaret ja. Revisorernas samlade bedömning är att det finns dokumenterade regler och riktlinjer som är i enlighet med god redovisningssed avseende anläggningsredovisningen. Dokumenten följer god redovisningssed som de uttrycks i rådet för kommunal redovisningsrekommendationer.

När det gäller frågan om de regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen efterlevs så är svaret delvis. Enligt kommunens antagna riktlinjer ska investeringar aktiveras månaden efter att tillgången tas i bruk. I riktlinjerna finns även kriterier för att en anläggning ska klassificeras som en anläggningstillgång som överensstämmer med de rekommendationer som RKR ger ut. Revisorerna har i stickprovskontroller inte noterat några felaktigt klassificerade anläggningar i kommunens anläggningsregister. Revisorerna har inte heller noterat några avvikelser avseende tidpunkten för aktivering. De inventarieförteckningar som de tagit del av genom stickprovskontroller är av varierande detaljeringsgrad. I vissa fall saknas information som behövs för att kunna identifiera vilken inventarie som avses. I andra fall saknas uppgifter om vart inventarien är lokaliserad. Enligt revisorernas bedömning utgör upprättade kompletta inventarieförteckningar en viktig del i arbetet för att förebygga oegentligheter.

Revisorerna menar därför utifrån granskningen och rapporten att kommunstyrelsen inte helt har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

Efter genomförd granskning lämnar revisorerna därför följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- att förtydliga de instruktioner som berör inventarieförteckningen för att säkerställa att inventarierna går att identifiera och lokalisera
- att ta fram en inventeringsplan, så inventeringar görs löpande under året - dvs alla förvaltningar behöver inte göra inventeringen i december
- att säkerställa att det finns en eller flera personer inom varje förvaltning som ansvarar för att inventering sker
- att införa någon form av kontroll av inköpta förbrukningsinventarier, exempelvis att det ingår i internkontrollplan eller liknande.

Revisorerna behandlade rapporten på revisionsmötet den 17 juni och beslöt översända den till kommunstyrelsen med begäran om svar till revisorerna över vidtagna åtgärder med anledning av granskningen senast den 15 oktober 2025. Rapporten sänd också för kännedom till kommunfullmäktige.

Bedömning

Ekonomienheten har beretts tillfälle att ta del av rapporten innan den färdigställdes och enheten har inga synpunkter i sak på rapporten. Det är rimligt att enheten får tillfälle att värdera hur rekommendationerna ska hanteras och göras möjliga att tillämpa i nuvarande dokumentation och processer som finns etablerade över året.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar uppdra åt ekonomienheten att vidta åtgärder i dokumentation och processer med beaktande av revisorernas rekommendationer, för att säkerställa att regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen efterlevs.

Kommunfullmäktige tar del av revisionsrapporten Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning samt kommunstyrelsens beredning av ärendet.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning
Följebrev från revisorerna angående revisionsrapport

Beslutet skickas till:

Ekonomichef
Kommundirektör

I tjänsten

Jonas Olsson
Kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning

Dals-Eds Kommun

2025

Daniel Brandt, projektledare

Matthew Matti, projektmedarbetare

Lars Dahlin, Certifierad kommunal revisor och kvalitetssäkrare

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Ed kommun genomfört en granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Finns dokumenterade regler och riktlinjer, som är i enlighet med god redovisningssed, avseende anläggningsredovisningen?	Ja	
Efterlevs de regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen?	Delvis	

Rekommendationer

- att förtydliga de instruktioner som berör inventarieförteckningen för att säkerställa att inventarierna går att identifiera och lokalisera.
- att ta fram en inventeringsplan, så inventeringar görs löpande under året - dvs alla förvaltningar behöver inte göra inventeringen i december.
- att säkerställa att det finns en eller flera personer inom varje förvaltning som ansvarar för att inventering sker.
- att införa någon form av kontroll av inköpta förbrukningsinventarier, exempelvis att det ingår i internkontrollplan eller liknande.

Innehållsförteckning

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	4
Granskningsresultat	5
Anläggningsregler	5
Iakttagelser	5
Bedömning.....	7
Efterlevnad av anläggningsredovisning	7
Iakttagelser	7
Bedömning.....	8
Samlad bedömning	10
Rekommendationer	10

Inledning

Bakgrund

Anläggningstillgångar är en betydande del av kommunens balansräkning. Det är viktigt att kommunen har en ändamålsenlig process för att identifiera vilka utgifter som bör betraktas som en del av investeringsutgiften och aktiveras som en tillgång och vilka som bör kostnadsföras och belasta årets resultat. Även klassificeringen av investeringsprojektet har betydelse för redovisningen. En tillräcklig intern kontroll i redovisningsrutiner är en förutsättning för rättvisande räkenskaper, korrekt rapportering och tillförlitliga ekonomiska beslutsunderlag.

Revisorerna har med bakgrund i ovanstående samt risk- och väsentlighetsanalysen beslutat att genomföra en granskning av kommunens hantering av förbrukningsinventarier.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Finns dokumenterade regler och riktlinjer, som är i enlighet med god redovisningssed, avseende anläggningsredovisningen?
2. Efterlevs de regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. I denna granskning består de av kommunallagen 6 kap § 6. Lag om kommunal redovisning och bokföring (LKBR), RKR R4 Materiella anläggningstillgångar samt tillämpbara interna regelverk, policys och beslut.

Avgränsning

Granskningsobjekt är kommunstyrelsen samt nämnderna och omfattar i huvudsak år 2024.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med berörda tjänstepersoner i syfte att bedöma generella rutiner och verifiera följsamhet mot regelverk. Granskningen har även innefattat stickprovskontroller.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Anläggningsregler

Revisionsfråga 1: Finns dokumenterade regler och riktlinjer, som är i enlighet med god redovisningssed, avseende anläggningsredovisningen?

God redovisningssed

Kommuner och regioner ska följa lagstiftning, till exempel lagen om kommunernas bokföring och redovisning (LKBR). Redovisningen ska också följa allmänt vedertagen praxis och normer för kommunal redovisning.

Rådet för kommunal redovisning (RKR) är normgivande organ inom kommunal redovisning och har till uppgift att utveckla god redovisningssed enligt LKBR. RKR avgör i rekommendationer och information vad som är god redovisningssed. Det är alltid god redovisningssed att följa uttryckliga lagregler. Definitionen av en anläggningstillgång framgår av §6 i Lagen om kommunal bokföring och redovisning som "tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav ska tas upp som anläggningstillgångar"

God redovisningssed avseende anläggningstillgångar regleras i Rådet för kommunals rekommendation R4 Materiella anläggningstillgångar. I rekommendationen beskrivs vilka kostnader som ska ingå i anskaffningsvärdet och tidpunkten för när en anläggningstillgång ska aktiveras, det vill säga tas upp i anläggningsregistret.

Korttidsinventarier och inventarier av mindre värde behöver däremot inte aktiveras utan kostnadsförs i samband med anskaffningen. Med korttidsinventarier avses inventarier som kan antas ha en ekonomisk livslängd om högst tre år. Med inventarier av mindre värde avses normalt inventarier med ett anskaffningsvärde mindre än ett halvt prisbasbelopp. Det innebär att korttidsinventarier och inventarier av mindre värde, dvs förbrukningsinventarier, inte redovisas i anläggningsregistret. Det gäller exempelvis enklare maskiner, verktyg, IT-utrustning och andra inventarier som i flera fall också är stöldbegärliga. Därför rekommenderas kommuner att ha sidoordnade system (till exempel inventarieförteckningar) för att säkerställa att dessa tillgångar existerar och var de finns i kommunen.

lakttagelser

Vi har i vår granskning tagit del av styrdokumentet *Rutiner för investeringsprocessen*, antaget av kommunstyrelsen den 2022-02-02 § 2.

Det övergripande syftet med rutinbeskrivningen är att säkerställa att alla investeringar (mark, byggnader och tekniska anläggningar samt maskiner och inventarier) hanteras på ett systematiskt och likartat sätt. Underlagen ska innehålla uppgifter som möjliggör ett korrekt investeringsbeslut och en uppföljning och analys ska göras under projektiden samt vid projektavslut.

I dokumentet beskrivs vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att en tillgång ska klassificeras som en anläggningstillgång.

- Anläggningstillgången är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

- Anläggningstillgången ska ha en bedömd livslängd om minst tre år.
- Anskaffningsvärdet på anläggningstillgången är minst 1/2 prisbasbelopp.

Om inte dessa kriterier är uppfyllda ska anskaffningen redovisas som en driftskostnad. Enligt våra intervjuer är kommunens ekonomienhet behjälplig om det är svårt att avgöra om ett inköp uppfyller kriterierna för en anläggningstillgång.

Vidare beskrivs i dokumentet att i anskaffningsvärdet ska förutom inköpspriset ska eventuella kostnader som kommunen haft för att iordningställande av plats eller område för installation, installation, konsulttjänster såsom arkitekt-, ingenjör- och juristtjänster, lagfart. Maskiner och inventarier som inte klassificeras som anläggningstillgångar ska sammanställas i inventarieregistret om de är av stöldbegärlig karaktär, exempelvis; IT-komponenter, mobiltelefoner, verkstadsmaskiner, verktyg, köksmaskiner och musikinstrument, eller har ett anskaffningsvärde över 5 000 kr. Registret ska innehålla uppgifter så att inventarier enkelt ska kunna identifieras.

Respektive förvaltning ansvarar för att uppdatera inventarieregister. Kontroll och uppföljning sker i samband med årsbokslut. I samband med årsbokslut lämnar också respektive förvaltningscontroller in listorna till ekonomienheten som gör en sammanställning. Det finns en upprättad mall för detta.

När investeringen är färdigställd ansvarar redovisningsekonomen inom ekonomienheten för att aktivering i anläggningsregistret sker och att projektkoden stängs. Aktivering sker löpande under året. Aktivering ska starta när tillgången tas i bruk, vilket innebär att första avskrivningsmånaden är månaden efter det att anläggningen tagits i bruk.

I tillägg till dokumentet *Rutiner för investeringsprocessen* finns även *Riktlinjer för investeringar* som är en vägledning för de som praktiskt arbetar med investeringar i kommunen. Det övergripande syftet är att skapa enhetligt arbetssätt för planering, redovisning och uppföljning av investeringar.

I genomförda intervjuer framgår att anläggningsreskontran ska uppdateras löpande och att respektive verksamhetsområdena ska meddela ekonomienheten om utrangering, nedskrivning eller försäljning. Inför delårs- och helårsbokslut sker en genomgång av anläggningstillgångarna för att se om det är något som ska utrangeras eller skrivas ned, vilket utförs av en controller tillsammans med företrädare för den aktuella verksamheten.

Som stöd i processen finns ett antal mallar framtagna som ska användas vid olika delar av investeringsprocessen.

Investeringsbehov - Mall

I mallen beskrivs investeringsbehovet och i vilken verksamhet som behovet finns. Det framgår en beskrivning av verksamhetens behov på kort och lång sikt samt konsekvenser för verksamheten på kort och lång sikt om investering inte genomförs. Ekonomiska konsekvenser för verksamheten på kort och lång sikt, de ekonomiska konsekvenser av investeringen bedöms.

Slutredovisning mall

Dokumentet innehåller projektets namn, slutförandedatum, projektnummer, ansvar, aktivitetskod samt avskrivningsperiod. Information om hur projektet uppfyllt syftet och fördelar med investeringen, samt kommentarer om resultatet.

Kalkyl till investeringsredovisning

Dokumentet *Kalkyl till investeringsredovisning* är en mall för att göra beräkningar relaterade till investeringsredovisning. Mallen innehåller olika avsnitt relaterade till investeringen, såsom total investeringskostnad, förväntade driftskostnader för tre år efter investeringen, avskrivning, internränta och total kapitalkostnad. Den innehåller också avsnitt för att mata in information om intäkter, besparingar, kostnadsminskningar och andra driftskostnader. Dokumentet innehåller också fält för att mata in avskrivningsperioden och räntesatsen.

Inventarieregister - Mall

Mallen innehåller uppgifter som ska fyllas som exempelvis namn/plats/byggnad/ansvar/verksamhet/ ev. ytterligare info till exempel stöldmärkning.

Bedömning

Finns dokumenterade regler och riktlinjer, som är i enlighet med god redovisningssed, avseende anläggningsredovisningen?

Ja.

Vår samlade bedömning är att det finns dokumenterade regler och riktlinjer som är i enlighet med god redovisningssed avseende anläggningsredovisningen.

Bedömningen grundar sig på att vi i granskningen kunnat ta del av dokumenterade rutiner och riktlinjer. Dokumenten följer god redovisningssed som dc uttrycks i rådet för kommunal redovisnings rekommendationer.

Efterlevnad av anläggningsredovisning

Revisionsfråga 2: Efterlevs de regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen?

lakttagelser

Av våra intervjuer framgår att de antagna reglerna och riktlinjerna för anläggnings redovisningen efterlevs väl och att organisationen aktivt arbetar med att följa rutinerna. En månatlig kontroll av anläggningsregistret som genomförs av personal inom ekonomienheten säkerställer att avskrivningar stämmer med balansräkningen. Vidare upplevs arbetsfördelning mellan ansvariga vara tydlig, där en person hanterar projektinvesteringar och lämnar material för aktivering till en annan som ansvarar för att formellt aktivera tillgångarna. Vid sjukdom finns en ersättare som kan överta arbetsuppgifterna.

Verksamheterna har riktlinjer för hur de ska agera vid behov av utrangering, och även om utrangering sällan sker, hanteras det enligt fastställda rutiner. Avseende inventarielistor ska en uppdatering ske inför årsbokslutet. Det finns riktlinjer som specificerar att inventarielistor ska hållas aktuella, även om uppdatering intervallerna kan variera. Tidigare skedde aktivering av anläggningstillgångar i samband med tertiälvstämningar, men numera sker det varje månad för att säkerställa att kostnader och tillgångar är uppdaterade och korrekta.

Enligt våra intervjuer hanteras inventarieförteckningar ute på respektive förvaltning, det sker inte någon central samordning eller kontroll. Kommunens IT- utrustning ansvarar kommunens IT-avdelning för. De hanterar även samtliga inköp av datautrustning och telefoner. Vidare beskrivs att kommunen vidtagit ett större jobb med att inventera och uppdatera de inventarielistor som finns.

Vi har som ett led i vår granskning genomfört stickprovvis kontroller av att de riktlinjer och rutiner som antagits följs. Vi har inhämtat inventarieförteckningar från sammanlagt 9 enheter inom kommunen. Av de listor som vi tagit del av kan vi konstatera att de i varierande grad innehåller de uppgifter som enligt mallen ska anges. I vissa fall saknas information som behövs för att kunna identifiera vilken inventarie som avses. Vissa av posterna saknar angiven plats där inventarien finns eller används, eller är allmänt beskrivet som i vilken byggnad den återfinns.

Avseende aktiverade anläggningar har kontroller skett av fakturaunderlag för att kontrollera att utgiften blivit korrekt hanterad och klassificerad. Sammanlagt har 15 fakturor kontrollerats.

Resultatet av våra stickprov visar att anläggningsregistret är tillräckligt detaljerat för de kontrollerade investeringarna. Vi har inte noterat några felaktigt klassificerade anläggningstillgångar i våra stickprov.

Bedömning

Efterlevs de regler och riktlinjer som antagits för anläggningsredovisningen?

Delvis.

Vår samlade bedömning är att regler och riktlinjer delvis efterlevs. Bedömningen grundar sig på följande.

Enligt kommunens antagna riktlinjer ska investeringar aktiveras månaden efter att tillgången tas i bruk. I riktlinjerna finns även kriterier för att en anläggning ska klassificeras som en anläggningstillgång som överensstämmer med de rekommendationer som RKR ger ut. Vi har i våra stickprovskontroller inte noterat några felaktigt klassificerade anläggningar i kommunens anläggningsregister. Vi har inte heller noterat några avvikelser avseende tidpunkten för aktivering.

De inventarieförteckningar som vi tagit del av genom våra stickprovskontroller är av varierande detaljeringsgrad. I vissa fall saknas information som behövs för att kunna identifiera vilken inventarie som avses. I andra fall saknas uppgifter om vart inventarien

är lokaliserad. Enligt vår bedömning utgör upprättade kompletta inventarieförteckningar en viktig del i arbetet för att förebygga oegentligheter.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Ed genomfört en granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- att förtydliga de instruktioner som berör inventarieförteckningen för att säkerställa att inventarierna går att identifiera och lokalisera
- att ta fram en inventeringsplan, så inventeringar görs löpande under året - dvs alla förvaltningar behöver inte göra inventeringen i december.
- att säkerställa att det finns en eller flera personer inom varje förvaltning som ansvarar för att inventering sker.
- att införa någon form av kontroll av inköpta förbrukningsinventarier, exempelvis att det ingår i internkontrollplan eller liknande.

2025-06-17

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Daniel Brandt

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Dals-Ed kommuns förtroendevalda revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2024-05-03. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

2025-06-17

Till
Kommunstyrelsen i Dals Eds kommun

Härmed översänds revisionsrapporten "Granskning av förbrukningsinventarier och anläggningsredovisning" för behandling.

Syftet med granskningen är att granska om kommunstyrelsen och dess nämnder har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

Vår samlade bedömning efter genomförd uppföljning är att kommunstyrelsen inte helt har tillräcklig intern kontroll avseende hanteringen av förbrukningsinventarier.

För att utveckla området lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- att förtydliga de instruktioner som berör inventarieförteckningen för att säkerställa att inventarierna går att identifiera och lokalisera.
- att ta fram en inventeringsplan, så inventeringar görs löpande under året - dvs alla förvaltningar behöver inte göra inventeringen i december.
- att säkerställa att det finns en eller flera personer inom varje förvaltning som ansvarar för att inventering sker.
- att införa någon form av kontroll av inköpta förbrukningsinventarier, exempelvis att det ingår i internkontrollplan eller liknande

Revisorerna behandlade rapporten på revisionsmötet den 17 juni och beslöt översända den till kommunstyrelsen med begäran om svar till revisorerna över vidtagna åtgärder med anledning av granskningen senast den 15 oktober 2025. Rapporten sänd också för kännedom till kommunfullmäktige.

För revisionen

Pia Axelsson
Ordförande

För kännedom
Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 101

Dnr KS-2025-000226261

Arrendeavtal - Hagtjärn - 2025

Sammanfattning av ärendet

Hagtjärn har sedan mitten av 1990-talet använts i varierande omfattning som uteklassrum och undervisningsplats för elever på Utsiktens gymnasium. Dals-Eds kommun genom tidigare FOKUS-nämnden eller motsvarande har arrenderat området av Svenska kyrkan som är fastighetsägare. Under åren har gångbroar, spänger, brygga, eldstäder, vedförråd, utedass, vindskydd, stuga och kåta uppförts på området. Anläggningen har framförallt använts och underhållits av gymnasiet och grundskolan men har också varit öppet för allmänheten att använda under övrig tid. I takt med att gymnasieinriktningen mot turism och besöksnäring fasats ut så har området och anläggningen använts i allt mindre utsträckning.

Under 2023 övertogs arrendeavtalet och ansvaret av kommunstyrelsen då Utsikten inte längre använder området för sin undervisning. Det eftersatta underhållet av området under de senaste åren har gjort att byggnader och anordningar är i stort upprustningsbehov. Inför att avtalet löper ut behöver kommunstyrelsen ta ställning till områdets framtida användning. Om exempelvis arrendeavtalet ska förlängas för ytterligare en period och att medel tillskjuts för att rusta befintliga byggnader och anordningar till god standard samt för löpande underhåll, alternativt att uppsägning sker av arrendeavtalet och att avveckling genomförs och området återställs under den kvarvarande arrendeperioden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-07-28, Arrendeavtal – Hagtjärn, framtida arrende och användning

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen att besluta enligt

Alternativ 1

Att uppdra åt kommunstyrelseförvaltningen att utreda förutsättningarna för en plan för upprustning av området för byggnader och anordningar samt en skötselplan där syftet med området tydliggörs och samarbete upprättas med företag, föreningar och/eller kommunala verksamheter. Utredningen redovisas för kommunstyrelsen under hösten 2025 inför slutgiltigt beslut i ärendet. I avvaktan på att utredningen redovisas uppdras åt förvaltningen att säkerställa framkomligheten av bron till ön vid Hagtjärn.

forts. § 101

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Eller

Alternativ 2

Lägga ner verksamheten "Hagtjärn" och återanvända byggnaderna på andra platser.

Expedieras till

KS

Arrendeavtal – Hagtjärn, framtida arrende och användning

Sammanfattning av ärendet

Hagtjärn har sedan mitten av 1990-talet använts i varierande omfattning som uteklassrum och undervisningsplats för elever på Utsiktens gymnasium. Dals-Eds kommun genom tidigare FOKUS-nämnden eller motsvarande har arrenderat området av Svenska kyrkan som är fastighetsägare. Under åren har gångbroar, spänger, brygga, eldstäder, vedförråd, utedass, vindskydd, stuga och kåta uppförts på området. Anläggningen har framförallt använts och underhållits av gymnasiet och grundskolan men har också varit öppet för allmänheten att använda under övrig tid. I takt med att gymnasieinriktningen mot turism och besöksnäring fasats ut så har området och anläggningen använts i allt mindre utsträckning.

Under 2023 övertogs arrendeavtalet och ansvaret av kommunstyrelsen då Utsikten inte längre använder området för sin undervisning. Det eftersatta underhållet av området under de senaste åren har gjort att byggnader och anordningar är i stort upprustningsbehov. Inför att avtalet löper ut behöver kommunstyrelsen ta ställning till områdets framtida användning. Om exempelvis arrendeavtalet ska förlängas för ytterligare en period och att medel tillskjuts för att rusta befintliga byggnader och anordningar till god standard samt för löpande underhåll, alternativt att uppsägning sker av arrendeavtalet och att avveckling genomförs och området återställs under den kvarvarande arrendeperioden.

Beskrivning av ärendet

Hagtjärn har sedan mitten av 1990-talet använts i varierande omfattning som uteklassrum och undervisningsplats för elever på Utsiktens gymnasium. Dals-Eds kommun genom FOKUS-nämnden eller motsvarande har arrenderat området av Svenska kyrkan som är fastighetsägare. I enlighet med arrendet har nämnden möjlighet att anlägga byggnader och friluftsanordningar på området. Under åren har gångbroar, spänger, brygga, eldstäder, vedförråd, utedass, vindskydd, stuga och kåta uppförts på området. Underhåll och skötsel har företrädesvis utförts av Utsikten. Anläggningen har framförallt använts av gymnasiet och grundskolan men har också varit öppet för allmänheten att använda under övrig tid. I takt med att gymnasieinriktningen mot turism och besöksnäring fasats ut så har området och anläggningen använts i allt mindre utsträckning. Bland annat så behandlade FOKUS-nämnden frågan om användningen av Hagtjärn under 2021, detta mot bakgrund av att anläggningen användes allt mindre i undervisningen vilket gjort att byggnaderna börjar förfalla. Eftersom området även används av allmänheten uppstår frågan om vem som är ansvarig om det uppstår olyckor. Förvaltningen genomförde en besiktning av området med förslag på åtgärder som godkändes av nämnden 2021-06-23. Förvaltningen uppdrogs att se över arrendeavtalet och att frågan om Hagtjärns framtida användande tas upp för diskussion på samråd med övriga nämnder.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Under 2023 övertogs arrendeavtalet av kommunstyrelsen då Utsikten inte längre använder området för sin undervisning. Numera används därför området och anläggningen främst av allmänheten. Kyrkan har i dialog medgivit att området kan upplåtas till annan än kommunen men då endast för kortare tid som några dagar eller en helg för det fall som t ex besöksnäringen kan ha behov av att förlägga verksamhet i området under en kortare period. Detta har nyttjats vid något tillfälle och i liten omfattning.

De nya avtalsförhållande från och med 2023 innebär att underhåll och skötsel åligger kommunstyrelsen men ansvaret är inte fördelat inom kommunstyrelsen och budgetmedel saknas för den löpande driften och skötseln. Det eftersatta underhållet av området under de senaste åren har också gjort att byggnader och anordningar är i stort upprustningsbehov.

Dessa byggnader och anordningar finns för närvarande på området:

- 2 stycken spänger och 1 bro för anslutning till området
- 3 stycken utedass
- 1 styck centralt belägen samlingsplats med 1 styck större eldstad med kompletterande vedförråd samt 2 stycken bord med tak
- 3 stycken vindskydd med vardera en mindre eldstad varav 2 stycken vindskydd är belägna på en ö med anslutande bro
- 1 styck bro för anslutning från fastlandet till ön med 2 stycken vindskydd
- 1 styck golv avsett för tipi-tält
- 2 stycken mindre förråd
- 1 styck brygga
- 2 stycken övernattingsstugor (Örnnästet och Älghyddan)

På grund av det eftersatta underhållet finns behov av upprustning på samtliga byggnader och anordningar. Framförallt utgör bron till ön en stor säkerhetsrisk då den är i princip oframkomlig och inte lämplig att använda.

Gällande arrendeavtal med Svenska kyrkan för området är har under åren löpt på utan villkorsändringar och arrendavgiften är 20 000 kronor per år. Inför att avtalet löper ut och under de rådande förutsättningar och skick som det arrenderade området befinner sig så behöver kommunstyrelsen ta ställning till områdets framtida användning. Bedömning har gjorts om att det åtminstone finns två alternativ.

Det ena alternativet är att förlänga arrendeavtalet för ytterligare en period och att tillskjuta medel för att rusta befintliga byggnader och anordningar till tillräckligt god standard och att säkerhetsrisker elimineras. Detta alternativ kräver även att ansvaret för området tilldelas en verksamhet inom kommunstyrelsen som också tilldelas budget för den årliga driften och skötseln av området och anläggningen. För att rusta området och anordningarna till tillräckligt god standard krävs material till en kostnad om uppskattningsvis 100 000 kronor (Bro och spänger – 8000 kronor, Brygga – 3000 kronor,

Eldstäder – 3000 kronor, Förråd – 3000 kronor, Golv tipi-tält – 3000 kronor, Stugorna – 20 000 kronor, Utedass – 5 000 kronor, Vindskydden – 20 000 kronor,) och för löpande underhåll 20 000 kronor om året. Detta förutsätter att allt arbete görs med egen personal.

Det andra alternativet innebär att uppsägning sker av arrendeavtalet och att avveckling av arrendet sker efter avtalets utgång med utgångspunkt från en plan för hur området kan återställas, byggnader och anordningar rivas, avyttras eller möjligen flyttas till annan plats utifrån att nyttan av det bedöms tillräckligt stort. Kostnader för avveckling och återställning av området beror på i vilken utsträckning någon av byggnaderna och anordningarna avvecklas för att sparas. De tre vindskydden och de två stugorna är knuttimrade och teoretiskt möjliga att plockas ned för uppsättning på annan plats men det kräver en större arbetsinsats och logistiska utmaningar för att transportera ut materialet till väg.

Bedömning

Under den tidsperiod då Hagtjärn etablerades och drevs av Utsiktens gymnasium fanns ett tydligt syfte och användning för området. Under perioden fanns även en tydlighet och regelbundenhet i skötsel och underhåll. I samband med att Utsikten inte längre hade behov av området för sin undervisning, har syftet blivit oklart och användningen minskat. Försök har gjorts att förmedla området som potential för besöksföretag att använda men detta försvåras då fastighetsägaren uttryckt att de inte har intresse av att arrendera eller upplåta området till någon annan än kommunen.

Området är idealiskt för att idka friluftsliv, såväl som enskild allmänhet som för grupper och föreningar men utifrån nuvarande förutsättningar så har kommunen inte möjlighet att upprätthålla tillräckligt god standard på underhållet om inte detta prioriteras. En avveckling av arrendet är ett alternativ men detta kräver en stor arbetsinsats och planering för att genomföra och får ställas mot att området är en väl etablerad plats med allmänt intresse och har potential för att användas utifrån ett förnyat syfte och med nya aktörer.

Det är utifrån detta angeläget att beslut fattas kring vilka prioriteringar förvaltningen ska iakttä för den fortsatta planeringen för arrendet och byggnaderna/anordningarna. Utifrån de nuvarande förutsättningarna och behovet så görs bedömningen att i det fall området fortsatt ska arrenderas och nyttjas så behöver syftet och användningsområdet tydliggöras och att någon ytterligare aktör, företag eller förening, finns med som samarbetspartner.

Beslutsförslag

Att uppdraga åt kommunstyrelseförvaltningen att utreda förutsättningarna för en plan för upprustning av området för byggnader och anordningar samt en skötselplan där syftet med området tydliggörs och samarbete upprättas med företag, föreningar och/eller kommunala verksamheter. Utredningen redovisas för kommunstyrelsen under hösten 2025 inför slutgiltigt beslut i ärendet. I avvaktan på att utredningen redovisas uppdras åt förvaltningen att säkerställa framkomligheten av bron till ön vid Hagtjärn.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-07-28, Arrendeavtal – Hagtjärn, framtida arrende och användning

Beslutet skickas till:

Enhetschef teknik och service

Samhällsbyggnadschef

Kanslichef

Kommundirektör

I tjänsten

Jonas Olsson

Kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 107

Dnr KS-2025-000200298

Hyresavtal särskilt boende (SÄBO)

Sammanfattning av ärendet

Fastighetsägaren till de särskilda boendena Hagalid och Edsgärdet har genomfört en uppgradering av fastigheterna genom installation av fiberanslutning för. Med anledning av denna investering har fastighetsägaren aviserat en hyreshöjning. Förvaltningen föreslår därför en höjning av hyran med 150 kronor per månad från och med den 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster, samt att befintliga hyresgäster ges möjlighet att frivilligt ansluta sig till tjänsten mot motsvarande tillägg.

Beslutsunderlag

Beslut SN 2025-06-18 § 55

Tjänsteskrivelse - Socialchef - Daterad 2025-06-04

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Att godkänna en hyreshöjning om 150 kronor per månad i särskilt boende, med anledning av fastighetsägarens installation av fiberanslutning.
2. Att den nya hyran på 7 829 kr/månad (för ordinärt boende) och 4 898 kr/månad per person (vid parboende) tillämpas från och med den 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster.
3. Att erbjuda befintliga hyresgäster möjligheten att ansluta sig till nätverkstjänsten mot motsvarande hyreshöjning.
4. Att förvaltningen ansvarar för att informera samtliga berörda hyresgäster om förändringen och möjligheten till bostadstillägg.

Expedieras till

KS/KF

Socialnämnden

§ 55

Dnr SN-2025-000103730

Hyresavtal särskilt boende (SÄBO)

Sammanfattning av ärendet

Fastighetsägaren till de särskilda boendena Hagalid och Edsgärdet har genomfört en uppgradering av fastigheterna genom installation av fiberanslutning för. Med anledning av denna investering har fastighetsägaren aviserat en hyreshöjning. Förvaltningen föreslår därför en höjning av hyran med 150 kronor per månad från och med 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster, samt att befintliga hyresgäster ges möjlighet att frivilligt ansluta sig till tjänsten mot motsvarande tillägg.

Förslag till beslut är att socialnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att:

- godkänna en hyreshöjning om 150 kronor per månad i särskilt boende, med anledning av fastighetsägarens installation av fiberanslutning.
- den nya hyran på 7 829 kr/månad (för ordinärt boende) och 4 898 kr/månad per person (vid parboende) tillämpas från och med den 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster.
- erbjuda befintliga hyresgäster möjligheten att ansluta sig till nätverkstjänsten mot motsvarande hyreshöjning.
- förvaltningen ansvarar för att informera samtliga berörda hyresgäster om förändringen och möjligheten till bostadstillägg.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *Hyresavtal särskilt boende (SÄBO)* daterad 2025-06-04

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att:

- godkänna en hyreshöjning om 150 kronor per månad i särskilt boende för nyinflyttade hyresgäster, med anledning av fastighetsägarens installation av fiberanslutning.
- den nya hyran på 7 829 kr/månad (för ordinärt boende) och 4 898 kr/månad per person (vid parboende) tillämpas från och med den 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster.

Socialnämnden poängterar vikten av att förvaltningen erbjuder befintliga hyresgäster möjligheten att ansluta sig till nätverkstjänsten mot motsvarande hyreshöjning. Förvaltningen ansvarar för att informera samtliga berörda hyresgäster om förändringen och möjligheten till bostadstillägg.

Socialnämnden

Expedieras till

Förvaltningschef, Camilla Karlsson

KF

Hyresavtal särskilt boende (SÄBO)

Sammanfattning av ärendet

Fastighetsägaren till de särskilda boendena Hagalid och Edsgärdet har genomfört en uppgradering av fastigheterna genom installation av fiberanslutning för. Med anledning av denna investering har fastighetsägaren aviserat en hyreshöjning. Förvaltningen föreslår därför en höjning av hyran med 150 kronor per månad från och med den 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster, samt att befintliga hyresgäster ges möjlighet att frivilligt ansluta sig till tjänsten mot motsvarande tillägg.

Beskrivning av ärendet

Fastighetsägaren till de särskilda boenden Hagalid och Edsgärdet har nyligen genomfört en uppgradering av fastigheten genom installation av fiberanslutning. Syftet är att förbättra tillgången till stabilt och snabbt internet, vilket gagnar både de boende och verksamheten som helhet. Fiberanslutning möjliggör exempelvis kontakt med anhöriga via videosamtal, tillgång till digitala tjänster och effektivare personalstöd via digitala system.

Som en följd av investeringen har fastighetsägaren aviserat en kommande hyreshöjning. För att hantera den kostnadsökning detta innebär föreslår förvaltningen att hyran för särskilt boende höjs med 150 kronor per månad.

Höjningen föreslås träda i kraft från och med **1 oktober 2025**, och ska i ett första steg gälla **nya hyresgäster**. Samtidigt föreslås att **befintliga hyresgäster** erbjuds möjligheten att ansluta sig till nätverkstjänsten mot samma tillägg.

Bedömning

Förvaltningen föreslår att hyreshöjningen om 150 kronor per månad börjar tillämpas för samtliga nyinflyttade hyresgäster från och med den 1 oktober 2025. Denna höjning innebär att hyran för ett ordinärt särskilt boende höjs från **7 679 kr/månad till 7 829 kr/månad**.

För boende i parboendeform, där två personer delar lägenhet, innebär höjningen att hyran per person ökar från **4 823 kr/månad till 4 898 kr/månad**.

Befintliga hyresgäster kommer att informeras och erbjudas möjligheten att frivilligt ansluta sig till fibernätet. Om de tackar ja till denna tjänst kommer motsvarande hyreshöjning att tillämpas även för dem.

Samtliga hyresgäster kommer att få information om möjligheten att ansöka om **bostadstillägg**, vilket kan täcka hela eller delar av den ökade kostnaden. Det är vanligt att hyresgäster i särskilt boende är berättigade till detta stöd, och förvaltningen kommer att bistå med information och vid behov praktisk hjälp i samband med ansökan.

Beslutsförslag

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att socialnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att:

1. Att godkänna en hyreshöjning om 150 kronor per månad i särskilt boende, med anledning av fastighetsägarens installation av fiberanslutning.
2. Att den nya hyran på 7 829 kr/månad (för ordinärt boende) och 4 898 kr/månad per person (vid parboende) tillämpas från och med den 1 oktober 2025 för nyinflyttade hyresgäster.
3. Att erbjuda befintliga hyresgäster möjligheten att ansluta sig till nätverkstjänsten mot motsvarande hyreshöjning.
4. Att förvaltningen ansvarar för att informera samtliga berörda hyresgäster om förändringen och möjligheten till bostadstillägg.

Beslutsunderlag

Klicka eller tryck här för att ange text.

Beslutet skickas till:

Camilla Karlsson Förvaltningschef

I tjänsten

Camilla Karlsson
Förvaltningschef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.